

Parket bij het Hof van beroep te Gent

Opening gerechtelijk jaar
2011 – 2012
1 september 2011

F. SCHINS, PROCUREUR-GENERAAL BIJ
HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Over gerechtelijk onderzoek en hoger beroep:
een oproep tot vernieuwing

1. Inleiding

In onze rechtsstaat is het de onafhankelijke en onpartijdige rechter die tot opdracht heeft beslissingen te treffen wanneer een natuurlijk of een rechtspersoon een conflict heeft met een ander natuurlijk of rechtspersoon en dat conflict niet in der minne kan worden opgelost; de rechter heeft een vergelijkbare opdracht wanneer dat individu in conflict komt met de leefregels die de gemeenschap heeft gesteld of, anders gezegd, die leefregels overtreedt.

Het openbaar ministerie van zijn kant heeft als kerntaak er voor te zorgen dat de overtreders van een bepaalde categorie leefregels, namelijk deze die in strafsancities voorzien, worden opgespoord en geïdentificeerd, op één of andere wijze worden op de vingers getikt, of desnoods door de rechter worden gestraft.

De rechter en het openbaar ministerie hebben dus, wanneer het om de toepassing van het strafrecht gaat, met elkaar gemeen dat ze dienaars zijn van dezelfde gemeenschap en dat ze beiden, weliswaar ieder binnen hun eigen bevoegdheidsdomein, moeten instaan voor het behoud van de maatschappelijke orde.

De laatste jaren valt het echter meer en meer op dat rechter en openbaar ministerie steeds minder slagen in de vervulling van die opdracht.

Ik vertel U inderdaad en helaas niets nieuws wanneer ik U zeg dat het jaarlijks verzamelen van allerhande statistische informatie en van gegevens voor de opmaak van een overzicht van de rechtsbedeling, telkens opnieuw tot de vaststelling van dezelfde of ongeveer dezelfde probleemsituaties leidt.

Eén daarvan ontgaat niemand: een vluchtige blik op de strafzaken die nooit het einde halen maar die meestal vanuit maatschappelijk oogpunt de belangrijkste zijn, leert ons dat de fase van het gerechtelijk onderzoek of de fase tussen vonnis en arrest een zodanige duur kennen dat er van een efficiënte strafrechtsbedeling geen sprake meer is; een ettelijke jaren aanslepend gerechtelijk onderzoek of een periode van twee tot drie jaar tussen vonnis en aanvang van de debatten in hoger beroep vormen al lang geen uitzondering meer.

Dat steeds vaker strafprocedures tot niets leiden omdat de bodemrechter nooit de kans krijgt zijn maatschappelijke rol te vervullen, meer bepaald uitspraak te doen over hetgeen een beklaagde ten laste wordt gelegd en over de straftoemeting ingeval van schuld, is zonder meer een zeer verontrustende evolutie.

De vragen of de strafrechtsbedeling nu al dan niet in crisis verkeert en hoe dat desgevallend te verklaren valt, moeten dus worden gesteld.

2. De belangrijkste verklaringen voor de vertragingen in de strafrechtsbedeling

Het langdurig aanslepen van strafzaken kan aan tal van factoren of een combinatie daarvan worden toegeschreven, zoals bijvoorbeeld de bijzondere complexiteit van de zaak, één of meerdere deskundige onderzoeken, die om welke reden dan ook, maar niet raken afgerond, een gebrek aan politiecapaciteit, het aantal betrokkenen, zowel daders als slachtoffers, problemen rond tolken en vertalers, het uitblijven van de uitvoering van internationale

ambtelijke opdrachten, het persoonlijk in gebreke blijven van een onderzoeksrechter, van diens griffier of van de behandelende parketmagistraat, een ontoereikend effectief kader van magistraten en/of van hun medewerkers, enzovoort...

Bovendien zijn er ook praktijken of gebruiken die het slow motion-effect slechts versterken: ik denk daarbij aan het gebrek aan een door elke betrokken partner aanvaard én in de praktijk omgezet gestructureerd overleg bij de dagstelling van zaken, het net vóór de dag van de terechtzitting nog snel van raadsman veranderen met een meestal ingewilligde vraag tot uitstel tot gevolg en de vaak voorkomende handelwijze waarbij de raadsman van de beklaagde zijn argumenten niet vooraf mededeelt, noch aan het openbaar ministerie, noch aan de burgerlijke partij, noch aan de strafrechter, zodat de zaak ter terechtzitting soms moet worden uitgesteld.

Slechts een grondige analyse van elk dossier waarin vertraging wordt opgemerkt kan aanwijzen welke factoren daarvoor verantwoordelijk zijn.

Maar hoe dan ook, het zal in elk geval duidelijk zijn dat, ongeacht wie verantwoordelijkheid draagt voor het oplopen van doorlooptijden, de situatie vanuit het oogpunt van het algemeen belang niet langer verantwoord, noch aanvaardbaar is.

Ik gaf zojuist enkele voorbeelden om te illustreren wat het hindernissenparcours in de strafrechtsgang zoal kan uitmaken.

Maar wat ik nog niet heb aangehaald en van meer fundamentele aard is, is de wetgeving die we in strafzaken dag in, dag uit moeten toepassen.

3. De wetgeving van vandaag versus de realiteit van vandaag

Wie vertrouwd is met de werking van de politiediensten en de erop volgende fases in de uitoefening van de strafvordering, zal erkennen dat de nood aan een grondige en allesomvattende modernisering van het wetboek van strafvordering, van de erbij aansluitende wetgeving en van de wetgeving betreffende de rechterlijke organisatie erg groot is, vermits die wetgeving, alhoewel geregeld gewijzigd en aangevuld, helemaal niet meer voldoet aan de behoeften van deze tijd, noch rekening houdt met de realiteiten van vandaag: hoeft het gezegd dat de maatschappelijke ordening tweehonderd jaar geleden uiteraard anders was dan in de 21^e eeuw ?

Ik haal lukraak enkele voorbeelden aan:

- Het dient nauwelijks onderlijnd dat de zware criminaliteit meer en meer op een wetenschappelijk verantwoorde manier in kaart wordt gebracht, geanalyseerd en aangepakt op een projectmatige manier wat onder meer in het nationaal politieel veiligheidsbeeld, de Regeringsnota's Integrale Veiligheid en in het Nationaal Veiligheidsplan tot uiting komt en een meer democratisch verantwoorde sturing van de politiediensten tot gevolg heeft.

Het strafrechtelijk beleid dat sedert enige jaren parallel daarmee wordt ontwikkeld en onder andere in de parketbeleidsplannen vorm krijgt, strekt eveneens tot een bestudeerde, evenwichtige bestrijding van bepaalde vormen van delinquentie, steeds met de bedoeling de doelmatigheid van de strafrechtelijke tussenkomst op te drijven.

Dergelijke inspanningen op preventief, bestuurlijk en gerechtelijk vlak veronderstellen vanzelfsprekend dat de strafvervolgning die er desgevallend op volgt, moet kunnen steunen op een strafrechtspleging die een even efficiënte aanpak en respons garandeert.

Maar zoals we allen weten, is dat niet per definitie zo.

- Ook de evolutie in het politieambt, de nieuwe politiestructuren en de immer toenemende internationale werking van de politiediensten, zowel binnen als buiten de Europese Unie, vinden onvoldoende erkenning in de wetgeving.

Zo zal niemand kunnen tegenspreken dat de politiediensten van vandaag een niet in te schatten hoger niveau hebben bereikt dan tweehonderd jaar geleden; de leiding van het onderzoek daarentegen berust niet in handen van een daartoe bijzonder opgeleid politieofficier, maar behoort tot de verantwoordelijkheid van een gerechtelijk stagiair, een parketmagistraat of een onderzoeksrechter die voor die specifieke wettelijke opdracht niet of amper is opgeleid en bij de aanwerving niet eens wordt getest op vaardigheden die daartoe nodig zijn.

- Anderzijds leiden de politiewetten (de wet op het politieambt en de wet op de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus) en het wetboek van strafvordering ieder een eigen leven, zoals een koppel dat een LAT-relatie onderhoudt en dat bij het samenzijn wel eens ruzie maakt; de indeling van het Koninkrijk in 27 gerechtelijke arrondissementen en 195 politiezones waarin zowel federale als lokale politieambtenaren actief zijn, en de bevoegdheden van de bestuurlijke overheden zijn daaraan uiteraard niet vreemd.

Het mag dan ook geen verwondering wekken dat de omzetting in de dagelijkse praktijk van basisbeginselen van het wetboek van strafvordering, zoals de algemene opsporingsplicht en het algemeen opsporingsrecht van het openbaar ministerie, geregeld in conflict komt met de slechts beschikbare politiecapaciteit die zeer sterk wordt beïnvloed door prioriteiten die zowel op nationaal, als op lokaal vlak in veiligheidsplannen worden vastgelegd en waarbij de rol van de politiechefs en de bestuurlijke overheden van niet te onderschatten belang is.

- Het beginsel van het geheim van het onderzoek in strafzaken komt steeds meer onder druk te staan, want waar het begrip “gewapend bestuursrecht” wél in andere landen ingang heeft gevonden, is het kennis nemen en gebruiken van gerechtelijke informatie voor andere doeleinden dan louter gerechtelijke, nauwelijks of minstens gebrekkig geregeld; nochtans neemt de vraag van bestuurlijke overheden, sommige private instellingen en de academische wereld naar het kunnen beschikken over inlichtingen van gerechtelijke aard jaar na jaar toe, zelfs onder vorm van het ambtshalve doorgeven van dit soort informatie (ik verwijs in dit verband bijvoorbeeld naar de aanbevelingen 19 en 20 van de Commissie seksueel misbruik binnen een gezagsrelatie).

- In de buitengerechtelijke wereld hoogst gebruikelijke en dus dagelijkse toepassingen zoals de overbrenging van gegevens op elektronische wijze en het gebruik van de videoconferentie, zijn vandaag, althans voor wie zich op het wetboek van strafvordering steunt, nog grotendeels niet erkende nieuwigheden.

- En hoeft het nog gezegd dat ons tweehonderd jaar geleden geconcipeerd wetboek van strafvordering het bijzonder moeilijk heeft om zich aan te passen aan nieuwe beginselen zoals die door de Europese Unie meer en meer worden geïntroduceerd of aan de interpretatie zoals die vandaag, mede onder invloed van hetgeen in de Common Law landen

leeft, door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wordt gegeven aan de inhoud en de omvang van de rechten van de verdediging en de rechten van de mens ?

- Moet ik er nog op wijzen hoe onvolkomen de procedure voorrecht van rechtsmacht is geregeld nu er destijds – en, zoals de praktijk uitwijst, klaarblijkelijk ten onrechte – wellicht van werd uitgegaan dat een magistraat, een plaatsvervangend magistraat of een daarmee gelijkgesteld burger nooit enige strafbepaling zou overtreden ?

Iedereen die zich in mindere of meerdere mate heeft gespecialiseerd in het strafrecht en de toepassing ervan, en bereid is het verloop van de strafprocedure objectief en onbevooroordeeld, maar wel kritisch te bekijken, zal onvermijdelijk tot de conclusie komen dat alle wetgeving die nu een strafproces beheerst meer dan dringend aan aanpassing aan de inzichten en standpunten van vandaag toe is.

Ik ga nog even dieper in op twee fasen in de strafvervolgning, nl. deze van de behandeling van het beroep en deze van het gerechtelijk onderzoek.

4. De mogelijkheden van de appèlrechter

Een rondgang door de lokalen waar de strafdossiers liggen te wachten op de vaststelling van een datum waarop het ingestelde hoger beroep kan worden behandeld, is ronduit ontmoedigend, niet zozeer omdat het gaat om honderden zaken, maar vooral omwille van de tijd die verliep sedert de datum waarop het bestreden vonnis werd geveld.

Voor niet prioritaire zaken – dus geen zaken met beklaagden die in voorhechtenis verkeren, geen belangrijke en dringend te beoordelen rechtskwesties, enz...- drukken we die wachttijd vaak niet meer uit in maanden, maar wel in jaren: dossiers die zoals goede wijnen jaren liggen te wachten tot ze van onder het stof worden gehaald om te worden geopend, vormen spijtig genoeg geen uitzondering.

Dergelijke situatie is Justitie onwaardig, ondermijnt het gezag van de strafrechter en neemt een loopje met de ernst en de inzet van al degenen die zich hebben ingespannen om delinquent gedrag vast te stellen, te vervolgen en te bestraffen, van de verbalisant tot en met de eerste rechter en diens griffier.

Dergelijke situatie versterkt het gevoel van straffeloosheid, doet het gebrek aan vertrouwen in wat men gemeenzaam het gerecht noemt, slechts toenemen en stelt de motivatie van zovelen sterk op de proef.

Ik zal niet verder ingaan op de organisatorische problemen die worden aangehaald om dit meer dan ernstig achterstandsprobleem aan te pakken, noch op de vraag of een eventuele kaderuitbreiding van aard zou kunnen zijn om dergelijke onaanvaardbare toestanden definitief uit de wereld te helpen.

Ik haal de achterstand bij de behandeling van de appèlzaken waarvan het hof werd gevat, wél aan in de context van de wetgeving die het verloop van het strafproces beheerst.

En dan moet ik andermaal vaststellen dat de appèlrechter gedoemd is te werken volgens bij wet vastgelegde regels die volledig uit de tijd zijn, wat ik overigens bij een gelegenheid als deze reeds meer dan eens aan de kaak heb gesteld.

Hoe kan het immers nog redelijkerwijze worden verantwoord dat de appèlrechter – die nochtans door het aantekenen van hoger beroep rechtstreeks wordt gevat – er het raden naar heeft waarom de appellant zich tot hem richt nu de beroepsakte niet moet worden gemotiveerd ?

Pas nadat de zaak ter terechtzitting werd opgeroepen, zal daarover uitleg worden verschaft.

Ondertussen is kostbare tijd verloren gegaan, want de dossierstukken konden niet gericht worden gelezen, had men het raden naar de eventuele nieuwe argumenten die in beroepsorde zouden worden ontwikkeld en kon de eventuele nood aan aanvullend onderzoek niet worden beoordeeld.

Die fase van het strafproces in hoger beroep is zó archaïsch dat ze in geen enkel hedendaags beheersmodel meer past.

Waarom niet in de wet het hoger beroep derwijze definiëren dat het niet langer kan worden geïnterpreteerd als een simpele herhaling van het strafproces, maar slechts als een rechtsmiddel dat er uitsluitend toe strekt de eventuele vergissingen recht te zetten die de eerste rechter zou hebben begaan of een tweede beoordeling mogelijk te maken indien nieuwe, vooraf niet gekende elementen, dergelijke herziening wenselijk of noodzakelijk maken ?

Waarom niet elke appellant bij wet verplichten zijn grieven tegen het vonnis duidelijk en binnen een vastgelegde termijn, bij voorbeeld binnen een maand na de uitspraak, uiteen te zetten in een beroeps- of grievenschrift, op straffe van onontvankelijkheid van het aangewende rechtsmiddel?

Waarom niet een inleidingskamer creëren die op zicht van dat beroeps- of grievenschrift of op grond van de afwezigheid ervan, zonder verdere debatten kan beslissen tot kennelijke onontvankelijkheid of tot kennelijke ongegrondheid van het ingestelde hoger beroep ?

Waarom de rol van de Kamervoorzitter niet herwaarden door hem of haar een meer actieve rol te laten spelen of een vorm van discretionaire bevoegdheid te geven om de debatten te leiden en dus beter in de hand te houden, zonder onmiddellijk het risico te lopen het lijdzaam voorwerp van een soms wel eens lichtzinnig ingestelde wrakingsprocedure te worden ?

Waarom ook niet voor de behandeling van strafzaken het beginsel van de alleenzetelende raadsheer invoeren en de beslissing over de toedeling van een zaak aan een kamer met één raadsheer, dan wel aan een kamer met drie raadsheren overlaten aan de korpschef, in functie van de aard van de zaak en de interne taakverdeling en al dan niet op voorstel van de partijen of van het openbaar ministerie?

Er hoeft niet aan getwijfeld te worden dat deze kleine wetsaanpassingen – die wellicht geen of slechts een verwaarloosbare budgettaire weerslag zullen hebben – van aard zouden kunnen zijn achterstand in de behandeling van strafzaken in hoger beroep in belangrijke mate te voorkomen of te herleiden.

5. De fase van het gerechtelijk onderzoek

Voorstellen formuleren om de rechtsgang in strafzaken voor een hof van beroep te moderniseren en versoepelen kunnen misschien positief worden onthaald, maar uiteindelijk hebben ze slechts betrekking op de laatste fase van het procesverloop, de cassatieprocedure buiten beschouwing gelaten omwille van de specificiteit ervan.

Wanneer ik de aandacht vestig op de lange doorlooptijden die de behandeling van strafzaken door het hof doorgaans kenmerkt, krijg ik vaak als repliek en met een zekere verontwaardiging te horen dat **de fase “eerste aanleg”** onnoemelijk veel tijd heeft gekost, met als gevolg dat het hof bij wijze van spreken het snelrecht zou moeten gaan beoefenen om toch nog arrest te verlenen vóór het bereiken van de verjaringstermijn of zonder de redelijke termijn te overschrijden om in strafzaken te oordelen.

Die bedenkingen zijn natuurlijk ook wel correct; ik treed ze volkomen bij, want het is inderdaad niet minder of meer dan een vaststelling dat de fase die aan het bestreden vonnis voorafgaat vaak wel het grootste deel vertegenwoordigt van de tijd die verloopt tussen het vaststellen van het strafbaar feit en de definitieve eindbeoordeling.

Van alle aan het openbaar ministerie ter kennis gebrachte feiten, maakt ongeveer 93 à 94 % het voorwerp uit van een strafrechtelijk opsporingsonderzoek onder leiding van de procureur des konings of de arbeidsauditeur, terwijl voor de resterende 6 à 7 % een gerechtelijk onderzoek wordt gevorderd.

Het is vooral in de categorie van de gerechtelijke onderzoeken dat de doorlooptijden wel eens erg durven oplopen.

Zo wijzen de statistieken bijvoorbeeld uit dat, berekend over de jaren 2005 tot en met 2009, de gemiddelde doorlooptijd van gerechtelijke onderzoeken naar financiële en/of fiscale delicten 5 tot 6 jaar bedroeg tussen de ontvangst van het dossier op het parket en het eerste vonnis.

Misdrijven die met een faillissement verband hielden, waren goed voor 3,5 à 4,5 jaar.

Maar ook indien het gaat om dossiers waarin gerechtelijk onderzoek wordt gevoerd naar zogenaamde slachtofferloze misdrijven, zoals bijvoorbeeld internationale drugtrafieken, moet worden vastgesteld dat een schier eindeloos en tijdrovend hindernissenparcours moet worden afgelegd vooraleer de rechter in staat wordt gesteld nog maar van de grond van de zaak kennis te nemen.

Onaanvaardbaar lange doorlooptijden kunnen soms voor een deel worden verklaard door de bijzondere complexiteit van de zaak, door het blijven aanslepen van een deskundig onderzoek, door een gebrek aan politiecapaciteit, door het aantal betrokkenen, zowel daders als slachtoffers, door problemen rond tolken en vertalers, door het uitblijven van de uitvoering van internationale ambtelijke opdrachten, door het persoonlijk in gebreke blijven van een magistraat, enzovoort...

Maar er is meer dan dat.

Het gerechtelijk onderzoek verschilt immers in belangrijke mate van het opsporingsonderzoek, niet alleen omwille van het verschil in bevoegdheden tussen deze van een onderzoeksrechter en die van een parketmagistraat, maar alleszins omwille van de regels van strafrechtspleging, met inbegrip van de mogelijk aan te wenden rechtsmiddelen, die in de loop van het gerechtelijk onderzoek van toepassing zijn en die schril afsteken tegen de eenvoud van het verloop van het door het openbaar ministerie geleide opsporingsonderzoek.

Zodra een onderzoeksrechter werd gevat, wordt met andere woorden toegang gegeven tot een heel reeks proceduremogelijkheden die de wetgever met de beste bedoelingen heeft ingevoerd ter bescherming van de belangen van de in verdenking gestelde en van de eventuele burgerlijke partij, maar die – keerzijde van de medaille – ook worden aangewend met de enige bedoeling het verloop van het onderzoek te stremmen of om bewijs te vergaren dat in de strafzaak geen resultaat zal geven, maar wel in een civiele procedure.

Het is wellicht ietwat ongenueanceerd om het zo te stellen, maar misschien komt het er wel op neer dat wie een eerder zwaar misdrijf heeft gepleegd – alleszins degene die onder de noemer van de witte boordencriminaliteit vallen - er vanuit strafprocedurieel oogpunt bekeken alle belang bij heeft het voorwerp van een gerechtelijk onderzoek uit te maken: de realiteit van vandaag wil nu eenmaal dat de in verdenking gestelde met veel kans op slagen zal streven naar een totale verwatering van zijn dossier, terwijl het openbaar ministerie dit daarentegen vaak met lede ogen zal moeten aanzien en de benadeelde een eerder hopeloze strijd zal dienen te voeren om een snel en rechtvaardig herstel van het ondergane leed te bekomen.

Er is dus alle reden toe om eens met een kritische blik te kijken naar de bestaansredenen van dat gerechtelijk onderzoek: biedt dat echt wel zoveel waarborgen, én voor de delinquente rechtsonderhorige, én voor diens slachtoffer, én voor de vrijwaring van de belangen van de gemeenschap, en, zo ja, kunnen die waarborgen niet op een andere wijze worden verankerd in het onderzoek naar strafbare feiten ?

De voorstanders van het gerechtelijk onderzoek zoals het vandaag bestaat, verwijzen onveranderlijk naar de zo belangrijke rol van de onafhankelijke en onpartijdige rechter; maar is de wetgever met die begrippen wel zorgvuldig omgegaan en heeft hij met de consequenties daarvan steeds rekening gehouden ?

Laten we even de ganse fase van het gerechtelijk onderzoek overlopen.

6. De actoren van het gerechtelijk onderzoek

Er is vooreerst de figuur van de onderzoeksrechter zelf.

De onderzoeksrechter verenigt in één persoon twee hoedanigheden:

- enerzijds wordt steeds de nadruk gelegd op zijn hoedanigheid van onafhankelijk en onpartijdig rechter;
- en anderzijds geeft hij als een soort hoger politieofficier - maar zonder bekleed te zijn met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie - leiding aan het onderzoek dat hij zowel ten laste als ten ontlaste voert; hierbij dient opgemerkt dat de leiding van het onderzoek de facto vaak wordt overgelaten aan een politieofficier, vermits de onderzoeksrechter zelf zich vaak noodgedwongen beperkt tot een

oppervlakkige controle en tot het verlenen van zijn ambt als rechter door het afleveren van beschikkingen tot huiszoeking, telefoontap, deskundig onderzoek en dies meer.

Deze merkwaardige tweeledigheid heeft tot gevolg dat hij als rechter zelf beslist over de dwangmaatregelen die hij als onderzoeker noodzakelijk acht; anders gezegd: als onderzoeker doet hij zichzelf recht.

Als rechter beslist hij – en hij alleen, weliswaar onder een eventuele controle van de kamer van inbeschuldigingstelling – hoe hij zijn saisine interpreteert, om in sommige gevallen tijdens het onderzoek aan het licht gekomen nieuwe feiten aan het dossier toe te voegen en of hij in zijn eigen onderzoek al dan niet voorhechtenis toepast; hij kan eveneens een invrijheidstelling bevelen, ook al moet de kamer van inbeschuldigingstelling zich nog uitspreken over een beroep dat tegen een beslissing van de raadkamer werd aangetekend.

Het getuigt minstens toch van een merkwaardige juridische gespletenheid dat degene die geacht wordt onafhankelijk en vooral ook onpartijdig leiding te geven aan een onderzoek dat zowel à charge als à décharge moet worden gevoerd, tegelijkertijd in zijn hoedanigheid van rechter de voorlopige hechtenis mag bevelen van het individu tegen wie hij uitvoerig motiveert hoeveel voldoende aanwijzingen van schuld er wel aanwezig zijn.

Zijn hoedanigheid van rechter heeft bovendien tot gevolg dat hij zich niet gebonden acht door welke richtlijn of beleidsmatige afspraak dan ook, ook niet als deze helemaal geen invloed hebben op zijn onafhankelijk en onpartijdig handelen in een concreet dossier; zo meent hij zich bijvoorbeeld niet te moeten houden aan richtlijnen die een taakverdeling onder de politiediensten op punt hebben gesteld, wat in de praktijk af en toe toch ernstige problemen creëert, of veroorlooft hij zich richtlijnen aan de politieambtenaren over de opname van sporen op de plaats van het delict gewoon te negeren.

Zijn bijzonder statuut als onafhankelijk rechter kan daarenboven soms van aard zijn een efficiënte aanpak, in zeer delicate omstandigheden, onmogelijk te maken of soms zelfs een dramatische afloop tot gevolg te hebben; naast de moeilijkheden die de federale procureur kan ondervinden om door elkaar lopende opsporings- en gerechtelijke onderzoeken krachtens zijn wettelijke opdracht te coördineren, kan worden verwezen naar het voorbeeld van een gijzeling waarbij de Regering er noodzakelijkerwijze toe wordt gebracht met de gijzelnemers – en dus met de inverdenkinggestelden – te onderhandelen in een streven om de gestelde eisen in te willigen ten einde het leven van de gegijzelden te sparen, terwijl de onderzoeksrechter dergelijk onderhandelen kan aanzien als een ontoelaatbare inmenging in de uitoefening van zijn rechterlijk ambt en bijgevolg alles in het werk kan stellen om dat te verhinderen.

Napoleon noemde destijds de onderzoeksrechter de machtigste magistraat van het gerechtsgebouw, en hij is dat in de praktijk nog steeds gebleven, alhoewel het Europees Hof voor de Rechten van de Mens steeds minder overtuigd schijnt van de werkelijke draagwijdte van diens onafhankelijkheid en onpartijdigheid: de introductie van de advocaat in het gerechtelijk onderzoek ingevolge de rechtspraak van het EHRM en een dissenting opinion onder een arrest van dat Hof van 6 januari 2010 (Vera Fernandez-Huidobro t/ Spanje) getuigen daarvan.

Maar hij is tegelijkertijd een zeer eenzaam magistraat, vermits hij zich als alleen functionerend rechter nooit door een team collega's gesteund weet, wat, zoals reeds aangehaald, het gevaar meebrengt dat hij in al zijn onafhankelijkheid in sommige

omstandigheden bijzonder afhankelijk zal worden van de politieambtenaren die hij geacht wordt leiding te geven.

Tenslotte is het niet zonder belang te onderstrepen dat de wetgeving vandaag reeds het instituut van de onderzoeksrechter en de specificiteit van het gerechtelijk onderzoek in het algemeen enigszins op de helling zet: voorbeelden daarvan zijn het zogenaamde mini-onderzoek, bijzondere strafwetten die voorzien dat een als bevoegd aangewezen ambtenaar tot huiszoeking mag overgaan mits daartoe eenvoudig door de onderzoeksrechter te zijn gemachtigd, zonder dat dit tot enig gerechtelijk onderzoek of enigerlei tussenkomst van het openbaar ministerie aanleiding geeft, en recent nog, de invoering van de zogenaamde verruimde minnelijke schikking, die in elke stand van de procedure, zelfs in de loop van het gerechtelijk onderzoek, kan worden voorgesteld en die kan leiden tot het verval van de strafvordering.

Soms ettelijke maanden nadat de onderzoeksrechter het dossier aan het openbaar ministerie heeft medegedeeld, volgt over het verder verloop van de procedure een debat voor de raadkamer, die, sedert de invoering van de mogelijkheid tot correctionaliseren via rechtstreekse dagvaarding en zeker sedert de laatste uitbreiding van de gevallen waarin kan worden gecorrectionaliseerd, steeds meer en meer aan haar bestaansreden heeft ingeboet.

De alleenzetelende rechter die nog steeds “raadkamer” wordt genoemd, vormt in het strafprocesrecht een vrij merkwaardig gegeven, alleszins omdat hij vermag te oordelen over het al dan niet verlengen van de hechtenistoestand waarover zijn (soms zelfs oudere of meer ervaren) collega-onderzoeksrechter heeft beslist en enige toelichting komt geven.

Wat de andere bevoegdheden van de raadkamer betreft, zoals de regeling van de rechtspleging, de zuivering van de zogenaamde nietigheden en het treffen van eindbeslissingen ingeval van internering of opschorting van de uitspraak, geldt dezelfde bedenking: de ene rechter beoordeelt het werk van de andere rechter, alhoewel ze van gelijke rang zijn.

Voor het overige wijst de ervaring uit dat de debatten voor de raadkamer soms oeverloos blijven aanslepen, alhoewel ze nadien geregeld en op dezelfde argumenten gesteund, worden hernomen voor de kamer van inbeschuldigingstelling en voor de bodemrechter; in die gevallen heeft de tussenkomst van de raadkamer dus uitsluitend een vertragend effect gehad.

Tenslotte rijst de vraag in hoeverre de alleenzetelend rechter van de raadkamer, die meestal tegen een overladen zittingsrol moet aankijken, materieel in de mogelijkheid verkeert vaak bijzonder omvangrijke dossiers, na ettelijke jaren onderzoek, door te nemen om er met het oog op de regeling van de rechtspleging over te beslissen.

Een andere belangrijke speler is uiteraard de kamer van inbeschuldigingstelling, zowel als appèlrechter binnen het kader van het gerechtelijk onderzoek, als in de rol van toezichter op het goede verloop van het gerechtelijk onderzoek of als instantie die vermag over te gaan zuivering der nietigheden; het valt evenwel sterk te betreuren dat de werklast van de kamers van inbeschuldigingstelling zodanige vormen heeft aangenomen dat er geen of nauwelijks tijd overblijft voor een systematische en doorgedreven ambsthalf controle, wat nochtans voor sommige onderzoekskabinetten meer dan aangewezen is.

Statistieken over de jaren 2005 tot en met 2009 geven aan dat jaarlijks een gemiddelde van ongeveer 20 % (of ongeveer 3400 dossiers per jaar) gerechtelijke onderzoeken werden

geopend ingevolge een burgerlijke partijstelling tegenover ongeveer 80 % (of ongeveer 13400 per jaar) op vordering van het openbaar ministerie; over dezelfde periode leidde ongeveer 42 % (7070 dossiers) van deze categorie (over de vijf jaar samen) tot een verwijzing naar de correctionele rechtbank {terwijl ongeveer 78 % (meer dan 54.000 dossiers) van de door het openbaar ministerie gevorderde onderzoeken tot verdere vervolging leidde, daarbij de gevallen van internering of opschorting, uitgesproken door een onderzoeksgerecht, nog buiten beschouwing gelaten}.

Nog in dezelfde periode 2005 tot en met 2009 hebben de correctionele rechtbanken dossiers over gerechtelijk onderzoek ingevolge burgerlijke partijstelling in 59,08 % van de gevallen (4.179 zaken) beëindigd met een veroordeling (tegenover 86,79 % of 46.194 zaken na vordering O.M.) en in 19,10 % van de gevallen (1.351 zaken) met een opschorting van de veroordeling (tegenover 3,93 % of 2.094 zaken na vordering O.M.).

Het hoeft geen verder betoog dat gerechtelijke onderzoeken ingevolge een burgerlijke partijstelling slechts in een redelijk beperkt aantal gevallen enig resultaat opleveren op het vlak van schuldigverklaring; zij hebben daarentegen wel een ernstige weerslag op de werklast van de onderzoeksrechter en van de onderzoeksgerechten en op de ingezette politiecapaciteit, die uiteindelijk voor een groot deel nutteloos wordt aangewend om niet te zeggen verspild.

Bij vergelijking van de totale instroom op de parketten met het aantal zaken dat op benaarstiging van een benadeelde tot een gerechtelijk onderzoek aanleiding geeft, mag, naar ik meen terecht, de vraag worden gesteld naar het in stand houden van de burgerlijke partijstelling als aanzet tot een gerechtelijk onderzoek.

De fase van het gerechtelijk onderzoek wordt, zoals reeds aangegeven, vaak sterk verzaamd en vertraagd door allerhande procedures, die vaak kris kras door elkaar lopen; het kan volstaan hiervoor te verwijzen naar handhavingen van de voorlopige hechtenis door de onderzoeksgerechten, de inzage van het dossier door de partijen, het strafrechtelijk kortgeding, de beoordeling door de kamer van inbeschuldigingstelling van rechtsmiddelen, zowel aangewend door het openbaar ministerie als door de in verdenking gestelde of door de burgerlijke partij, de controles door de kamer van inbeschuldigingstelling van de toegepaste bijzondere opsporingsmethoden, de pogingen die worden ondernomen om het gerechtelijk onderzoek van zobeweerde nietigheden te zuiveren en, wat toch ook af en toe voorkomt, de procedures die erop gericht zijn de onderzoeksrechter of de “alleenzetelend voorzitter van de raadkamer” op grond van twijfelachtige argumenten te wraken, telkens als het even kan, gevolgd door een cassatieberoep.

Bij al deze beschouwingen mag niet uit het oog worden verloren dat de doorlooptijd van een gerechtelijk onderzoek eveneens wordt beïnvloed door gegevens van materiële of praktische aard, zoals het aantal in verdenking gestelden en burgerlijke partijen, sterk uiteenlopende procedures voorlopige hechtenis in één en hetzelfde dossier (bvb. meerdere personen die op verschillende data onder bevel tot aanhouding werden geplaatst), de afstand – en dus de tijd nodig om dossiers over te brengen – tussen de plaats waar de raadkamer zitting houdt en deze waar de kamer van inbeschuldigingstelling kennis neemt van het dossier....

7. Enkele voorstellen tot vereenvoudiging

Toegegeven, ook opsporingsonderzoeken lopen niet steeds zoals het zou moeten terwijl daarentegen heel wat gerechtelijke onderzoeken geen aanleiding geven tot welkdanige negatieve beschouwing dan ook.

Maar anderzijds kan het niet langer worden getolereerd dat strafzaken met een enorme impact op het maatschappelijk leven zonder meer de mist ingaan, om zonder enig gevolg te blijven, ondanks de zware en aangehouden inspanningen die politieambtenaren, deskundigen en magistraten zich hadden getroost om de bodemrechter in staat te stellen een oordeel te vellen.

Het is dan ook niet minder of meer dan onze plicht om na te denken over een meer efficiënte manier van onderzoeken, ook al moet worden beklemtoond dat alle fases van het verloop van een strafzaak dringend aan modernisering toe zijn, van bij het opstellen van een proces-verbaal, tot en met de berechting in beroepssorde.

Een belangrijke vraag lijkt mij te zijn: hoe zouden opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek kunnen worden hervormd en samenvloeien tot één enkel model van onderzoek in strafzaken, terwijl verdachte, benadeelde en maatschappij toch de waarborgen van een onafhankelijk en onpartijdig onderzoek moeten kunnen behouden ?

Mijn persoonlijke overtuiging is dat bij het concipiëren van een nieuw model enkele krachtlijnen centraal moeten staan, namelijk:

- een vereenvoudiging en versnelling van de onderzoeksfase;
- de leiding over het politieonderzoek in alle gevallen in handen van het O.M.;
- een versterking van de rechterlijke controle in de persoon van de rechter van het strafonderzoek;
- een versterking van de rol van de advocaat.

Rekening houdend met deze uitgangspunten kan volgende ruwe schets van een nieuwe structuur worden gemaakt.

De procureur des konings of de arbeidsauditeur is krachtens art. 151 § 1 van de Grondwet onafhankelijk in de individuele opsporing en de vervolging; hij geeft leiding aan het politieonderzoek en houdt er toezicht op; hij beheert het opsporingsonderzoek, dat een breder begrip is dan het politieonderzoek (bvb. deskundig onderzoek, internationale ambtelijke opdrachten, ...) en dat in overeenstemming met een in de wet in te schrijven beginsel zowel à charge als à décharge en dus onpartijdig moet worden gevoerd, wat overigens ook nu reeds minstens een deontologische verplichting voor de parketmagistraat uitmaakt.

Een opsporingsonderzoek mag m.i. nog enkel door het openbaar ministerie worden geopend, geheroriënteerd of vroegtijdig afgesloten, wat beter aansluit bij een efficiënte beleidsvoering zoals die steeds meer terug te vinden is in nationale en lokale veiligheidsplannen, parketbeleidsplannen en beleidsdocumenten die aan vraagstukken van een geïntegreerd veiligheidsbeleid zijn gewijd.

De procureur des konings of de arbeidsauditeur moet kunnen beslissen over de vraag van een benadeelde tot het instellen van een onderzoek; een afwijzing zou slechts mogelijk zijn in de door de wetgever vastgelegde gevallen en moet worden gemotiveerd; ingeval van afwijzing zou de rechter van het strafonderzoek dan kunnen worden gevat om een wettigheidscontrole uit te voeren.

De rechter van het strafonderzoek (onderzoeksrechter-nieuwe-stijl, rechter van het onderzoek, rechter van de vrijheden...) moet worden belast met de controle op het regelmatig verloop van het onderzoek en verenigt in zich bevoegdheden die thans verspreid liggen over de huidige onderzoeksrechter, de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling; dit impliceert dat hij ook onderzoeksdaaden als onwettig moet kunnen bestempelen en de stukken daaromtrent uit het dossier moet kunnen weren.

Vermits de rechter als enige kan beslissen over de aantasting van de rechten en vrijheden van een individu, zal in mijn visie de rechter van het strafonderzoek eerst om toestemming moeten worden verzocht om dwangmiddelen te kunnen gebruiken of om bepaalde bijzondere opsporingsmethoden te kunnen aanwenden; dezelfde rechter kan worden belast met het toezicht op de correcte uitvoering van de gegeven toestemming.

Hij zal eveneens beslissen of er reden toe is een medebrengingsbevel uit te vaardigen, een verdachte voor een aantal door hem zelf te bepalen dagen onder bevel tot aanhouding te plaatsen en de hechtenistoestand al dan niet in stand te houden; het verlenen van een exequatur zou eveneens tot zijn bevoegdheid behoren.

De beslissingen van de rechter van het strafonderzoek zouden slechts in beperkte mate vatbaar mogen zijn voor een rechtsmiddel, waarover een "kamer van het onderzoek" van het hof van beroep zou dienen te oordelen; deze beperking (ook inzake voorlopige hechtenis, bvb. indien deze langer duurt dan 10 dagen) vindt steun in het beginsel dat de rechter bij het treffen van zijn beslissingen volledig los staat van het onderzoek zelf, wat hem in een veel duidelijkere positie van onafhankelijkheid en onpartijdigheid brengt dan dit in de dagelijkse praktijk van vandaag met de onderzoeksrechter het geval is.

In overeenstemming met de tendensen die de laatste jaren steeds duidelijker worden, moet **het principe van het intern geheim van het onderzoek** worden herleid tot gevallen van strikte noodzaak en dient een veel grotere interne openheid en tegenspraak in de loop van het onderzoek te worden gecreëerd; de rol van de raadsman zal in de onderzoeksfase dan ook aan belang toenemen.

Zo zal tevens moeten worden vastgelegd in welke gevallen de beslissing van de rechter wordt voorafgegaan door een tegensprekelijk debat; dit zal naar mijn mening alleszins het geval zijn wanneer het openbaar ministerie om de toepassing van voorlopige hechtenis verzoekt, en dus niet meer uitsluitend ingeval van eventuele handhaving van de hechtenistoestand.

Het openbaar ministerie, van zijn kant, oordeelt over de **volledigheid van het onderzoek** en beslist vervolgens over het gevolg dat aan de zaak moet worden verleend: sepot, strafbemiddeling, praetoriaanse probatie, strafbeschikking, voorstel tot betaling van een geldsom of rechtstreekse dagvaarding, desgevallend met inachtneming van verzachtende omstandigheden, voor de bevoegde strafrechter.

Voordien wordt het dossier ter inzage gelegd van alle inverdenkinggestelden en benadeelde partijen en wordt nog de mogelijkheid geboden aanvullend onderzoek te vragen; ingeval van gemotiveerde weigering, zal de wettigheidscontrole aan de bodemrechter toekomen.

Indien het onderzoek aanwijzingen heeft opgeleverd van het bestaan van niet correctionaliseerbare misdaden of van andere misdrijven waarvan de kennisname tot de bevoegdheid van het hof van assisen behoort, zal het dossier moeten worden voorgelegd aan de “kamer van het onderzoek” van het hof van beroep, waar, na tegensprekelijk debat, over het verdere procesverloop zal worden beslist.

Bijzondere onderzoeken (voorrecht van rechtsmacht, parlementaire onschendbaarheid, ministers) worden door de procureur-generaal gevoerd onder controle van de “kamer van het onderzoek” van het hof van beroep, volgens dezelfde regels als degene die voor de gewone onderzoeken gelden, doch met die uitzondering dat voor het appèl een nieuwe regeling moet worden ingevoerd (met bvb. het College van eerste voorzitters van de hoven van beroep als rechters in hoger beroep).

De mogelijkheden om **cassatieberoep** aan te tekenen moeten aan de nieuwe structuren van het onderzoek worden aangepast.

Dit zijn zeer summier beschreven de basisregels van een nieuwsoortig onderzoek in strafzaken, waarvan zou kunnen worden verondersteld dat het niet de nadelen van het huidige gerechtelijk onderzoek zal kennen en tegelijkertijd een grotere rechtsbescherming zal bieden, ook in de gevallen die nu in het kader van een opsporingsonderzoek worden afgehandeld.

Vanuit de overtuiging dat onze strafrechtspleging dringend aan modernisering toe is, kan ik slechts de hoop uitdrukken dat weldra initiatieven worden ontwikkeld waarin ruimte wordt gecreëerd voor echte vernieuwing, die weliswaar een verhoging van de werklast voor de parketten zou betekenen, maar daarentegen het werkvolume voor de strafrechters gevoelig zou doen dalen.

F. Schins, procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent

Rouwhulde

IN MEMORIAM

Er rest ons nog de droeve plicht de leden van de balie en van de rechterlijke orde van ons ressort te gedenken die ons in de loop van het voorbije gerechtelijk jaar werden onttrokken.

Met ontroering gedenken wij:

VAN POUCKE Marc

Oud-stafhouder aan de balie te Gent, die op 11 september 2010 in de leeftijd van 56 jaar overleed

VAN POUCKE Willy

Emeritus politierechter van Brugge en Oostende, overleden op 16 juli 2010 in de leeftijd van 83 jaar

VAN STICHEL Greta

Griffier bij de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, die op 1 september 2010 in de leeftijd van 59 jaar overleed

VAN MELCKEBEKE Frans

Ere-griffier-hoofd van dienst bij het Hof van beroep te Gent, overleden op 8 november 2010 in de leeftijd van 82 jaar

DECLERCQ Arlette

Medewerker bij het parket van de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, die op 12 november 2010 in de leeftijd van 57 jaar overleed

PAVOT Denis

Griffier-hoofd van dienst bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, overleden op 24 november 2010 in de leeftijd van 62 jaar

VAN ASSCHE Honoré

Ere-griffier-hoofd van dienst bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, die op 6 december 2010 in de leeftijd van 73 jaar overleed

VAN OUDENHOVE Jean Pierre

Ere-secretaris bij het parket van de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, overleden op 25 december 2010 in de leeftijd van 67 jaar

ROOSEN Eugène

Ere-advocaat aan de balie te Dendermonde, die op 11 februari 2011 in de leeftijd van 93 jaar overleed

BOHEZ José

Ere-hoofdgriffier van het vredegerecht van het kanton Harelbeke, overleden op 19 februari 2011 in de leeftijd van 66 jaar

DECLERCQ Luc

Emeritus Eerste Advocaat-generaal bij het parket van het Hof van beroep te Gent, die op 20 maart 2011 in de leeftijd van 73 jaar overleed

DEBURGHGRAEVE Dany

Medewerker bij het parket van de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Veurne, overleden op 31 maart 2011 in de leeftijd van 46 jaar

CHRISTIAENS André

Emeritus Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, die op 2 april 2011 in de leeftijd van 89 jaar overleed

LAVENS Johan

Rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, overleden op 6 mei 2011 in de leeftijd van 61 jaar

MOORS Karel

Gewezen advocaat aan de balie te Gent, die op 28 mei 2011 in de leeftijd van 85 jaar overleed

DECLEIR Annie

Assistent bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, die op 3 juni 2011 in de leeftijd van 56 jaar overleed

CLAESSENS Florent

Ere-secretaris bij het parket van de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, overleden op 18 juli 2011 in de leeftijd van 85 jaar

VAN DE VOORDE Hubert

Ere-vrederechter van het kanton Zelzate, die op 20 juli 2011 in de leeftijd van 87 jaar overleed

DEVOS Adrien

Ere-griffier bij de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, overleden op 22 juli 2011 in de leeftijd van 85 jaar

D'HONDT Frans

Ere-griffier bij het Hof van beroep te Gent, overleden op 22 augustus 2011 in de leeftijd van 82 jaar

VERVAET Geert

Advocaat aan de balie te Gent, die op 26 augustus 2011 in de leeftijd van 40 jaar overleed

Aan hun familieleden en vrienden, aan hun confraters en collega's die hun nagedachtenis huldigen en om hen rouwen, bieden wij de betuiging aan van onze oprechte en diepe deelneming.

Voor de Koning, vorder ik dat het aan uw Hof behage te verklaren dat het zijn werkzaamheden hervat.

F.Schins, procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent

Gerechtelijke achterstand en rechtsbedeling:
de evolutie over meerdere jaren

1. Inleiding

“Welk nut heeft het om zich te buigen over getallen en evoluties die reeds meer dan acht maanden zijn voorbij gestreefd?”

Deze vraag werd op 2 september 1996 gesteld toen tijdens de bespreking van het overzicht van de rechtsbedeling statistische informatie werd gepresenteerd die betrekking had op het voorgaande kalenderjaar; het was met de geciteerde passus de bedoeling aan te geven dat kritische analyses van en beschouwingen over de rechtsbedeling slechts van nut zijn met het oog op eventuele beleidsbeslissingen als ze snel volgen op het afsluiten van een referentieperiode; vanuit die visie heeft het weinig zin in het begin van een nieuw gerechtelijk jaar nog diep in te gaan op evoluties die zich voordeden in een periode van acht tot twintig maanden voordien, ook al kunnen de traditionele openingstoespraken en erbij horende overzichten worden aangegrepen als een middel om enige bekendheid te geven aan interne aangelegenheden.

Anderzijds kan het interessanter lijken om eens tot een andere reflectie te komen: kan men op basis van meerjarig, d.w.z. over meerdere jaren verzameld en vergelijkbaar, cijfermateriaal op een betrouwbare en kwaliteitsvolle manier beleid voeren en kunnen statistieken bijdragen tot een positiever toekomstperspectief van de organisatie?

Reeds in 1981 werd het belang van gerechtelijke statistieken benadrukt door Bottomley en Coleman. Zij menen dat gerechtelijke statistieken een wezenlijk moreel verschijnsel registreren, dat tegelijkertijd ook een sociaal probleem vormt en dat politieke actie vergt¹.

Met “politieke actie” wordt verwezen naar het in beeld brengen van de verscheidene oriëntaties die de parketten aan dossiers of “zaken” geven of dienen te geven.

Het afhandelingsbeleid van de correctionele parketten werd door de statistisch analisten van het openbaar ministerie reeds uitvoerig beschreven. De analyses die de doorlooptijden van het opsporingsonderzoek en van het gerechtelijk onderzoek in kaart brengen vormen een drieluik met de analyse “Algemeen Strafrechtelijk Beleid”. In deze laatste analyse worden de verscheidene afhandelingsmodaliteiten van correctionele zaken bestudeerd. Het team van statistisch analisten van het openbaar ministerie heeft dus – minder dan 10 jaar na de publicatie van de eerste parketstatistieken in 2003 -- een volledig en gedetailleerd beeld opgehangen van zowel het afhandelingsbeleid als van de duurtijd tussen het binnenkomen en het afhandelen van een correctionele zaak. Momenteel wordt het actieterrein van de statistisch analisten uitgebreid naar de jeugdparketten waar zij op termijn hopen hetzelfde te kunnen realiseren. Een lange weg valt dus nog af te leggen alvorens alle geledingen van het openbaar ministerie op een nationaal uniforme wijze in kaart zullen zijn gebracht.

Met de term “sociaal probleem” wordt verwezen naar het ruimere kader waarin dit afhandelingsbeleid moet gesitueerd worden. De sociale omgeving koestert immers verwachtingen ten aanzien van het justitieel afhandelingsbeleid. Het is dan ook de taak van het openbaar ministerie om te streven naar een organisatie waar klanten als motor fungeren. Net als in het bedrijfsmanagement worden tevredenheid en loyaliteit van klanten steeds meer en meer erkend als een cruciale factor voor het succes van een organisatie. Maar uit het onderzoek “Justitiedialogen”, uitgevoerd door F. Erdman en G. de Leval in juli 2004 op vraag van de Minister van Justitie², blijkt dit allerm minst een makkelijke opgave. Het vertrouwen van de burger in het justitiële apparaat kreeg de afgelopen jaren een flinke deuk. Dit vertrouwen kan volgens deze studie enkel worden hersteld “via prestatie en participatie in de grootste transparantie”. Transparantie met bijhorende communicatie vormt dan ook één van de ingrediënten die leiden tot klanttevredenheid. Deze klanttevredenheid leidt binnen het

¹ J. VAN KERCKVOORDE, *Een maat voor het kwaad*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 1995, p.5

² http://www.just.fgov.be/img_publications/pdf/2.pdf

justitiële apparaat niet tot winst in de strikte zin van het woord, maar tot een laagdrempelige dienstverlening op alle niveaus.

Het jaarlijks verslag over de rechtsbedeling is gesteund op rijkelijk verzameld cijfermateriaal, wat ook de gelegenheid biedt enkele beleidsmaatregelen in hun totaliteit aan een evaluatie te onderwerpen, met zowel aandacht voor de gewenste effecten als voor de misschien niet gewenste neveneffecten.

Het past hier de derde wet van Isaac Newton in herinnering te brengen: “actie-reactie: elke actie zorgt voor een even grote reactie die precies het tegenovergestelde is van de actie.” Deze wet uit de fysica kunnen we ook voor ogen houden in het gerechtelijk domein. We moeten er ons namelijk van bewust zijn dat iedere positieve evolutie die de gerechtelijke achterstand binnen een bepaalde geleding van het openbaar ministerie, rechtbank of hof inperkt, elders een negatieve evolutie kan teweeg brengen. Dit kan bijvoorbeeld resulteren in het verhogen van de werkdruk of een vergroting van de gerechtelijke achterstand in een andere geleding van het openbaar ministerie, rechtbank of hof. Het is dus noodzakelijk om als korpschef steeds het overzicht te bewaren over het gehele rechtsgebied. Daarom wordt jaar na jaar binnen het openbaar ministerie gestreefd naar een geïntegreerde statistiek voor alle geledingen. Een lange en moeilijke opgave...

2. Meten is weten... maar wat dient men te meten om een efficiënt beleid te kunnen voeren?

Om een efficiënt beleid te voeren dat streeft naar klanttevredenheid kan men zich laten leiden door het art. 6 EVRM: een adequate behandeling van de zaak binnen een redelijke termijn. Deze doelstelling werd opgenomen in het beleidsplan van het openbaar ministerie, opgesteld in 2007. De ambitie werd geoperationaliseerd in een aantal topprioriteiten: enerzijds het bewaken van de doorlooptijden en anderzijds het bestrijden van de gerechtelijke achterstand. Het openbaar ministerie verbond er zich bovendien toe om dit beleidsplan uit te werken en uit te voeren in een meetbare setting.

Om tegemoet te komen aan deze topprioriteiten zijn er op ressortelijk niveau drie kritieke succesfactoren nodig.

Ten eerste dient men op regelmatige basis na te gaan of de nationale omzendbrieven binnen de arrondissementen van het rechtsgebied voldoende worden opgevolgd en welke gevolgen de implementatie van deze richtlijnen teweeg brengt. Ten tweede is het soms noodzakelijk richtlijnen uit te vaardigen die enkel op het niveau van het rechtsgebied van toepassing zijn. Ten derde kunnen, naast beleidsrichtlijnen, ook beleidsinstrumenten ontwikkeld worden die een ondersteunende functie kunnen vervullen in het streven naar bepaalde quota.

Om bijvoorbeeld de nationale gemiddelden uit de statistische onderzoeken in het kader van de doorlooptijden en het afhandelingsbeleid op ressortelijk niveau te evenaren of zelfs te verbeteren, werd binnen het rechtsgebied tijdens de ressortvergaderingen steeds aandacht besteed aan deze nationale analyses. Het cijfermateriaal werd uitvoerig besproken en geanalyseerd met de zeven procureurs des Konings. Die werden telkens aangemoedigd om lokale verbeterinitiatieven op het getouw te zetten.

Zo kennen we bijvoorbeeld het initiatief “Statmag”. Dit beleidsinstrument, ontwikkeld in het arrondissement Gent en ondertussen geïmplementeerd in de zes andere arrondissementen, laat toe de doorlooptijden in het kader van opsporings- en gerechtelijke onderzoeken te monitoren. In tegenstelling tot de nationale analyses die beschikbaar worden gesteld door de statistisch analisten van het openbaar ministerie, en die uitgevoerd worden op een tweejaarlijkse gegevensextractie, laat dit instrument toe om kort op de bal te spelen en het

probleem van langdurige doorlooptijden onmiddellijk (lees: maandelijks) te lokaliseren en aan te pakken. Het geeft zowel de behandelende magistraat als de korpschef een adhoc-overzicht over de toestand van de verscheidene kabinetten.

De afgelopen jaren stonden deze richtlijnen en initiatieven centraal in de verslagen van het rechtspreken van het parket bij het hof van beroep te Gent. Vandaag gaan we na in hoeverre deze initiatieven de gewenste effecten op lange termijn hebben bewerkstelligd en/of er ook ongewenste neveneffecten kunnen aan gekoppeld worden.

3. Kwaliteit van statistische gegevens

Om de (al dan niet gewenste) effecten van richtlijnen en initiatieven op het niveau van het rechtsgebied of op nationaal niveau na te gaan is de kwaliteit van het cijfermateriaal bijzonder belangrijk. Het is immers mogelijk dat bepaalde vaststellingen geen oorzakelijk gevolg zijn van de richtlijnen en initiatieven, maar dat ze te wijten zijn aan de implementatie of de wijzigingen aangebracht aan het informaticasysteem, een verschillende wijze van registreren, registratiefouten enzomeer. Daarnaast brengt onbetrouwbaar cijfermateriaal twee beperkingen met zich mee: enerzijds zal het soms niet mogelijk zijn de verschillende arrondissementen op eenzelfde tijdstip met elkaar te vergelijken (horizontale beperking), anderzijds kan onbetrouwbaar cijfermateriaal verhinderen dat de evoluties door de jaren heen binnen eenzelfde parket worden weergegeven (verticale beperking).

Een eerste probleem is dat het statistisch materiaal dat hierna aan bod zal komen, verzameld en verwerkt werd op basis van verschillende bronnen die verschillende telregels hanteerden of hanteren en die vaak aan hetzelfde begrip niet dezelfde invulling geven. Dit maakt het onderling vergelijken van de verzamelde gegevens uit de referentieperiode 1993-2010 een moeilijke, zo niet onmogelijke opgave. Voor de periode 1993-1996 werd beroep gedaan op statistieken verzameld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Deze overheidsinstantie was van midden vorige eeuw tot 1998 belast met de opmaak van de gerechtelijke statistieken. Het cijfermateriaal werd verzameld op basis van gegevensformulieren die iedere instantie invulde. De verwerkte gegevens werden verzameld in het "*Statistisch verslag over de bedrijvigheid van de hoven en de rechtbanken*". Ook de parketstatistieken maken hier deel van uit. De recentste en tevens laatste jaargang die gepubliceerd werd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek betrof het statistische jaar 1996. De cijfers voor de referentieperiode 1993-1996 laten echter niet toe om de parketten onderling te vergelijken. Uit het onderzoek van C. Fijnaut en D. Van Daele³ blijkt immers dat aan de begrippen op de gegevensformulieren verschillende interpretaties worden gegeven, zowel tussen de parketten onderling als binnen eenzelfde parket naargelang de administratieve kracht die het formulier aanvulde. Zo werden bijvoorbeeld nieuw binnengekomen zaken gedefinieerd als aanvankelijke processen-verbaal, maar soms ook als de som van aanvankelijke en navolgende processen-verbaal. Deze verschillende interpretaties beïnvloedden de validiteit van het cijfermateriaal en begrensd het kwaliteitsvol beleid voeren op basis van deze aangeleverde cijfergegevens. Er was dus dringend nood aan een hervorming van de Belgische gerechtelijke statistiek.

Om aan deze reorganisatie tegemoet te komen werd in de schoot van het Secretariaat-generaal bij het Ministerie van Justitie in 1996 een dienst statistiek opgericht. Deze dienst werd belast met het aanpassen van de gegevensformulieren en stond ook in voor de methodologische ondersteuning ten aanzien van parketten en rechtbanken. Wegens de

³ S. CHRISTIAENSEN en I. VAN HEDDEGEM, "De statistische grondslag van het beleid van het Openbaar Ministerie in België en Nederland", in C. FIJNAUT en D. VAN DAELE, *De hervorming van het Openbaar Ministerie*, p.52

aanzienlijke implicaties werd in opeenvolgende fases gewerkt, met als gevolg dat in eerste instantie cijfermateriaal werd verwerkt van de vrederechten, politierechtbanken en rechtbanken van koophandel. Omwille van deze gefaseerde overname zijn voor bepaalde geledingen voor deze periode geen cijfergegevens voorhanden. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de correctionele rechtbanken voor de jaren 1997, 1998 en 1999.

Vanaf 2002 worden de justitiële statistieken gepubliceerd door de Cel statistiek van het Ministerie van Justitie, die op 4 juni 2008 geherstructureerd werd als Vast Bureau Werklastmeting en Statistiek van de Zetel. De statistieken van de correctionele parketten worden aangeleverd door de statistisch analisten van het Openbaar Ministerie; sinds 2005 worden de cijfergegevens van de jeugdparketten geproduceerd door het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie.

Een tweede probleem is verbonden aan het gebruik van verschillende informaticasystemen bij de actoren in het strafrechtelijk systeem. De informatisering van de verschillende geledingen beïnvloedt de kwaliteit van gegevens. Als voorbeeld kan de informatisering van de correctionele parketten worden aangehaald: deze vond niet overal op hetzelfde tijdstip plaats. In het arrondissement Gent werd het informaticasysteem in gebruik genomen op 12 april 1994 terwijl dit in het arrondissement Veurne gebeurde op 1 november 1999. Dit maakt dat voor het arrondissement Gent reeds gegevens beschikbaar waren vanaf 1995, terwijl dit voor Veurne slechts het geval was vanaf 2000. Daarnaast speelt ook de wijze van registratie een belangrijke rol. Het implementeren van dergelijk registratiesysteem houdt immers niet noodzakelijk in dat er op een uniforme wijze wordt of kan geregistreerd worden. Zo wordt niet altijd gebruik gemaakt van alle applicaties die in een informaticasysteem voorhanden zijn en zijn de codelijsten, indien men er wel gebruik van maakt, niet altijd uniform vastgelegd op nationaal vlak...

Een derde probleem zijn de constante wetsevoluties en het uitvaardigen of wijzigen van ministeriële omzendbrieven of ressortelijke circulaires. Hiervoor kan bijvoorbeeld verwezen worden naar de inwerkingtreding van nr. COL12/1998 met betrekking tot de wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek. De inwerkingtreding van deze wet bracht met zich mee dat de procureur des Konings de reden van de beslissing tot seponering dient op te geven op basis van een uniforme lijst met motieven (art. 28 quater eerste lid SV). Deze uniforme lijst werd dan ook geïntegreerd in het REA-systeem. Tot vóór de implementatie van deze innoverende wet maakte ieder parket gebruik van eigen seponeringscategorieën. In het arrondissement Veurne bijvoorbeeld maakte men gebruik van 5 seponeringscategorieën, in Gent daarentegen maakte men gebruik van 6 categorieën. Het gevolg van deze uiteenlopende seponeringscategorieën is dat voor het aanleveren van gegevens voor het Nationaal Instituut voor de Statistiek deze informatie diende gehercodeerd te worden door het parketpersoneel naar de vooropgestelde classificatie. De lokale categorieën waren onderling niet uniform, waren evenmin te vergelijken met deze vooropgesteld door het Instituut en stemden maar in grote lijnen overeen met de categorieën vooropgesteld in de COL12/1998. Nogmaals een voorbeeld van "horizontale en verticale" beperkingen: een horizontale beperking van vergelijkbaarheid omdat omwille van deze verscheidenheid de arrondissementen niet onderling vergelijkbaar zijn voor de implementatie van deze omzendbrief. Een verticale beperking omdat binnen eenzelfde parket de seponeringsmotieven vóór en na de implementatie van de omzendbrief niet te vergelijken zijn.

Naast wetswijzigingen, kan ook de inhoud van een strafbepaling wijzigen door maatschappelijke evoluties. De betekenis die men nu bijvoorbeeld aan de begrippen "eerbaarheid" en "goede zeden" toekent, zal niet meer dezelfde zijn als deze van pakweg tien of twintig jaar geleden. Statistieken zijn als het ware juridisch en maatschappelijk maakbaar.

En zo verdrinkt de statisticus, aan wie in de openingstoespraak van 1 september 2004 overvloedig aandacht werd besteed, bijna nog steeds wanneer hij zich in de rivier van cijfermateriaal van gemiddeld één meter diep begeeft.

Beetje bij beetje tracht hij voet aan de oever te zetten voor wat betreft de correctionele parketten en de jeugdparketten. In 2002 werd immers de eerste correctionele jaarstatistiek van het openbaar ministerie gepubliceerd. Verder werden vademecums opgesteld om de lokale registratiemethodes in de toekomst uniformer te maken. Uiteraard werpen deze inspanningen slechts vruchten af na enige tijd. In 2006 werd het team der statistisch analisten van het openbaar ministerie uitgebreid om zich eveneens te wijden aan het creëren van een betrouwbare jaarstatistiek die de activiteiten van de politieparketten en jeugdparketten zou beschrijven. Recent werd dan ook, hetzij partieel, een eerste bescheiden poging ondernomen om de instroom van de jeugdparketten voor vijf opeenvolgende jaargangen te analyseren (2005-2009). Voor deze materie is het eveneens de bedoeling om, analoog aan de correctionele parketten te komen tot uniforme registratierichtlijnen en het zodanig aanpassen van het informaticasysteem van de jeugdparketten (PJP) dat uniforme registraties mogelijk zijn. Op 4 juni 2008 werd een protocol ondertekend dat aan de basis lag voor het oprichten van het Vast Bureau Werklastmeting en Statistiek van de Zetel. Dit Vast Bureau staat in voor de productie van statistisch materiaal voor de hoven en de rechtbanken. Stilaan komt voor de statistici en de beleidsmakers de oever binnen bereik.

4. Een kritische blik op de afgelopen 17 jaar...

Het centrale thema binnen justitie was en is zonder twijfel nog steeds het inperken van de gerechtelijke achterstand binnen alle geledingen van het openbaar ministerie, de rechtbanken en de hoven. Het inperken van de gerechtelijke achterstand mag echter geen afbreuk doen aan een adequate en kwaliteitsvolle behandeling van zaken. In het vervolg van deze studie zal de situatie geschetst worden van de gerechtelijke achterstand bij de verscheidene geledingen gepaard gaande met een aantal initiatieven die de kwaliteit van het afhandelingsbeleid ondersteunen. Men dient wel enige voorzichtigheid aan de dag te leggen bij het trekken van conclusies op basis van het verzamelde cijfermateriaal. Men kan maar zeker zijn van de gerechtelijke achterstand indien het aantal hangende zaken gekend is. Dit is echter niet steeds het geval. Daarom zal men steeds spreken over een *mogelijke* aangroei of *mogelijke* afname van de gerechtelijke achterstand.

Verder is het op basis van de cijfers moeilijk te achterhalen of een bepaalde richtlijn of beleidsinitiatief een invloed heeft uitgeoefend op de werklast of gerechtelijke achterstand binnen parketten, rechtbanken en het Hof. Het zou omwille van de kwaliteit van de cijfergegevens immers kunnen gaan om een schijnbaar verband. We zullen ons dan ook beperken tot het belichten van enkele beleidsinitiatieven die de afgelopen 17 jaar werden genomen en zo mogelijk zal nagegaan worden of uit het cijfermateriaal kan afgeleid worden of de beoogde doelstelling gehaald werd zonder verdere causale relaties te belichten. Tenslotte wordt om diezelfde reden ervoor gekozen geen exacte cijfers weer te geven, maar steeds de beschrijvingen van tabellen te beperken tot het geven van procentuele verhoudingen op basis van indexcijfers. Een index is een verhoudingscijfer om een bepaalde evolutie weer te geven tegenover het referentiejaar (100%). Het cijfer 104,36% verwijst bijvoorbeeld naar een stijging van 4,36% tegenover het referentiejaar. Het cijfer 99,13% verwijst dan weer naar een daling van 0,87% tegenover het referentiejaar.

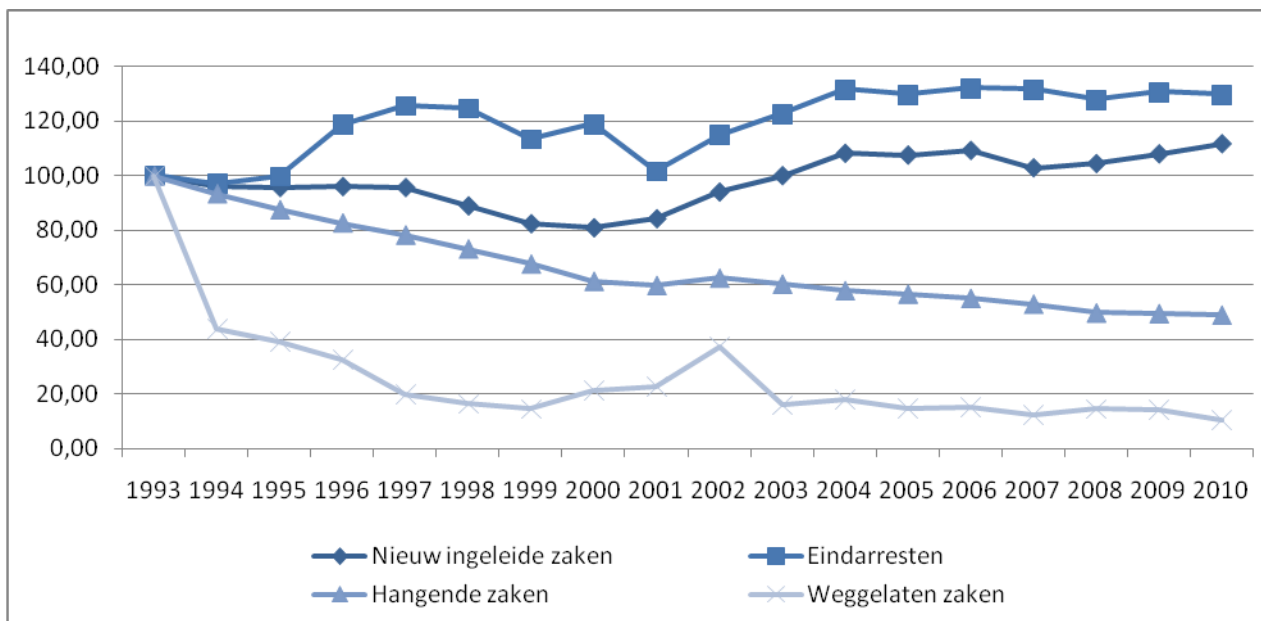
4.1 Situatieschets van de gerechtelijke achterstand over de jaren heen

4.1.1 Evolutie van de gerechtelijke achterstand binnen het hof

Het aantal hangende *burgerlijke zaken* op het niveau van het hof van beroep is gekend voor de gehele referentieperiode. Er kan dus makkelijk een uitspraak worden gedaan inzake de gerechtelijke achterstand. Ter contextualisatie worden in onderstaande grafiek ook de in- en uitstroom weergegeven van de burgerlijke zaken. De instroom wordt gedefinieerd als nieuw ingeleide zaken, met inbegrip van de jeugdzaken. De uitstroom wordt gedefinieerd als eindarresten en weggelaten zaken. Een zaak kan ambtshalve van de rol worden weggelaten indien deze reeds te lang aansleept. Een partij kan echter wel een verzoek tot handhaving⁴ formuleren zodat de zaak alsnog op de rol zal worden geplaatst. Zowel de eindarresten als het weglaten van een zaak zullen dus een zaak beëindigen. De evoluties worden weergegeven op basis een indexcijfer met als referentiejaar 1993.

⁴ Art. 730 §2 G.W.

Grafiek 1: Evolutie van de gerechtelijke achterstand met betrekking tot de burgerlijke zaken op het niveau van het Hof van beroep (index)

De gerechtelijke achterstand van de burgerlijke sectie van het hof kan afgeleid worden op basis van het indexcijfer van de hangende zaken. Op basis van dit cijfer kunnen we vaststellen dat de gerechtelijke achterstand stelselmatig daalt. In 2010 zijn de hangende zaken met ongeveer de helft gedaald tegenover 1993. De nieuw ingeleide zaken kennen nochtans een stijging tussen 2000 en 2004 met 33,38%. Ook de eindarresten kennen tijdens deze periode een stijging van 20,84%. Opmerkelijk is de sterke daling van het aantal weggelaten zaken op basis van het art. 730 G.W. over de jaren heen. De sterke daling tussen 1993 en 1994 van 56,12% doet evenwel vragen rijzen over de betrouwbaarheid van het cijfermateriaal en de wijze waarop dit geëxtraheerd is.

Dat de gerechtelijke achterstand van het hof in burgerlijke zaken sinds 1993 is gehalveerd mag evenwel geen reden zijn tot ongenueanceerd hoerageroep: in absolute cijfers bedraagt de stock van hangende zaken nog steeds 8.761 zaken op 31 december 2010.

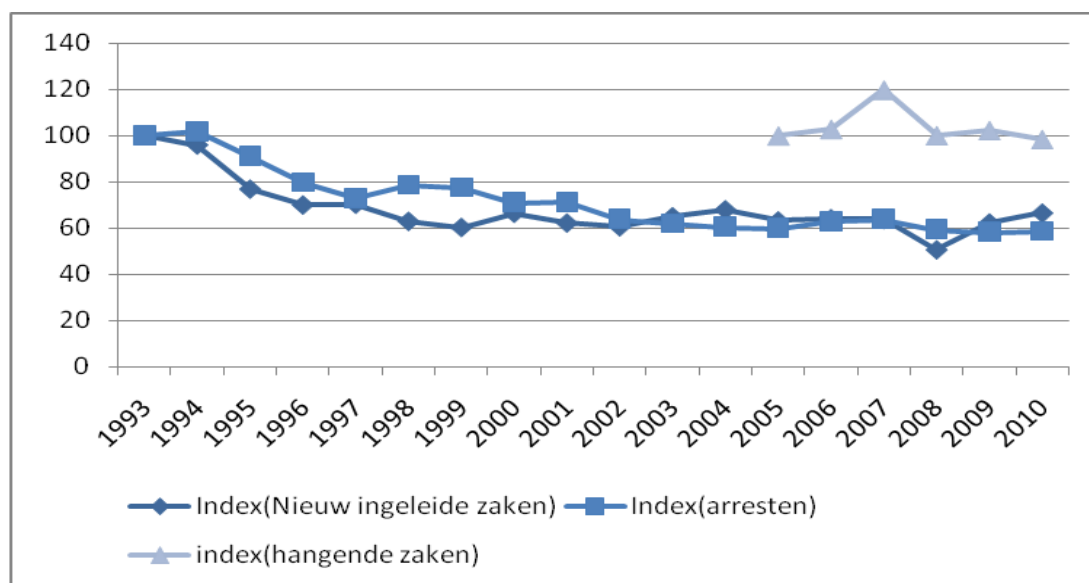
Het aantal hangende *correctionele* zaken op het niveau van het hof van beroep is niet voor de gehele referentieperiode gekend. Het aantal hangende zaken wordt slechts vanaf 31 december 2003 bijgehouden en pas sinds 2005 beschikt men over betrouwbare cijfers. Als indicatie voor de groei of afname van de gerechtelijke achterstand dienen we ons aldus te baseren op de in- en uitstroom van de correctionele zaken. De instroom bestaat uit de nieuw ingeleide strafzaken en zaken voorrecht van rechtsmacht. De uitstroom groepeerde het aantal eindarresten en het aantal tussenarresten. Slechts vanaf 2003 kan er een opsplitsing gemaakt worden tussen het aantal tussenarresten en het aantal eindarresten. Om de vergelijkbaarheid te bewaren voor de gehele referentieperiode worden beide samen genomen. De hangende zaken worden gepresenteerd per 31 december van ieder burgerlijk jaar.⁵

⁵ Hier worden de hangende sociale strafzaken meegerekend. Het gaat hier echter om een gering absoluut aantal waardoor deze cijfers in de index te verwaarlozen zijn en de tendensen nog altijd van kracht zijn.

Problematisch zijn echter wel de burgerlijke belangen. Er kan niet steeds achterhaald worden of ze al dan niet werden meegeteld bij de nieuw ingeleide zaken en bij de arresten. Voor sommige jaartallen zijn ze dan wel weer voorhanden, maar kunnen ze niet toegeschreven worden aan een welbepaalde materie (gemeen recht, sociaal strafrecht en voorrecht van rechtsmacht).

Naast de beperkte contextualisering die we hier kunnen bieden, dient ook vermeld te worden dat het jaar 2005 als overgangsjaar beschouwd moet worden. In 2005 werden immers de hangende zaken burgerlijke belangen van het parket naar de griffie van het hof overgedragen naar aanleiding van het implementeren van de wet van 13 april 2005 tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen met betrekking tot het strafrecht en de strafrechtspleging teneinde de gerechtelijke achterstand weg te werken⁶. Deze wet bepaalt dat de burgerlijke rechtsvordering tezelfdertijd en voor dezelfde rechters dient vervolgd te worden als de strafvordering. De rechter bij wie de strafvordering aanhangig gemaakt is, houdt ambtshalve de burgerlijke belangen aan. Indien echter enkel de burgerlijke belangen bij de rechter aanhangig worden gemaakt, is de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht.

Grafiek 2: Evolutie van de gerechtelijke achterstand met betrekking tot de correctionele zaken op het niveau van het Hof van beroep (index)

Op basis van de voor ons beschikbare cijfers kunnen we vaststellen dat zich inzake hangende zaken bij het hof vanaf 2005 een stijging voordoet tot 2007 met ongeveer 20%, gevolgd door een daling met ongeveer 18%. Voor deze korte periode kunnen we vaststellen dat er nagenoeg geen verdere aangroei is van de gerechtelijke achterstand.

De nieuw ingeleide zaken dalen tot 2004 met ongeveer 32% en de arresten (eindarresten en tussenarresten) dalen met ongeveer 39%. Vervolgens blijven beide variabelen vrij stabiel. In 2008 kunnen we nog een lichte daling vaststellen wat betreft het aantal nieuw ingeleide zaken. Deze daling kan eveneens vastgesteld worden bij het aantal hangende zaken op het

⁶ Wet van 13 april 2005 tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen met betrekking tot het strafrecht en de strafrechtspleging, teneinde de gerechtelijke achterstand weg te werken, B.S. 3 mei 2005

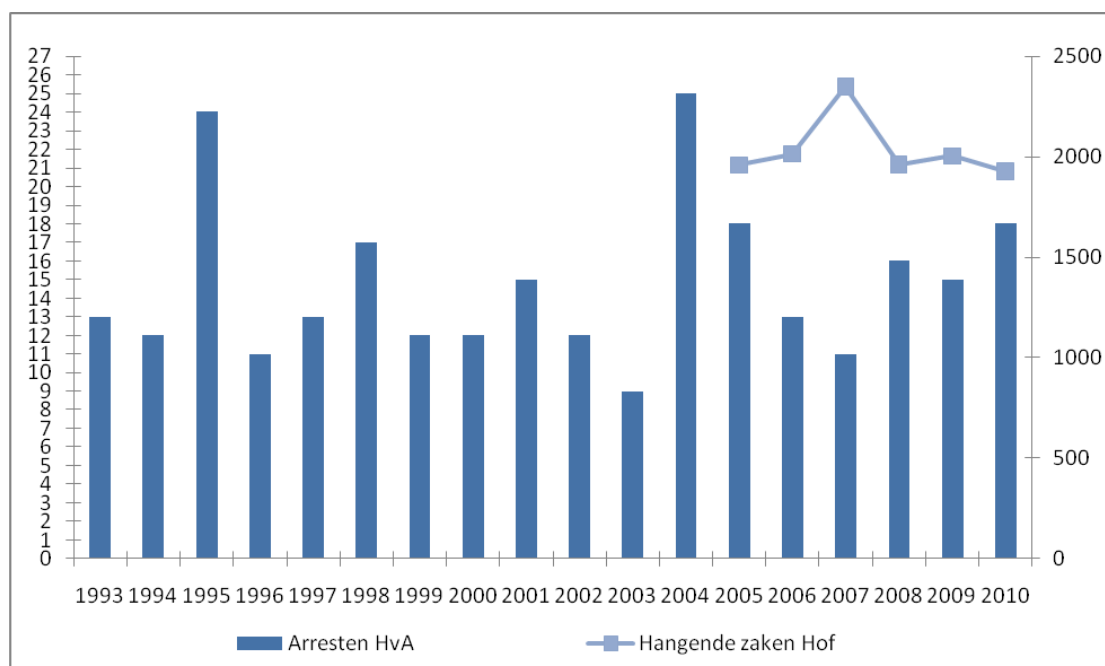
einde van dat desbetreffende jaar. Deze daling zorgt echter niet voor een kentering waardoor het aantal hangende zaken op het einde van ieder burgerlijk jaar een probleem blijft. Om de gerechtelijke achterstand weg te werken werd onlangs een nieuwe kamer toegevoegd ter behandeling van de burgerlijke belangen (24^e kamer).

In het verslag over de rechtsbedeling van 2005 werd reeds aangegeven dat bijvoorbeeld een toenemend aantal assisenzaken en de complexiteit van de correctionele zaken enkele oorzaken van dit probleem zouden kunnen zijn.

Om deze hypothese te kunnen staven zou men de evoluties op het niveau van de stock van hangende zaken bij het hof naast de evoluties inzake de arresten bij het hof van assisen moeten kunnen leggen. Wegens onbetrouwbaar cijfermateriaal is dit, zoals reeds eerder aangegeven, slechts mogelijk vanaf 2005.

Onderstaande grafiek toont het aantal uitgesproken arresten door het hof van assisen en het aantal hangende zaken op het niveau van het hof. Deze grafiek wordt uitzonderlijk in absolute aantallen weergegeven. Gezien het hier gaat om geringe absolute aantallen is het minder relevant op basis van een indexcijfer te werken.

Grafiek 3: Arresten Hof van Assisen versus correctionele hangende zaken op het niveau van het Hof van beroep (n)

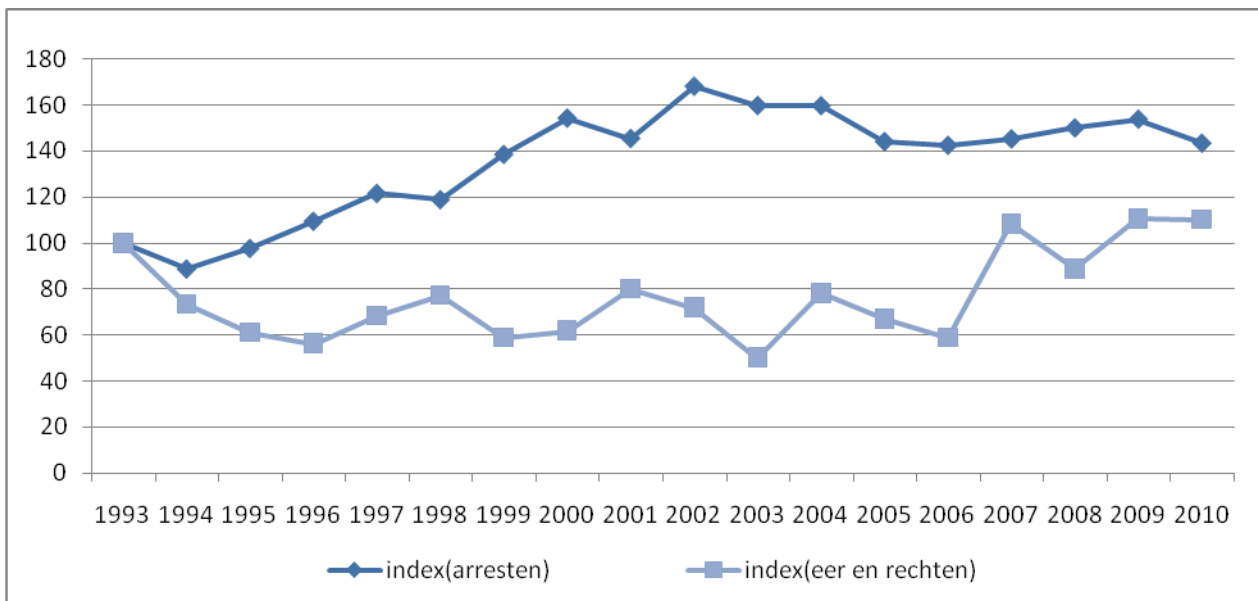
Gemiddeld worden voor de gehele referentieperiode 14 à 15 arresten per burgerlijk jaar uitgesproken door de hoven van assisen van Oost- en West-Vlaanderen. Uit bovenstaande grafiek blijkt dat in het jaar 1995 (24 arresten) en 2004 (25 arresten) bijzonder veel arresten werden uitgesproken door beide Hoven.

Indien we de periode 2005-2010 gedetailleerd bekijken, kunnen we vaststellen dat hoe minder arresten er voor de hoven van assisen worden uitgesproken, hoe groter de stock van de hangende zaken op het niveau van het hof wordt. In 2007 worden slechts 11 arresten assisen uitgesproken en net op 31 december 2007 is de stock van hangende correctionele zaken het grootst binnen deze referentieperiode. Vervolgens daalt de stock opnieuw in 2008, stijgt lichtjes in 2009 en daalt opnieuw in 2010. De arresten van het hof van assisen stijgen in 2008 om vervolgens opnieuw lichtjes te dalen. De vooropgestelde hypothese (het aantal

zaken voor de hoven van assisen heeft een invloed op de stock van de hangende zaken, en dus op de gerechtelijke achterstand) gaat voor deze referentieperiode dus niet op. Deze conclusie mag echter niet veralgemeend worden omdat het hier gaat om een beperkte referentieperiode en men over te weinig gegevens beschikt om de vooropgestelde hypothese voor de gehele referentieperiode te analyseren.

Volledigheidshalve geven we ook nog eens de evolutie van het aantal arresten⁷ en het aantal arresten herstel in eer en rechten mee, uitgesproken door de kamer van inbeschuldigingstelling en de tweede kamer.

Grafiek 4: Arresten Kamer van Inbeschuldigingstelling (index)

Uit bovenstaande tabel blijkt dat tot 2002 het aantal arresten stijgt met 68,17% tegenover het referentiejaar 1993. Vervolgens daalt het aantal eindarresten tot 142,45% in 2006. Dit wil zeggen dat zich een lichte daling voordoet maar dat het aantal arresten in 2006 nog 42,45% groter is dan in 1993. De afname tussen 2002 en 2006 is te wijten aan het feit dat de procureur des Konings of de inverdenkinggestelde minder hoger beroep aantekenden tegen de beschikkingen waarbij de raadkamer de voorlopige hechtenis al dan niet had gehandhaafd of de inverdenkinggestelde al dan niet onder voorwaarden vrijgesteld was. Deze beroepen dalen met 31,67%. Na 2006 worden er opnieuw meer beroepen ingesteld inzake de voorlopige hechtenis of de vrijstelling onder voorwaarden. Dit vertaalt zich in een stijging van het aantal arresten vanaf 2006.

Het aantal arresten dat gevelde werd inzake herstel in eer en rechten daalt tot 1996 met 43,72% tegenover het aantal arresten dat oorspronkelijk in 1993 werden uitgesproken. De trend zet zich voort volgens een golfbeweging. Stijgingen in het aantal arresten eer en rechten worden afgewisseld met afnamen.

In 2006 bedraagt het indexpercentage 58,91. Dit wil zeggen dat in 2006 41,09% minder arresten herstel in eer en rechten werden gevelde dan in 2006. Tussen 2006 en 2007 stijgt

⁷ De arresten uitgesproken door de Kamer van Inbeschuldigingstelling, met inbegrip van de arresten uitgesproken in het kader van de wet Franchimont.

het aantal met 49,39% om uiteindelijk in 2010 te komen tot een percentage van 110,32% procent tegenover indexjaar 1993.

4.1.2 Evoluties van de gerechtelijke achterstand op het niveau van eerste aanleg

Aangezien de afhandeling van zaken op het niveau van de parketten verbonden aan de rechtbank van eerste aanleg een invloed uitoefent op de gerechtelijke achterstand van de rechtbanken zelf, werd ervoor gekozen naast een algemene beschrijving van de gerechtelijke achterstand van de beide geledingen ook dieper in te gaan op de wisselwerking tussen beide. Een nieuwe maatregel op het niveau van het correctionele parket zal, naast een invloed op de dossierafhandeling op het correctionele parket ook een invloed uitoefenen op de instroom bij de correctionele rechtbank. Verder werd ervoor geopteerd om de afdeling politiezaken en de afdeling correctionele zaken samen te behandelen omdat zich tijdens de referentieperiode een aantal bevoegdheidsverschuivingen voordeden.

4.1.1.1 Het politieparket

Een aantal jaren terug werd het openbaar ministerie vaak verweten geen eenvormig opsporings- en vervolgingsbeleid te voeren inzake verkeersinbreuken. Nochtans is het de taak van het openbaar ministerie om zijn aandeel te leveren in het reduceren van het aantal verkeersinbreuken. Sinds de jaren '90 werd door de verscheidene procureurs-generaal extra aandacht besteed aan de coördinatie van het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake verkeer. Het initiële beleid strekte zich vooral uit tot de afhandeling op het niveau van de politieparketten, maar gaf geen richtlijnen over de wijze waarop de politie de vaststellingen diende te doen of op welke wijze deze vaststellingen op politieel niveau dienden afgehandeld te worden. Verder omvatten de reeds uitgewerkte richtlijnen niet alle verkeersinbreuken.

Een eerste aanzet werd gegeven op 22 juni 2000. Binnen het rechtsgebied Gent werd een omzendbrief R. nr. 25/00 verspreid met richtlijnen voor zowel de politiediensten als voor de procureurs des Konings om tot een uniform, effectief en efficiënt opsporings- en vervolgingsbeleid te komen. Bij deze richtlijn werd een bijlage gevoegd met de verschillende inbreuken en het bijpassend gevolg dat eraan zou moeten gegeven worden.

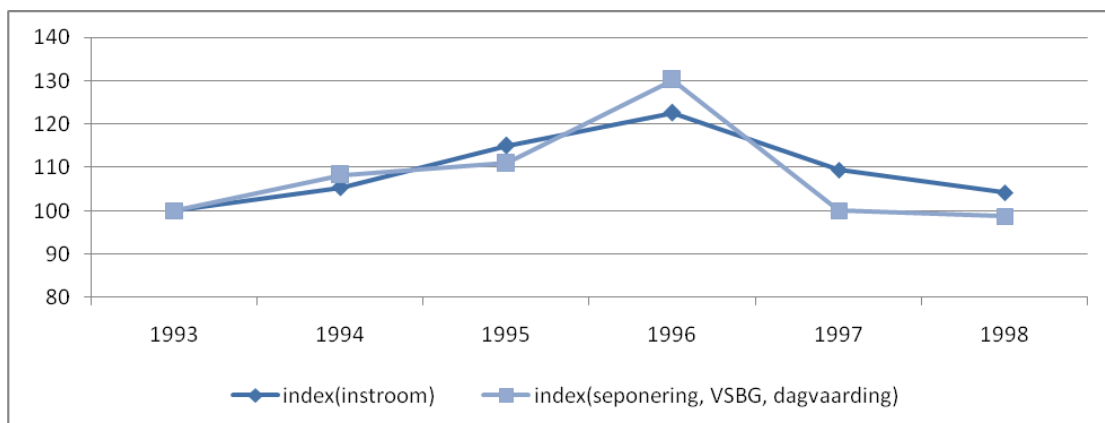
In deze richtlijn werd een jaarlijkse evaluatie voorzien. Om deze evaluatie mogelijk te maken was er nood aan eenduidige statistieken. Met het oog op het bekomen van dergelijke statistieken bleek dat in 2002 de registratie en de verzameling van gegevens moesten verfijnd worden. De evaluatie van het opsporings- en vervolgingsbeleid resulteert jaar na jaar, tot de dag van vandaag, in een vergadering met de vertegenwoordigers van de politieparketten. Zowel de verkeersmagistraten als parketmedewerkers (systeembeheerder, hoofd van dienst,...) als de statistisch analisten van het parket bij het hof van beroep worden uitgenodigd.

Om de aangroei van de gerechtelijke achterstand na te gaan op de politieparketten dienen we de instroom en uitstroom tegenover elkaar te stellen. Hier is het van minder belang dat rekening zou worden gehouden met de hangende zaken: het gros van de zaken die binnenstromen op het politieparket beschikken over een korte verjaringstermijn. Juist omwille van die korte verjaringstermijn voor de meeste verkeersmisdrijven kan reeds voor het jaar n-2 een getrouw beeld verstrekt worden van de gevolgen die aan een zaak in het jaar gepleegd n-1 gegeven zijn.

In de omzendbrief R. nr. 25/00, ontworpen in overleg met de verkeersmagistraten, werd gesteld dat sinds 2000 de gecontroleerde waarschuwingen en de onmiddellijke inningen niet meer dienen overgemaakt te worden aan het politieparket. Uit het cijfermateriaal dat voorhanden was blijkt deze opsplitsing gemaakt te zijn vanaf 1999. Daarom werd geopteerd om twee grafieken te maken. In de eerste grafiek (grafiek 5: cijfers tot 1998) zal de instroom worden gedefinieerd als alle nieuw binnengekomen zaken, de onmiddellijke inningen en de gecontroleerde waarschuwingen. In de tweede grafiek (grafiek 6: cijfers vanaf 1999) wordt de instroom gedefinieerd als de nieuw binnengekomen zaken.

De uitstroom wordt in beide grafieken gedefinieerd als zaken die in dat jaar uitstromen via een seponering, VSBG of een dagvaarding. We beperken ons tot de drie grootste categorieën inzake de gevolgverlening op het politieparket. Men kan de zaken ook ter beschikking stellen of samenvoegen, maar deze zijn iets minder relevant voor het opsporings- en vervolgingsbeleid en worden in onderstaande grafiek (net als in vorige werkingsverslagen) niet opgenomen. Even een randopmerking: niet alle processen-verbaal die aan het politieparket worden overgemaakt zijn noodzakelijk verkeersinbreuken. Toch blijkt dat uit het hoge percentage verkeersmisdrijven het percentage van de eindrichtingen weinig afwijkt van de proportionele verdeling van de eindrichtingen voor de verkeersinbreuken.

Grafiek 5: Evoluties van de gerechtelijke achterstand vóór 1999 op het niveau van het politieparket (index)

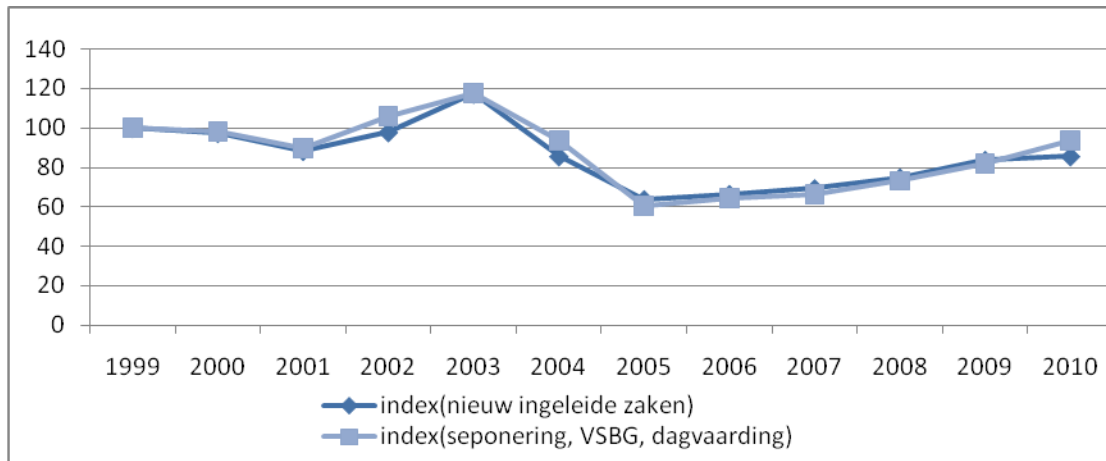

Bovenstaande grafiek geeft een parallele verhouding tussen de in- en uitstroom voor de periode 1993-1995. In 1996 is de uitstroom ongeveer 30,20% groter dan in 1993. Op datzelfde moment is de instroom met 22,6% gestegen tegenover 1993. Vervolgens dalen zowel de instroom als de uitstroom tot 1998 om zich in dat jaar opnieuw op ongeveer hetzelfde niveau te bevinden als in 1993.

Die daling kan nu niet meer met zekerheid verklaard worden. Ze kan te wijten zijn aan het al dan niet vermelden van het aantal voldane gecontroleerde waarschuwingen en betaalde onmiddellijke inningen in één of meerdere politieparketten. In de omzendbrief R 25/00 wordt voorgeschreven die laatste vaststellingen niet meer aan het parket over te maken en worden ze aldus sinds 1 september 2000 niet meer in de statistiek van de inkomende zaken opgenomen.

Onderstaande grafiek toont de verdere evolutie vanaf 1999. Hier wordt de instroom louter gedefinieerd als de nieuw binnengekomen zaken, zonder rekening te houden met de onmiddellijke inningen en gecontroleerde waarschuwingen.

Grafiek 6: Evoluties van de gerechtelijke achterstand na 1999 op het niveau van het politieparket (index)

Uit bovenstaande grafiek kunnen we afleiden dat de evolutie van de instroom op de politieparketten binnen een burgerlijk jaar gelijklopend is aan de beslissingen genomen in dat jaar, meer bepaald aan het aantal seponeringen, VSBG's en dagvaardingen.

Dit geldt op globaal ressortelijk niveau. Binnen sommige politieparketten is er een vrij grote achterstand (maanden) in het registreren van de inkomende zaken.

Uit de bevindingen uit de twee bovenstaande grafieken blijkt dat de gerechtelijke achterstand voor deze instantie gering zal zijn binnen het rechtsgebied Gent of in ieder geval niet verder zal aangroeien.⁸

Toch wil een geringe gerechtelijke achterstand niet noodzakelijkerwijs zeggen dat er een hoge gevolgverleningsgraad is. Door toepassing te maken van de jaarlijkse *kwantitatieve* evaluatie die werd voorgeschreven in omzendbrief R.nr. 25/00, beschikken we momenteel over eenduidige, uniforme en gedetailleerde statistische gegevens. Op basis van deze gegevens kunnen we in kaart brengen in welke mate aan verkeersinbreuken binnen het rechtsgebied een gevolg werd verleend voor de periode 2002-2010. Dit zijn alle vastgestelde inbreuken waarvoor een gecontroleerde waarschuwing, een onmiddellijke inning⁹ of een proces-verbaal werd overgemaakt aan het politieparket verminderd met het aantal op het politieparket geseponeerde zaken. Bij deze berekening wordt rekening gehouden met het feit dat aan de zaken geseponneerd door een technisch sepot¹⁰ hoe dan ook geen gevolg kan gegeven worden.

⁸ Uiteraard beperkt deze conclusie zich enkel tot de in werkelijkheid geregistreerde gerechtelijke achterstand. Soms krijgt men te kampen met een achterstand in het registreren van processen-verbaal. Zolang deze niet geregistreerd worden in het systeem, worden deze ook niet meegerekend bij de gerechtelijke achterstand als dusdanig.

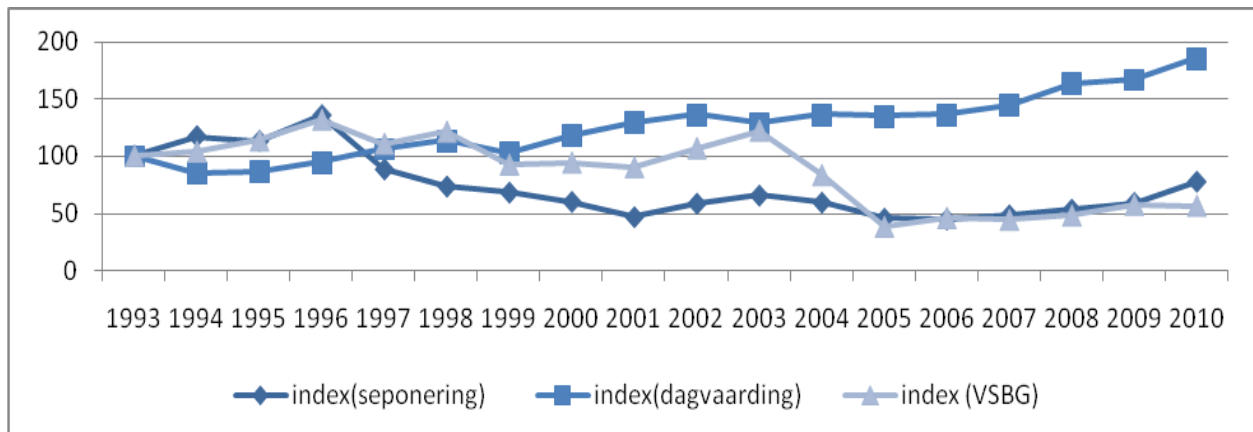
⁹ De gecontroleerde waarschuwing en de onmiddellijke inning worden in dit geval meegeteld om aldus een betrouwbaar beeld te krijgen van de gevolgverlening door politiediensten en politieparket.

¹⁰ Het Openbaar Ministerie kan beslissen geen vervolging in te stellen omwille van technische redenen: dader onbekend, geen, misdrijf, verjaring... Het aantal technische sepots wordt niet meegeteld indien er wordt gesproken van het aantal vervolgbare zaken.

Dit maakt dat in 2002 aan ongeveer 90% van het totaal aantal vervolgbare zaken een gevolg werd verleend, in 2003 aan 92%, in 2004 aan 94%, in 2005 aan 96,%, in 2006 aan 96,6%, in 2007 aan 96,8%, in 2008 aan 97,2% en in 2009 aan 97,6%.

Onderstaande grafiek toont de belangrijkste eindrichtingen die dit gevolgverleningspercentage beïnvloeden, namelijk het aantal seponeringen, het aantal VSBG's en het aantal dagvaardingen.

Grafiek 7: Evolutie van de verscheidene uitstroombeslissingen op het niveau van het politieparket (index)

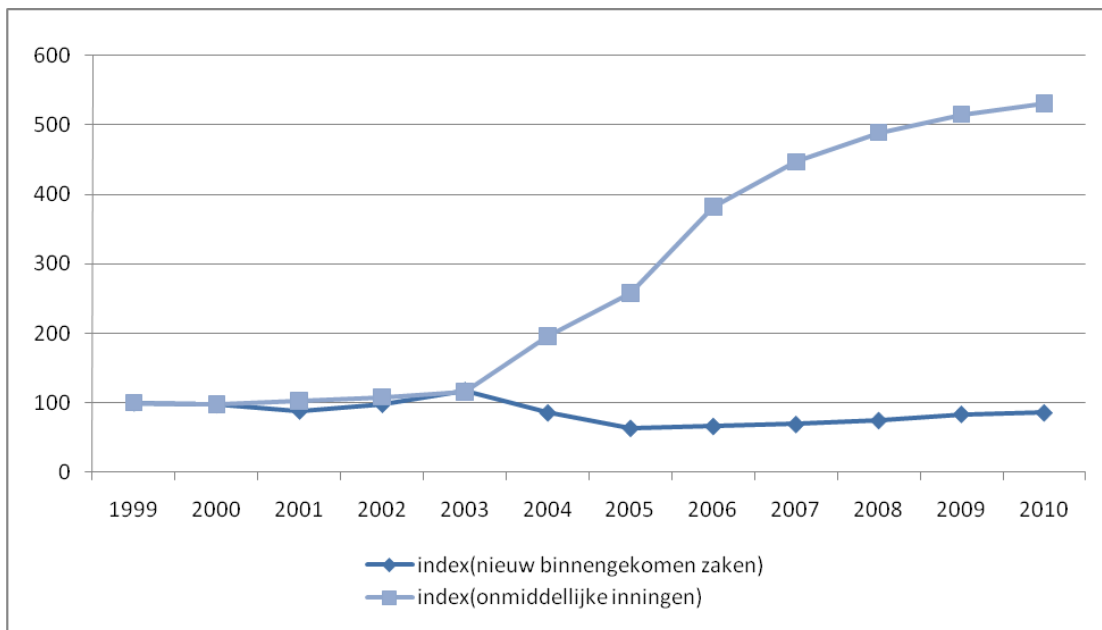
Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het aantal seponeringen en het aantal VSBG's gelijkmatig stijgt met ongeveer 40% tot 1996. Vervolgens dalen beide afhandelingsmodaliteiten. Maar de seponeringen dalen het spectaculairst met meer dan de helft in 2001 tegenover 1993. Hieruit blijkt dat de dalende trend van het aantal geseponeerde zaken reeds was ingezet alvorens de omzendbrief R. nr. 25/00 was geïmplementeerd. De kans bestaat dat de voorbereidende contacten vanaf juli 1999 de sensibilisering van de parketten een invloed hebben gehad op het dalend aantal seponeringen tussen 1999 en 2001. De invloed van de omzendbrief zelf kan echter wel gemeten worden op basis van het stijgend aantal VSBG's tot 2003.

De dagvaardingen stijgen geleidelijk aan en kennen in 2009 een stijging van 67,28% tegenover 1993. Het aantal VSBG's kent een aanzienlijke daling tussen 2003 en 2005. Tijdens die periode dalen de VSBG's met 68,30%.

Deze daling moet gecontextualiseerd worden in het licht van de wetswijziging van 1 maart 2004 waardoor alle lichte en zware overtredingen van de eerste en tweede graad (met uitzondering van die waarvoor in beginsel het rijbewijs onmiddellijk zou moeten ingetrokken worden) volgens de richtlijnen verspreid bij omzendbrieven R. nr. 21/04 en COL nr.09/04 door de politie moeten afgehandeld worden met onmiddellijke inningen. Hierdoor verkleint de instroom op de politieparketten en zullen bijgevolg de zaken die vroeger aan het politieparket werden overgemaakt en afgehandeld werden met een seponering of een voorstel VSBG nu op politieel niveau worden afgehandeld met een onmiddellijke inning. De kentering van de instroom op de politieparketten wordt geduid met onderstaande grafiek.

Het voldoen aan een gecontroleerde waarschuwing en het heffen van een onmiddellijke inning zijn ook gevolgverleningen, weliswaar op politieniveau, maar overeenkomstig de richtlijnen en onder toezicht van het openbaar ministerie

Grafiek 8: verhouding nieuw binnengekomen zaken versus onmiddellijke inningen op het politieparket (index)

Grafiek 8 toont de enorme stijging van het aantal onmiddellijke inningen vanaf 2003. In 2010 is het indexcijfer dat de evolutie van de onmiddellijke inningen aangeeft meer dan verviervoudigd. Het aantal nieuw binnengekomen zaken stijgt lichtjes tot 2003.

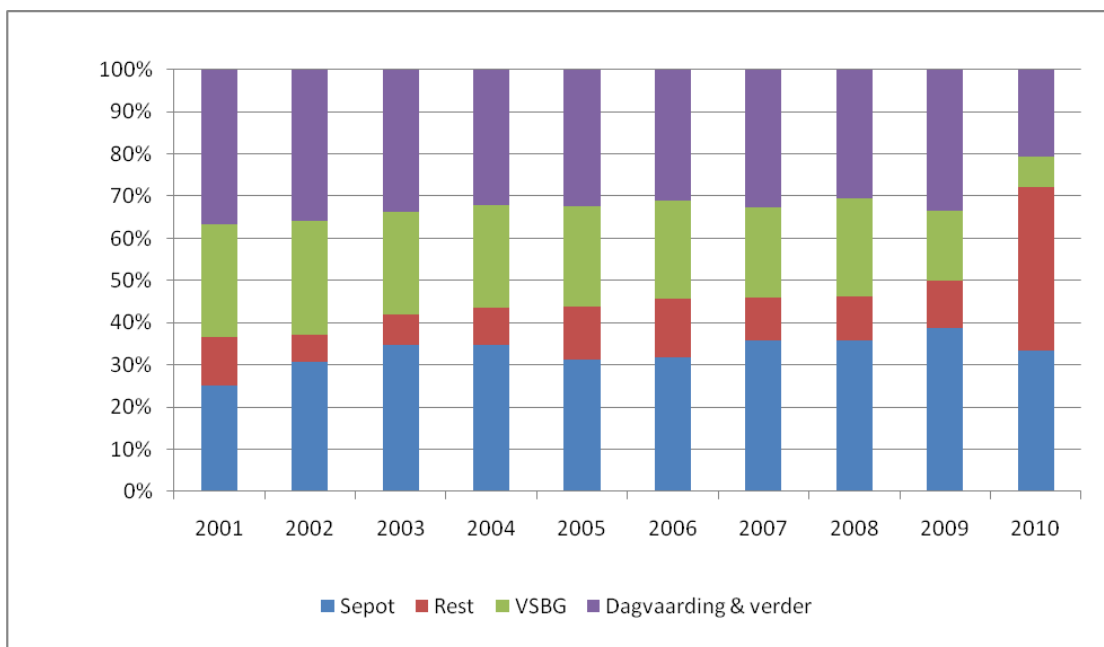
De daling in het kader van het aantal binnengekomen zaken strekt zich hoofdzakelijk uit tussen 2003 en 2005. Hoewel de onmiddellijke inningen nog steeds stijgen, kan wat betreft het aantal binnengekomen zaken in 2005 een cesuur vastgesteld worden: vanaf 2005 stijgt jaarlijks het aantal nieuw aangemelde zaken op het politieparket lichtjes wanneer dit in procenten wordt uitgedrukt. In absolute aantallen zijn de cijfers evenwel vrij indrukwekkend: in 2010 zaten de politieparketten alweer op het niveau van 2004, het jaar waarin de onmiddellijke inningen werden ingevoerd, met name 372.311 nieuw binnengekomen zaken in 2010 tegenover 372.328 nieuw binnengekomen zaken in 2004.

De invoering van de nieuwe verkeersboetes die het voorwerp uitmaken van de onmiddellijke inningen, zijn zoals gezegd een gevolg van de nieuwe verkeerswet. Het was de bedoeling van de regering om met deze nieuwe verkeerswet het aantal verkeersdoden tegen 2010 te halveren (in het jaar 2000 ging het nationaal nog om 1.500 verkeersslachtoffers¹¹). Op nationaal niveau betekende dit dat het aantal doden in 2010 maximaal 750 doden mag bedragen. Op basis van schattingen van het BIVV wordt het aantal doden in 2010 op 840 geschat, een daling met 44% dus, hetgeen betekent dat de doelstelling niet volledig werd gehaald. Een halvering van het aantal doden met 50% in 2010 voor Oost-Vlaanderen en in West-Vlaanderen tov het referentiegemiddelde betekent dat het aantal doden in deze provincies respectievelijk maximaal 95 en 94 zou mogen bedragen. Op basis van voorlopige schattingen voor het jaar 2010 bedraagt het aantal doden in de provincies Oost- en West-Vlaanderen respectievelijk 101 en 92. Pas de definitieve cijfers zullen kunnen uitwijzen of West-Vlaanderen effectief haar doelstelling behaald heeft en Oost-vlaanderen niet, hetgeen de voorlopige cijfers lijken te voorspellen.

¹¹ http://www.dsb-spc.be/web/index.php?option=com_content&task=view&id=63&Itemid=88

Om te slagen in dit opzet werden de straffen in de wet aangepast: veelal werd de geldboete verhoogd en de mogelijkheden tot vervallenverklaring van het recht tot het besturen van een motorvoertuig uitgebreid. Onderstaande grafiek toont het gevolgverleningspercentage voor het rechtsgebied Gent inzake verkeersongevallen met gewonden of dodelijke slachtoffers. Gevolgverlening wordt hier gedefinieerd als een dagvaarding, vonnis of verzet. In principe kan ook het voorstellen van een VSBG als gevolg beschouwd worden, maar voor alle duidelijkheid worden beide maatregelen in onderstaande grafiek apart weergegeven. De grafiek geeft telkens het percentage van de afhandelingsmodaliteit voor het aantal verkeersongevallen met gewonden of dodelijke slachtoffers die dat jaar plaats vonden. Zo werd van het aantal verkeersongevallen met gewonden of dodelijke slachtoffers in 2001 25,10% geseponneerd, aan 26,9% van de verdachten werd een VSBG voorgesteld en 36,6% van de daders werd gedagvaard of gevonnist. Het is dan ook logisch dat het gevolgverleningspercentage van 2009 de komende jaren nog iets zal stijgen omdat nog niet alle verkeersongevallen uit 2009 een gevolg kenden.

Grafiek 9: Gevolgverleningspercentage aan verkeersongevallen met gewonden of dodelijke slachtoffers (%)

Het dagvaardingspercentage daalt van 2001 tot 2004 binnen het arsenaal maatregelen dat kan aangewend worden ten aanzien van een verkeersongeval met gewonden of met dodelijke afloop. Na een kleine stagnatie tussen 2004 en 2005 daalt dit percentage opnieuw, maar stijgt in 2009 tot 33,5%. Het percentage inzake VSBG's daalt vanaf 2002 tot 2007. De sterkste procentuele daling strekt zich uit tussen 2002 en 2003. Het percentage VSBG's daalt met 2,4%. Vanaf 2007 is er opnieuw een lichte stijging, gevolgd door een procentuele afname in 2009. Het seponeringspercentage stijgt met ongeveer 10%, stagneert vervolgens en daalt daarna om vanaf 2007 weer te stijgen tot 2009. Er kon eveneens een dalende trend opgemerkt worden bij het overzicht van de evolutie van de VSBG's tussen 2004 en 2005.. Ondanks de grote toename van het aantal seponeringen bij verkeersongevallen, dient men steeds rekening te houden met het motief van de seponeringen. Een toename van vluchtmisdrijven kan immers tot gevolg hebben dat vaker geseponneerd zal worden omwille

van het motief “dader onbekend”. Bij het overlijden van de dader zal men seponeren omwille van “dader overleden”.¹²

Uit de cijfers van het BIVV blijkt dat de vooropgestelde quota nog steeds niet behaald zijn.

In 2009 vielen er in België nog 88 doden per miljoen inwoners. Even omgerekend maakt dat een totaal van 944 dodelijke verkeersslachtoffers. Het Europese gemiddelde ligt een stuk lager, met 70 verkeersdoden per miljoen inwoners. In buurland Nederland zou het zelfs gaan om ‘slechts’ 39 slachtoffers per miljoen inwoners. 19% van de Europese dodelijke slachtoffers zijn voetgangers, 62% van zijn bestuurder van een voertuig (fietsen inbegrepen). De resterende 19% zijn passagiers.

4.1.1.2 Het correctioneel parket

Reeds vanaf 1996 werden binnen het rechtsgebied Gent pogingen ondernomen om over te stappen naar het systeem van de vereenvoudigde processen-verbaal (of VPV)¹³.

In eerste instantie werd het systeem toegepast voor bromfietsdiefstallen, fietsdiefstallen en bedrieglijke verberging van verloren voorwerpen gepleegd door onbekenden. Geleidelijk aan werd deze limitatieve lijst uitgebreid. De nieuwe lijst werd opgenomen in de ressortelijke circulaire R. nr. 26/96 die dateert van 25 juni 1996¹⁴. In de finale ressortelijke circulaire, verschenen in 2003, werden 46 misdrijfvormen opgenomen die in aanmerking kwamen om afgehandeld te worden via een vereenvoudigd proces-verbaal.

In 1996 werden pogingen ondernomen om de relaties tussen het openbaar ministerie en de politiediensten te heroriënteren. In 1996 reeds werd in het rechtsgebied Gent gestart met het pilootproject Autonome Politie Afhandeling (APA), dat later overging in het systeem van het Ambtshalve Politie Onderzoek (APO). Dit project beoogde twee doelen: enerzijds de werklast bij de correctionele parketten te verminderen en anderzijds zo kort mogelijk na het gestelde misdrijf een beslissing te nemen.

Onderstaande grafiek presenteert de instroom van correctionele zaken op de lokale parketten tussen 1 januari 1993 en 31 december 2010. Voor deze grafiek wordt de instroom gedefinieerd als alle nieuwe zaken die het correctionele parket bereiken vermeerderd met het aantal vereenvoudigde processen-verbaal op listing en het aantal politieberoepen. Deze definitie wijkt, in het kader van deze studie, af van de definitie van de instroom zoals gehanteerd door de statistisch analisten van het openbaar ministerie. Zij rekenen als instroom enkel de nieuw ingeleide zaken aan. Om de vergelijkbaarheid voor de gehele referentieperiode te bewaren maken we in het kader van deze studie de som van de drie variabelen aangezien vóór 2002 geen opdeling werd gemaakt in deze drie categorieën. Grafiek 10 presenteert aldus de totale instroom op basis van een indexcijfer. Voor deze index wordt eveneens 1993 als referentiejaar gebruikt. Dit wil zeggen dat de instroom in

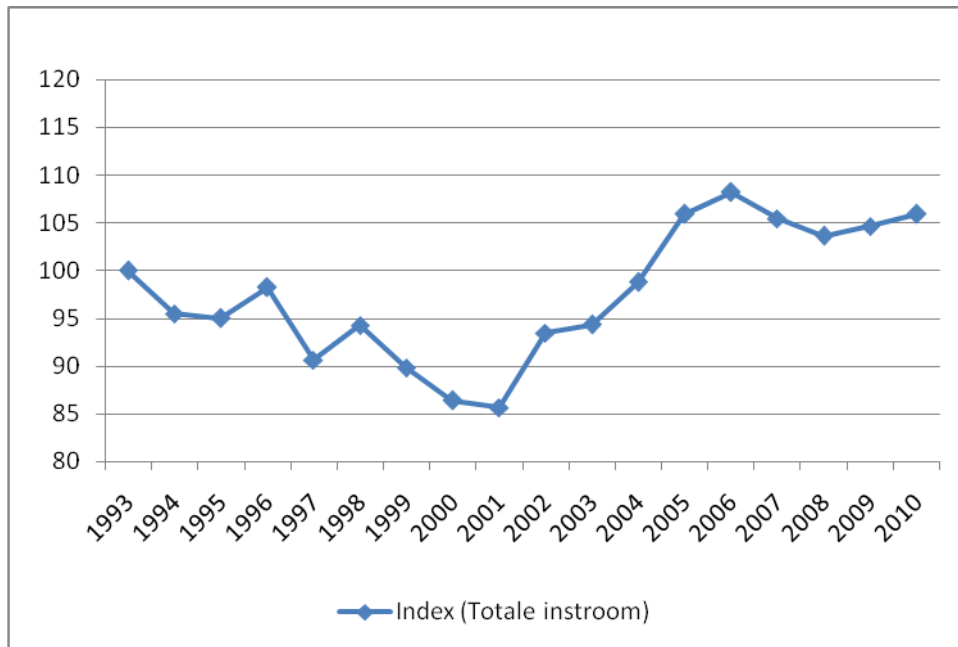
¹² Uit de grafiek blijkt dat er nog heel wat hangende zaken zijn voor het jaar 2010. Omdat hierdoor nog geen correct beeld kan gegeven worden omtrent het gevolgverleningspercentage, werd het jaar 2010 niet betrokken bij de contextualisatie.

¹³ Dit maakt dat de invloed van de nationale richtlijn nr. COL8/2005 op het aantal in de parketten van het rechtsgebied Gent ingestroomde processen-verbaal dient genuanceerd te worden.

¹⁴ De lijst, waarvoor binnen het rechtsgebied Gent een vereenvoudigd proces-verbaal mocht opgesteld worden, bevat volgende inbreuken: geschil in een echt of onecht gezin zonder ernstige materiële of fysische schade, verlaten van de echtelijke woning waarbij enkel een relationeel probleem kan worden vastgesteld, onenigheid, opzettelijke beschadiging en vandalisme door onbekende dader, burenruzie zonder materiële of fysische schade, alle vormen van verlies, gewone diefstallen ten laste van onbekenden, onopzettelijke brandstichting met gering gevolg, beschadiging telefoonkabels bij graafwerken, val op de openbare weg, beledigingen, onopzettelijke beschadiging als gevolg van bijzondere weeromstandigheden, inbraken in strandcabines door onbekenden en doodbijten van huisdieren door een loslopende hond waarvan de eigenaar niet gekend is.

1993 100% bedraagt en de instroom jaarlijks procentueel kan vergeleken worden met de instroom van 1993.

Grafiek 10: Evolutie van de totale instroom (nieuwe zaken, politieberoepen en VPV's) op de correctionele parketten (index)

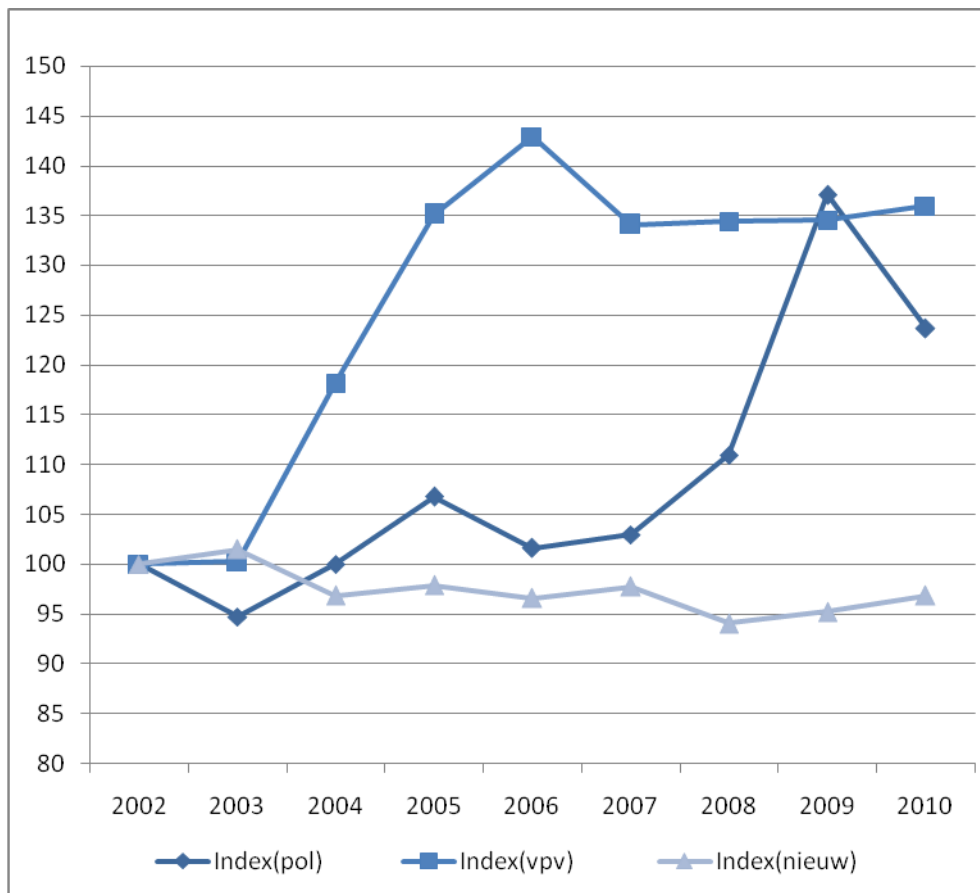

Uit de grafiek kan men een licht dalende tendens vaststellen van 1993 tot 2001 van ongeveer 15%. Vervolgens neemt de instroom met 8,20% toe tot het jaar 2006 tegenover 1993, om vervolgens opnieuw lichtjes te dalen. Toch blijft de instroom in 2010 nog steeds 5,89% groter dan deze van 1993. Met het interpreteren van deze grafiek dient men voorzichtig te zijn. Deze grafiek geeft uiteraard geen correcte indicatie van de werklust voor de correctionele parketten¹⁵ aangezien de instroom hier heel ruim wordt gedefinieerd en de cijfers niet beantwoorden aan de vooropgestelde validiteit. Met andere woorden: we meten niet wat we willen weten, want door het gebrek aan betrouwbaar cijfermateriaal zijn we tot 2002 niet in staat om te meten wat we nu net willen te weten komen. Er kon immers op basis van het verzamelde cijfermateriaal tot 2002 geen opsplitsing gemaakt worden tussen de politieberoepen, het aantal vereenvoudigde processen-verbaal en de daadwerkelijk nieuw geregistreerde zaken. Deze opsplitsing is pas mogelijk vanaf het burgerlijk jaar 2002 wanneer een éénvormig en wetenschappelijk verantwoord statistisch model ten behoeve van alle correctionele parketten werd uitgewerkt door de statistisch analisten en de publicatie van de eerste jaarstatistiek van het openbaar ministerie een feit werd. Om na te gaan wat aan de basis ligt voor de aanzienlijke stijging tussen 2001 en 2006 wordt in onderstaande grafiek een opsplitsing gemaakt tussen de drie variabelen.

¹⁵ Verslag over het rechtspreken in het ressort van het hof van beroep te Gent tijdens het kalenderjaar 2003, p.22

De vereenvoudigde processen-verbaal komen op de correctionele parketten enkel toe via listings en het merendeel van deze processen-verbaal behoren aldus niet tot de werklustmeting van de correctionele parketten. Enkel indien een VPV wordt opgevraagd door de Procureurs des Konings kan dit als effectieve werklust gerekend worden. Indien dit laatste het geval is zal deze zaak geregistreerd worden als een klassiek proces-verbaal of een VPV opgevraagd en automatisch gerekend tot de instroom van het correctionele parket. Dit heeft eveneens als gevolg dat er in bovenstaande grafiek dubbeltellingen kunnen voorkomen.

Grafiek 11: Evolutie van het aantal nieuw binnengekomen zaken [Index(nieuw)], de politieberoepen [Index(pol)] en de vereenvoudigde processen-verbaal [index(vpv)] op het niveau van de correctionele parketten (index)

Grafiek 11 presenteert de evolutie van de instroom op de correctionele parketten vanaf 2002, met andere woorden de evolutie van het aantal ingeleide zaken, de evolutie van het aantal politieberoepen en de evolutie van de vereenvoudigde processen-verbaal op listing. Indien een vereenvoudigd proces-verbaal toch wordt opgevraagd door de procureur des Konings, zal dit proces-verbaal geteld worden als een nieuw ingeleide zaak en bijgevolg tot de instroom van het correctionele parket behoren. De aanzienlijke stijging uit grafiek 10 tussen 2001 en 2006 kan bijna volledig verklaard worden door een aanzienlijke toename van het aantal vereenvoudigde processen-verbaal. Het gaat hier om een stijging van 42,57% in 2006 tegenover 2003, het jaar waarin de circulaire in het rechtsgebied Gent werd geïmplementeerd. Globaal daalt het nieuw aantal binnengekomen zaken voor de referentieperiode met 4,80%. Na de inwerkingtreding van de ministeriële omzendbrief nr. COL8/2005 stijgt het aantal vereenvoudigde processen-verbaal lichtjes tot 2006 om vervolgens af te nemen en stabiel te blijven. De grote toename doet zich dus voor vóór het verspreiden van de nationale richtlijnen.

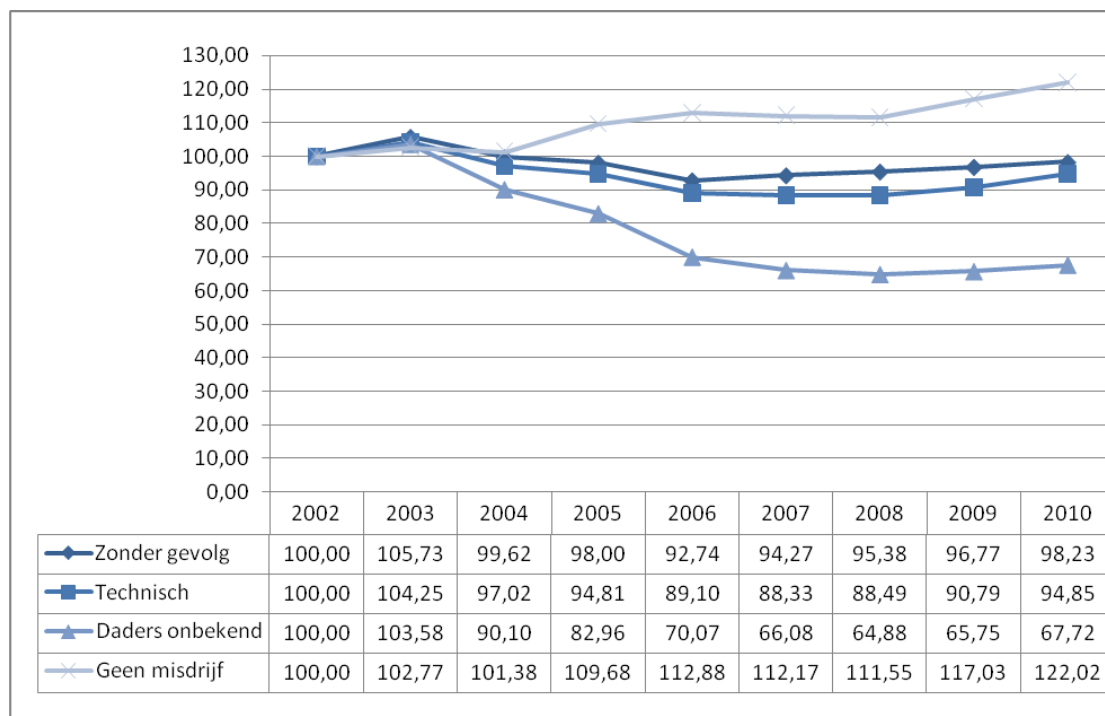
Uit deze grafiek kunnen we dus afleiden dat er procentueel vanaf 2003 een aanzienlijke toename is van het aantal vereenvoudigde processen-verbaal, doch men kan anderzijds niet gewagen van een evenredige daling wat betreft de nieuw binnengekomen zaken. De kans bestaat dat deze stijging van het aantal VPV's tot stand komt omwille van de zogenaamde 'netwidening'. Hierdoor zou het kunnen dat de politie omwille van de ressortelijke richtlijn

sneller een vereenvoudigd proces-verbaal opstelt voor meldingen waarvoor vroeger slechts een interventiefiche werd opgesteld.

Indien we enige zekerheid willen hebben over het feit dat de lichte daling van de nieuw binnengekomen zaken het gevolg is van de implementatie van de APA/APO- en VPV-praktijk in het rechtsgebied Gent, moet gekeken worden naar de evolutie binnen de zonder gevolgsmotieven. Indien de ressortelijke richtlijn dus enige invloed heeft gehad, zou zich een dalende evolutie moeten aftekenen binnen het technische seponeringsmotief “daders onbekend”.

Grafiek 12 presenteert de globale evolutie van het aantal zondergevolgstellingen met extra aandacht voor de zaken geseponneerd omwille van technische motieven waarbij in detail werd ingegaan op de motieven “daders onbekend” en “geen misdrijf”. Ook hier worden de evoluties weergegeven op basis van een indexcijfer met 2002 (het jaar waarin de eerste jaarstatistiek van het Openbaar Ministerie werd geproduceerd) als referentiejaar.

Grafiek 12: Evolutie van het aantal seponeringen volgens jaar van beslissing (index)

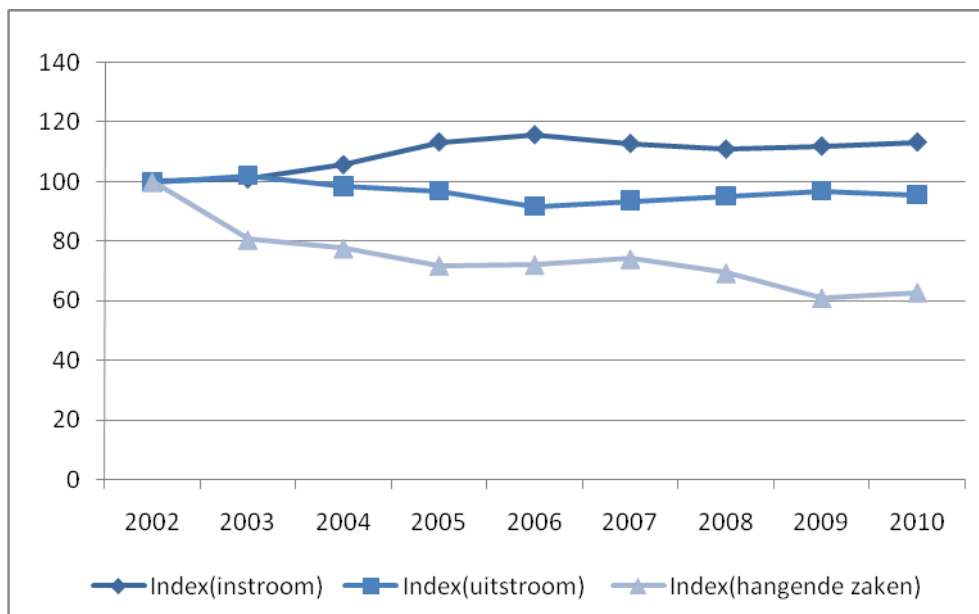

Zoals blijkt uit bovenstaande grafiek, met bijhorende gegevenstabel, kunnen we slechts een lichte daling vaststellen van de zaken die zonder gevolg worden gesteld, met name 1,77% tegenover 2002. Het gaat echter wel hoofdzakelijk om een daling bij het motief “daders onbekend”. Het aantal zaken geseponneerd omwille van dit technisch motief daalt met 32,28%. Deze daling tekent zich af vanaf 2003 hetgeen de vermoedens harder maakt dat de ressortelijke richtlijn wel degelijk zijn invloed heeft uitgeoefend op de instroom.

In 2010 komen er 8,15% minder processen-verbaal binnen via de politiediensten dan in 2002. Er is echter wel een grote toename van 63,95% wat betreft zaken die de parketten bereiken via inspectiediensten. Dit staft de hypothese van een mogelijke verschuiving. Een gedeelte van de zaken dat vroeger als nieuwe zaken op het parket binnenkwamen werd tijdens die periode afgehandeld via een vereenvoudigd proces-verbaal. Deze daling wordt echter geneutraliseerd door de binnenkomst van een ander type zaak, namelijk die afkomstig van de inspectiediensten.

Grafiek 13 presenteert een algemeen beeld van de in- en uitstroom en de hangende zaken bij de correctionele parketten via een indexcijfer. De index wordt berekend op basis van 2002.

Grafiek 13: Evolutie van de gerechtelijke achterstand met betrekking tot de correctionele zaken op het niveau van eerste aanleg (index)

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het aantal hangende zaken sterk daalt tussen 2002 en 2003 en vervolgens lichtjes blijft afnemen. De instroom stijgt vanaf 2003 tot 2005 en blijft vervolgens redelijk stabiel. Het aantal afsluitende beslissingen die genomen worden op het correctionele parket daalt van 2003 tot 2006 en blijven vervolgens ook vrij stabiel. Er kan opgemerkt worden dat de toename van de instroom omgekeerd evenredig is aan de afname van de uitstroom. Dit kan te maken hebben met de opkuis die ieder jaar gebeurt van de langdurig hangende zaken. Ook met de analyse “doorlooptijden opsporingsonderzoeken” zullen de statistisch analisten proberen de nog langdurig hangende zaken op te sporen en het resultaat mee te delen aan de lokale parketten zodat een verder gevolg kan gegeven worden. Concluderend kan men wel vermelden dat de gerechtelijke achterstand op de correctionele parketten jaar na jaar afneemt of, in het slechtste geval stabiel blijft. Dit leidde ertoe dat tussen 2002 en 2010 de gerechtelijke achterstand op de correctionele parketten met 37,17% is afgenomen.

Een initiatief dat in de afgelopen jaren binnen het rechtsgebied Gent werd genomen om, door een efficiëntere aanwending van de menselijke middelen, de gerechtelijke achterstand in te perken op het niveau van de correctionele parketten bestaat in de inrichting van de parketsamenwerkingsverbanden of PSV's.

Naar aanleiding van de opening van het gerechtelijk jaar 2000-2001 werd gemeld dat aan het adviesbureau van de overheid gevraagd werd een rondvraag te organiseren bij alle magistraten en gerechtelijke stagiairs van de parketten en de auditoraten van de provincies Oost- en West-Vlaanderen omtrent de organisatie en mogelijke hervormingen binnen het openbaar ministerie. De reacties bij deze bevraging werden onderverdeeld in 4 categorieën.

Eén van de vaststellingen waar het parket bij het hof van beroep zelf een grote rol kon in spelen was de noodzaak aan specialisatie inzake milieumisdrijven, ruimtelijke ordening, volksgezondheid, assisenzaken, zware criminaliteit, fiscale en/of financiële zaken, burgerlijke zaken, jeugd- en familiezaken. Deze vraag werd zowel gesteld op arrondissementeel niveau als over de arrondissementsgrenzen heen. Een specialisatie zou immers een snellere afhandeling van dossiers met zich meebrengen en op deze manier de gerechtelijke achterstand inperken.

In januari 2008 werd gestart met een pilootproject tussen de parketten Kortrijk en Leper inzake leefmilieu en voedselveiligheid. Dit pilootproject moest toelaten om de technische problemen (administratieve verwerking van de dossiers, fysieke overbrenging van een arrondissement naar een ander, ICT-gerelateerde problemen) te achterhalen en op te lossen alvorens het project zou uitgebreid worden. De samenwerking tussen beide parketten verliep als volgt: het parket te Kortrijk nam de zaken leefmilieu van het arrondissement Leper op zich en het parket te Leper behandelde de Kortrijkse zaken voedselveiligheid. Na deze eerste testperiode ging op 1 november 2010 het West-Vlaams parketsamenwerkingsverband van start. Het Oost-Vlaams parketsamenwerkingsverband zal starten op 1 oktober 2011.

Het aanvankelijk kleinschalige project werd aldus uitgebreid naar achtereenvolgens de provincies West en Oost-Vlaanderen zodat alle arrondissementen uit het rechtsgebied Gent worden ingeschakeld.

Voor een gedetailleerde opsomming van de aan de betrokken parketten toegewezen materies kan worden verwezen naar het verslag over de rechtsbedeling van vorig jaar, p. 63-64. De registratierichtlijnen over de behandeling van PSV-zaken werden uitgewerkt door de statistisch analisten verbonden aan het parket bij het hof van beroep te Gent in samenwerking met de lokale systeembeheerders.

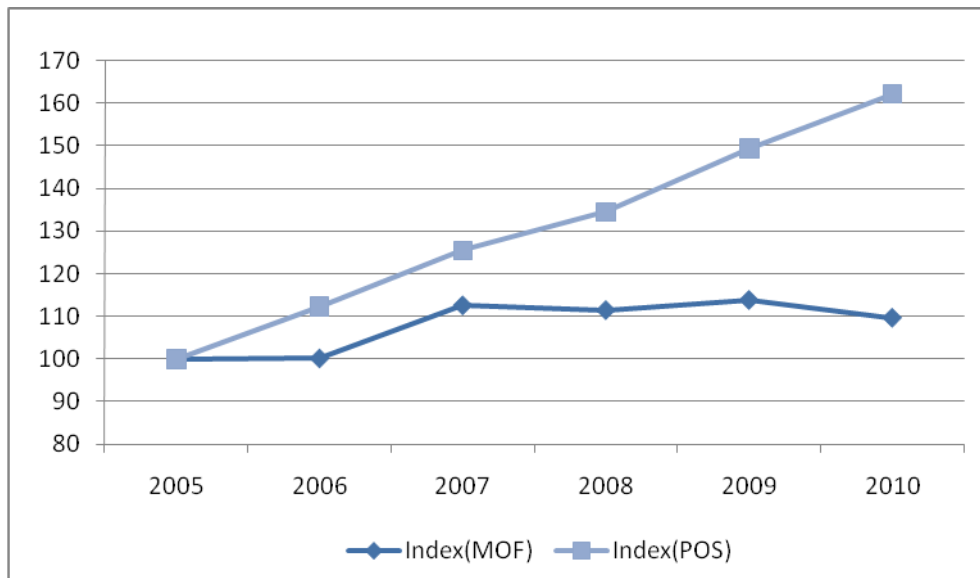
Het project PSV is uiteraard nog maar ten volle opgestart, doch tot op 10 juli 2011 zijn binnen de provincie West-Vlaanderen reeds 1.672 correctionele en 648 burgerlijke zaken het voorwerp van een dossierwissel met het oog op een verdere behandeling van het dossier door het bestemmingsparket.

4.1.1.3 Het jeugdparquet

Recent werden de taken van de statistisch analisten van het openbaar ministerie uitgebreid, en werden zij belast met de publicatie van een jaarstatistiek voor de jeudparketten. In eerste instantie zal deze beeldvorming zich beperken tot de omvang en de aard van de instroom op de jeudparketten. De beslissingen die de jeudparketten ter zake nemen zullen pas in een latere fase behandeld worden. Aangezien er nog geen betrouwbaar cijfermateriaal bestaat aangaande de beslissingen zullen de statistisch analisten van het parket bij het hof van beroep te Gent zich beperken tot de instroom.

De evolutie van deze instroom wordt weergegeven in onderstaande grafiek, opgesplitst in het aantal MOF (als misdrijf omschreven feit)- en het aantal POS (problematische opvoedingssituatie)-zaken. Wanneer we het hier hebben over “een zaak”, tellen we systematisch elke minderjarige per type van de zaak (MOF/POS) per notitienummer als één observatie. Eenzelfde minderjarige kan dus binnen eenzelfde arrondissement in verschillende zaken betrokken zijn of kan in dezelfde zaak met een verschillend type (MOF/POS) betrokken zijn. In beide gevallen zal eenzelfde minderjarige binnen hetzelfde arrondissement meermaals geteld worden en meermaals worden opgenomen in de grafiek.

Grafiek 14: Evolutie van het aantal binnengekomen zaken op de jeugdparketten tussen 1 januari 2005 en 31 december 2009 per type van de zaak (index)

Uit grafiek 14 blijkt dat de instroom van het aantal POS-zaken in 2010 met meer dan de helft gestegen is tegenover 2005. Het gaat hier zelfs om een recht evenredige toename over de jaren heen. De instroom van het aantal MOF-zaken stijgt sterk tussen 2006 en 2007 met iets meer dan 10% om vervolgens vrij stabiel te blijven en opnieuw lichtjes te dalen in 2010.

4.1.1.4 De politierechtbank

Uit de voorgaande bespreking van de politieparketten bleek reeds dat het aantal dagvaardingen steeg voor de referentieperiode. Dit heeft uiteraard ook een weerslag op het aantal zaken dat de politierechtbanken te verwerken krijgen. Daarnaast is er op het niveau van de politierechtbank een ook niet te onderschatten invloed van de inwerkingtreding van de wet van 11 juli 1994¹⁶ (met betrekking tot de politierechtbanken en houdende een aantal bepalingen betreffende de versnelling en modernisering van de strafrechtspleging) op de instroom van het aantal zaken bij de politierechtbanken. Deze wet kende aan de politierechtbanken een grotere bevoegdheid toe om op deze manier de gerechtelijke achterstand van de correctionele rechtbank te reduceren. Vóór 1 januari 1995 waren de correctionele rechtbanken in theorie immers belast, in eerste aanleg, met de behandeling van alle verkeersongevallen met doden of gekwetsten en met elke vordering tot herstel van schade die voortvloeide uit een verkeersongeval¹⁷. Na de inwerkingtreding van deze wet ging deze taak over naar de politierechtbanken. Deze wetswijziging zou zich moeten vertalen in een daling van de instroom van de correctionele rechtbanken en een stijging van de instroom van de politierechtbanken¹⁸. Afhankelijk van de uitstroom van de politierechtbanken

¹⁶ Wet van 11 juli 1994 met betrekking tot de politierechtbanken en houdende een aantal bepalingen betreffende de versnelling en modernisering van de strafrechtspleging, B.S. 21 juli 1994

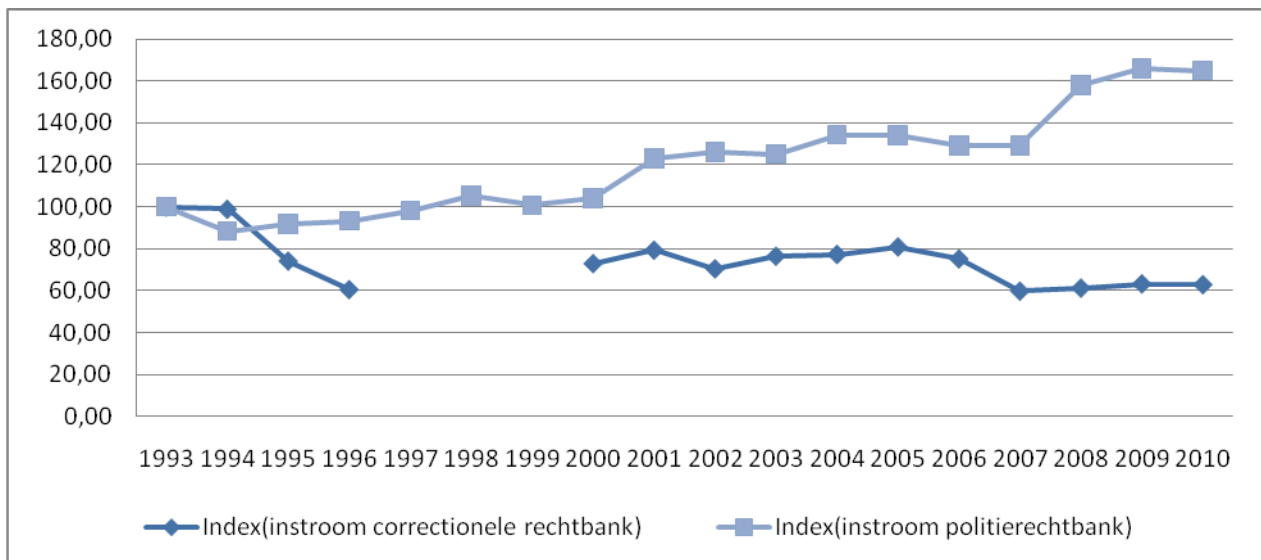
¹⁷ In de omzendbrief R36/94 daterende van 15 september 1994 werd de contraventionalisatie van deze overtredingen toegelicht.

¹⁸ Het spreekt vanzelf dat, wanneer de behandeling in eerste aanleg van de verkeersongevallen met doden of gekwetsten werd onttrokken aan de correctionele rechtbanken, dit op termijn ook een vermindering van de instroom voor het Hof van beroep als beroepsinstantie tot gevolg moest hebben.

kunnen we op basis van de cijfers besluiten of er al dan niet sprake is van een onbedoeld neveneffect. Met andere woorden: stijgt de uitstroom in de politierechtbanken en de correctionele rechtbanken analoog, dan zou er in principe geen aangroei mogen zijn van de globale gerechtelijke achterstand. Is dit niet het geval, dan is er sprake van een probleemverschuiving.

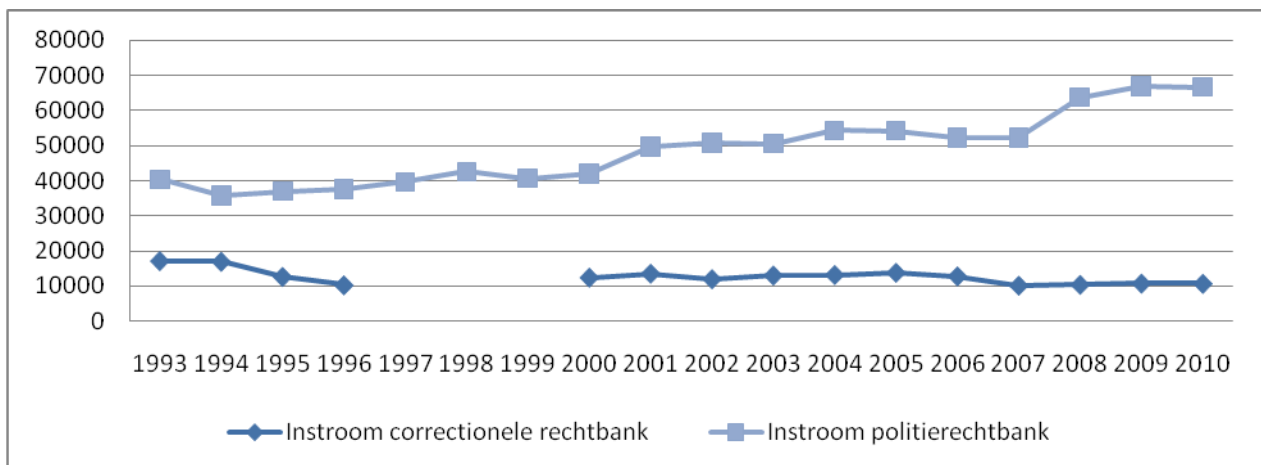
Als situatieschets van deze maatregel zal grafiek 15 naast de instroom van de politierechtbank ook de instroom van de correctionele rechtbank weergegeven. De evolutie van de instroom van beide geledingen zal weergegeven worden op basis van een indexcijfer. Als referentiejaar wordt het jaar 1993 gekozen (=100%). Zoals reeds aangegeven in de inleiding zijn er voor de correctionele rechtbanken geen gegevens beschikbaar voor de jaren 1997-1999. Deze jaartallen zijn nochtans essentieel om de invloed van deze wetswijziging te duiden.

Grafiek 15: Evolutie van de instroom van de correctionele rechtbanken en politierechtbanken (index)

Bij wijze van tweede uitzondering op het vooropgestelde principe enkel te werken met indexen wordt hierna een grafiek 15 bis weergegeven waarin de absolute aantallen worden gepresenteerd.

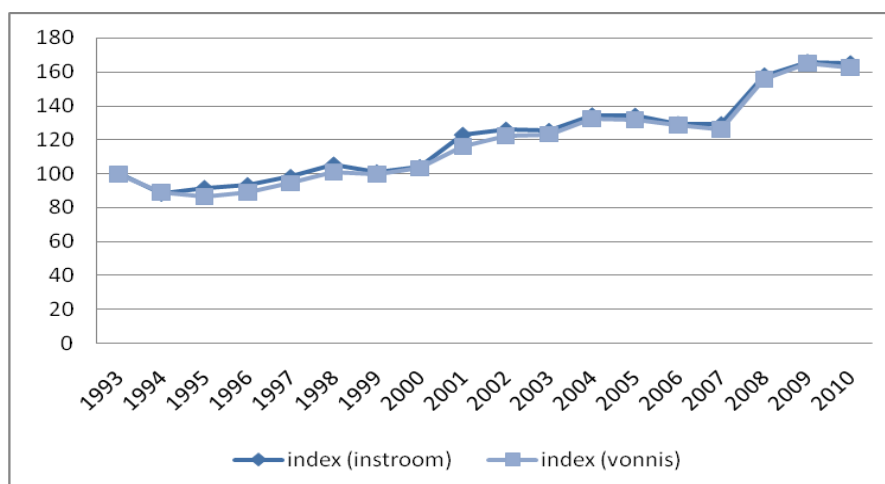
Grafiek 15 bis: Evolutie van de instroom van de correctionele rechtbanken en politierechtbanken (n)

Op basis van de cijfergegevens uit grafiek 15 en 15bis kan men afleiden dat de instroom bij de politierechtbanken in de periode 1993/1994 lichtjes gedaald is. De instroom bij de correctionele rechtbank blijft voor deze periode nagenoeg status quo. Vervolgens zet zich na 1994 op het niveau van de correctionele rechtbank een sterke daling in van de instroom tot 1996 met ongeveer 40%. Globaal is de instroom bij de politierechtbanken met 65, 05% gestegen tijdens de referentieperiode 1993-2010.

Om na te gaan of het probleem van de aangroei van de gerechtelijke achterstand zich verplaatst heeft naar de politierechtbanken, moeten we nagaan of de uitstroom van de politierechtbanken evenredig stijgt. Onderstaande grafiek presenteert de instroom en uitstroom van de politierechtbanken via een indexcijfer. De evolutie van de instroom wordt weergegeven per jaar van binnenkomst. Het aantal vonnissen wordt weergegeven volgens het jaar waarin het vonnis werd geveld. Het is niet noodzakelijk zo dat een zaak binnengekomen in het desbetreffende jaar ook in datzelfde jaar daadwerkelijk werd gevonnisd.

Grafiek 16: Evolutie van de gerechtelijke achterstand met betrekking tot de politierechtbanken (index)

De steeds groter wordende instroom op de politierechtbanken tussen 1993 en 2010, gaat gepaard met een steeds stijgend aantal gevonnisde zaken. Beide stijgingen zijn evenredig aan elkaar. De instroom op de politierechtbanken stijgt met 65,05% in verhouding tot 1993. Het aantal gevonnisde zaken stijgt met 62,36%. Aangezien we niet beschikken over het aantal hangende zaken op het einde van ieder burgerlijk jaar, kunnen we ook geen solide uitspraken doen over het al dan niet wegwerken van een al dan niet aanwezige gerechtelijke achterstand. We kunnen echter wel vaststellen dat de vernieuwende maatregel de gerechtelijke achterstand niet of minimaal deed aangroeien bij de politierechtbanken.

Een stijging, op 16 jaar tijd, met 62,36% van het aantal door de politierechtbanken gevonnisde zaken is bepaald indrukwekkend te noemen. Dit klemmt des te meer indien de overweging wordt gemaakt dat de aard van de vonnissen (niet enkel op strafgebied maar zeer zeker ook inzake de burgerlijke belangen) vanaf 1 januari 1995 aanzienlijk complexer is geworden: verkeersongevallen met doden of gekwetsten zijn nu eenmaal ingewikkelder aangelegenheden dat de traditionele verkeersinbreuken, al dan niet met stoffelijke schade. Daarbij komt nog dat een aantal 'simpele' overtredingen uit het strafwetboek of de gemeentelijke verordeningen meestal niet meer worden afgehandeld op het niveau van de politierechtbank of het politieparket: de GAS-wetgeving¹⁹ heeft als doel dergelijke zaken zo goed als weg te houden uit de politieparketten en de politierechtbanken. Men kan dus geredelijk aannemen dat de inhoud van het werk van de politierechter er sinds 1995 niet eenvoudiger op is geworden. Anderzijds moet worden vastgesteld dat in de loop van de laatste jaren de politierechters zich moeten buigen over een groter geworden aantal niet-complexe zaken, met name de niet betaalde onmiddellijke inningen.

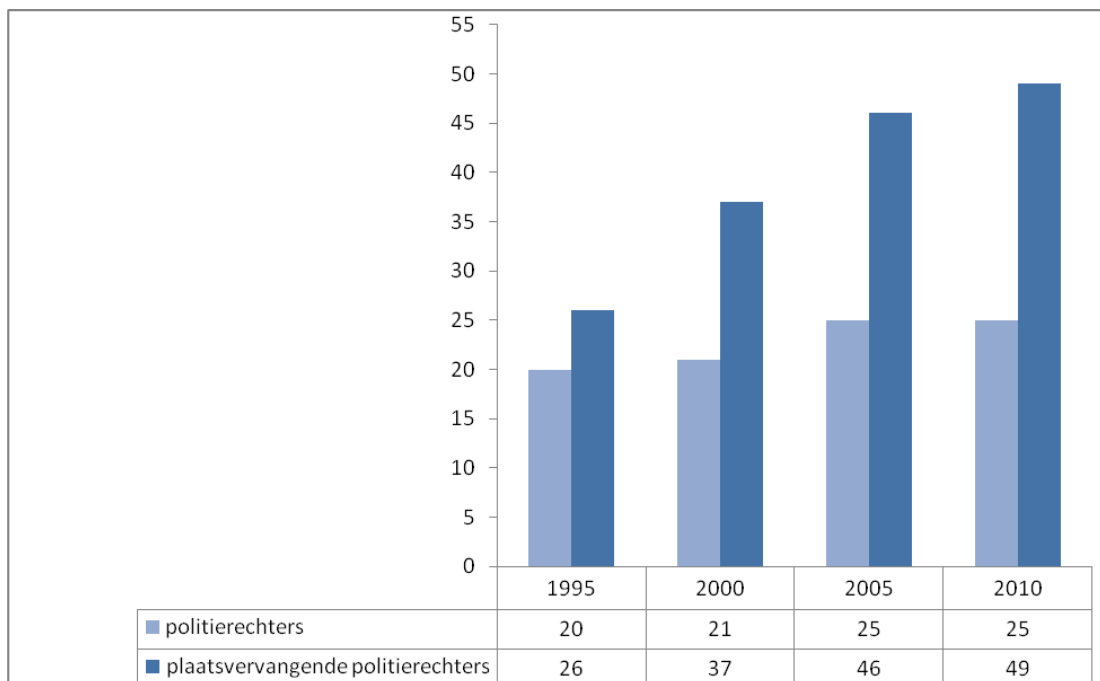
De hamvraag die zich hierbij stelt is of, rekening houdend met de complexere inhoud van het werk, en met de stijging van ruim 62% van het aantal gevonnisde zaken, de personeelsbezetting op de politierechtbanken, inzonderheid dan wat de politierechters zelf aangaat, enigszins de tred heeft kunnen bijhouden van de complexere jobinhoud en het aantal te behandelen zaken²⁰. Grafiek 17 geeft bijgevolg vijfjaarlijks het (per 31 december van het laatste jaar van de vijfjaarlijkse periode) aantal politierechters en plaatsvervangende rechters weer²¹. Het gaat hier niet om het wettelijk toegekend kader, maar om de effectief in het kader opgenomen rechters.

¹⁹ Wet 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, B.S. 10 juni 1993

²⁰ Men zou dezelfde denkoefening kunnen houden voor wat de andere rechtbanken, de parketten en het Hof aangaat. Jammer genoeg ontbreken betrouwbare cijfers voor wat betreft de personeelsbezetting van de rechterlijke functie. De enige betrouwbare cijfers, afkomstig van de FOD Justitie, zijn die van de wettelijke kaders, maar zoals iedereen die vertrouwd is met de rechterlijke organisatie weet, zijn wettelijke kaders veeleer een vrome intentie dan dat ze met de werkelijkheid van de reële personeelsbezetting overeenstemmen. De hierboven weergegeven cijfers zijn dan ook de vrucht van doorgedreven manuele tellingen (met alle kansen op onvolkomenheden van dien) op het niveau van het parket bij het Hof van beroep.

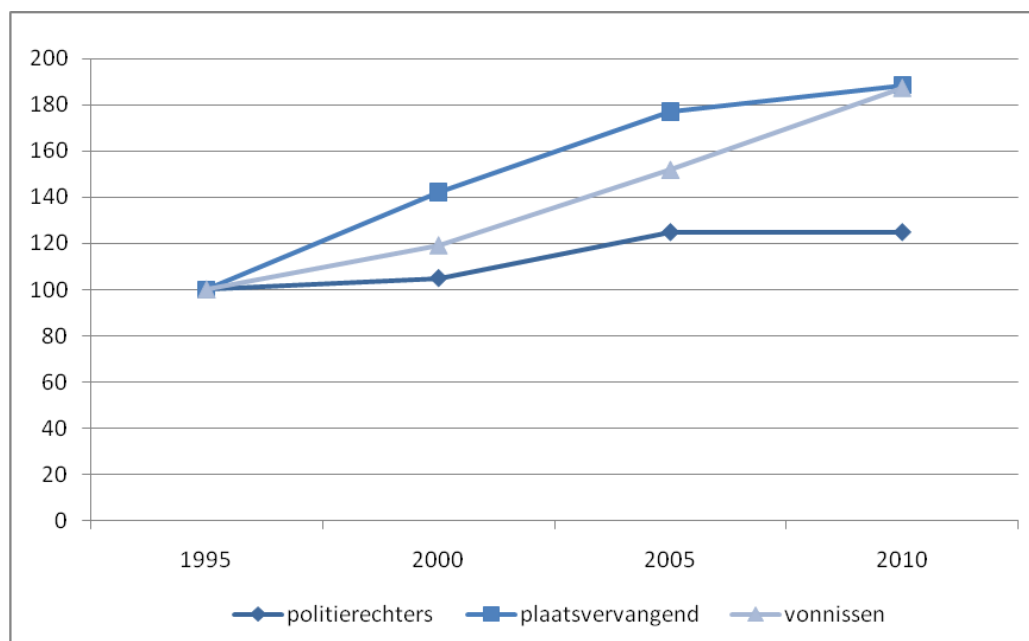
²¹ Het aantal toegevoegde rechters werd bij het aantal politierechters gerekend.

Grafiek 17: Vijfjaarlijkse evolutie van het aantal aangestelde politierechters en het aantal plaatsvervangende politierechters in het rechtsgebied Gent (n)

De volgende grafiek presenteert de absolute aantallen politierechters (effectieve en plaatsvervangende) uit grafiek 17 onder de vorm van een indexcijfer. Bij het interpreteren van deze index dient men steeds rekening te houden met de geringe absolute aantallen. Beide indexcijfers worden afgezet tegen het aantal vonnissen uitgesproken door de politierechtbank. Ook deze laatste variabele wordt weergegeven in de vorm van een indexcijfer.

Grafiek 18: Vijfjaarlijkse evolutie van het aantal aangestelde politierechters, het aantal plaatsvervangende politierechters en het aantal vonnissen uitgesproken door de politierechtbank (index)

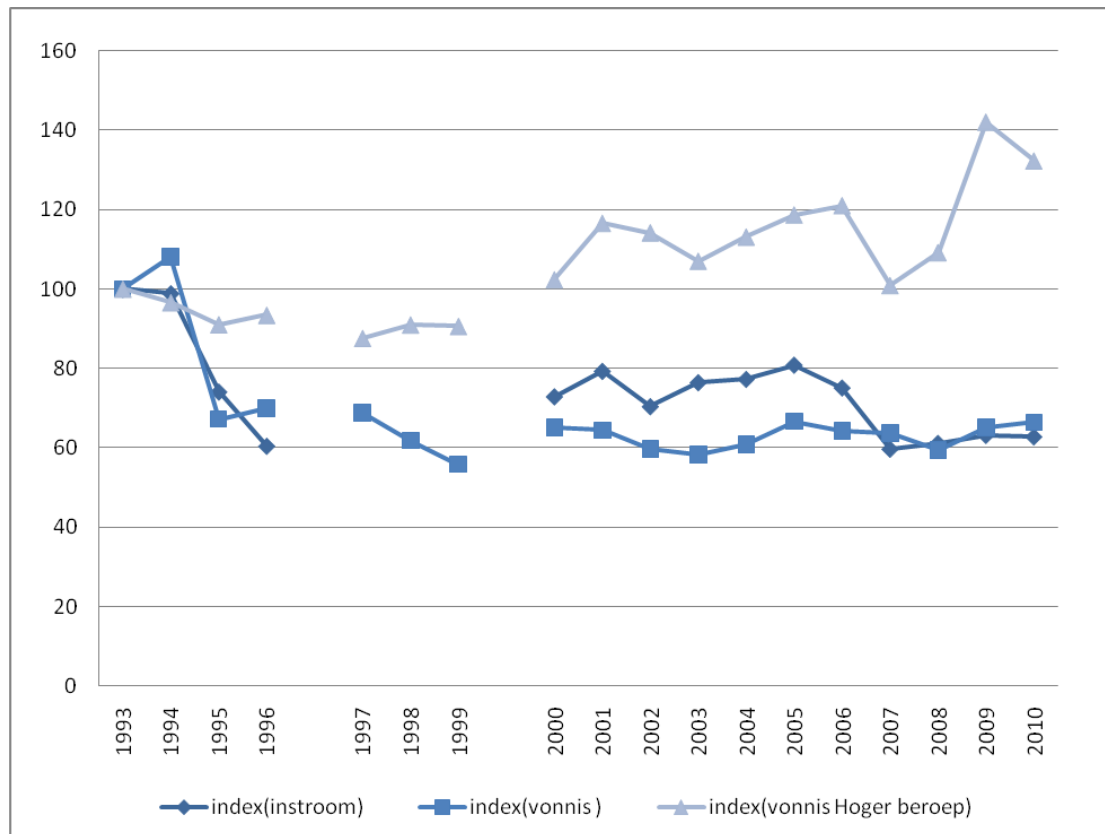
Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het aantal vonnissen verleend door de politierechtbanken bijna recht evenredig stijgt van 1995 tot 2010. Het aantal politierechters en plaatsvervangende politierechters neemt toe tot 2005. Tussen 2005 en 2010 blijft het aantal politierechters gelijk. Het aantal plaatsvervangende politierechters stijgt nog lichtjes door. Deze stijging is evenwel niet evenredig aan de stijging van het aantal uitgesproken vonnissen. Men zou dus kunnen concluderen dat een stijgend aantal vonnissen door een in verhouding geringer wordende groep politierechters en plaatsvervangende politierechters wordt afgeleverd.

4.1.1.5 De correctionele rechtbank

Om na te gaan of de wet van 11 juli 1994²² effectief de gerechtelijke achterstand reduceerde op het niveau van de correctionele rechtbank, dienen we ook, bij gebrek aan specifieke aantallen omtrent de hangende zaken, voor deze instantie de in- en uitstroom met elkaar te vergelijken. De instroom wordt gedefinieerd als de nieuw ingeleide zaken. De uitstroom wordt gedefinieerd als het aantal vonnissen en vonnissen hoger beroep.

²² Zie hoger sub 4.1.1.4, p. 23

Grafiek 19: Evolutie van de gerechtelijke achterstand met betrekking tot de correctionele rechtbanken (index)

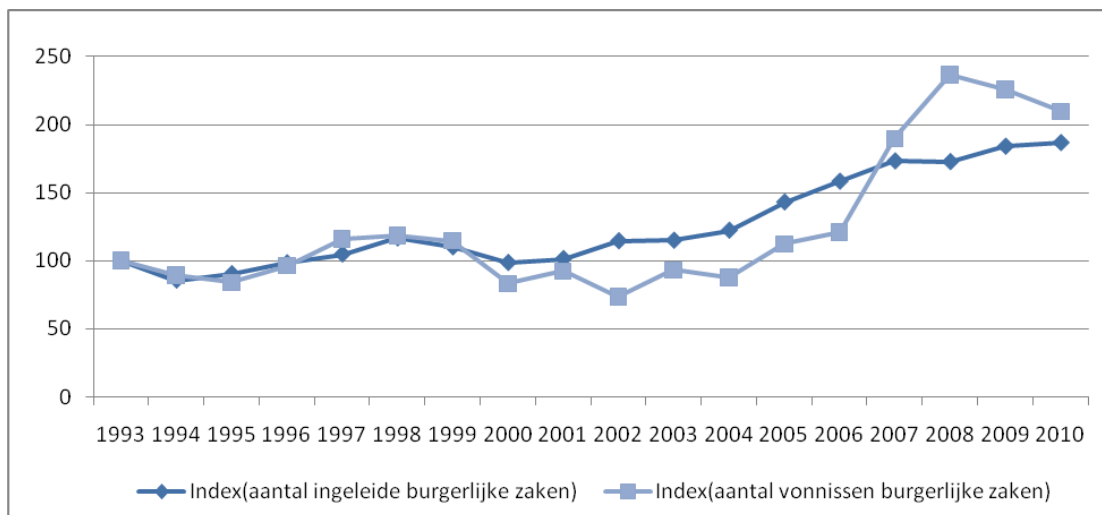
Na 1999 stijgt het aantal uitgesproken vonnissen bij de correctionele rechtbanken. Niettegenstaande het hiaat inzake de cijfergegevens tussen 1997 en 1999 kan men eveneens vaststellen dat de instroom op de correctionele rechtbanken tussen 1996 en 2000 met ongeveer 10% is toegenomen. Nagenoeg in alle activiteitenverslagen wordt een ernstige toename in de werkdruk vastgesteld. Ook de vonnissen hoger beroep kennen een stijging van ongeveer 37,95% tegenover 1993. Deze stijging tekent zich eveneens hoofdzakelijk af tussen 2000 en 2009. Wat de instroom betreft kan vanaf 2005 tot 2007 een daling opgemerkt worden van 26,19%. Deze daling is niet terug te vinden in de uitstroom van deze instantie. In theorie kan hieruit afgeleid worden dat er oude hangende zaken worden weggewerkt. De start van deze daling op het niveau van de instroom van de correctionele rechtbank loopt parallel met een daling op het niveau van de correctionele parketten. De daling van de instroom op de correctionele parketten tijdens deze periode is hoogstwaarschijnlijk een gevolg van de inwerkingtreding van COL8/2005 waardoor de toepassing van het vereenvoudigd proces-verbaal nationaal werd geïmplementeerd. Dit maakt dat minder processen-verbaal werden overgemaakt aan het correctionele parket, maar, evenwel in beperkte mate, ook minder dossiers werden overgemaakt aan de correctionele rechtbank.

4.1.1.5 De jeugdrechtbank

De jeugdrechtbank is zowel bevoegd voor de burgerlijke zaken als de protectionele zaken aangaande minderjarigen.

Grafiek 20 presenteert de instroom en uitstroom voor de burgerlijke zaken aanhangig gemaakt bij de jeugdrechtbank via een indexcijfer tegenover 1993.

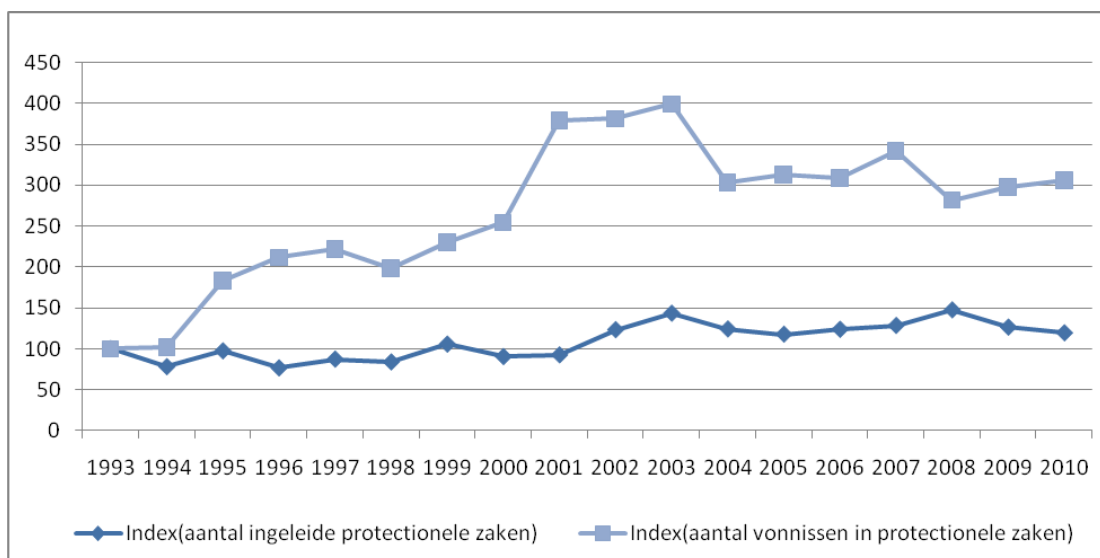
Grafiek 20: Evolutie van de gerechtelijke achterstand met betrekking tot de burgerlijke zaken op het niveau van de jeugdrechtbank (index)

De procentuele stijgingen of dalingen verlopen gelijkmatig voor zowel in- als uitstroom tot 2000. Vanaf 2000 doet er zich een stijgende tendens voor wat betreft de instroom van het aantal ingeleide burgerlijke zaken tegenover 1993. Dit in tegenstelling tot het aantal vonnissen burgerlijke zaken. Uit de grafiek blijkt immers dat er tijdens de periode 2000 tot 2004 minder vonnissen werden geveld dan in 1993. Er doet zich daarna een bijzonder sterke stijging voor vanaf 2006 inzake dit aantal vonnissen. Aangezien de stijging van het aantal ingeleide burgerlijke zaken sterker is dan deze van het aantal vonnissen kan men veronderstellen dat de gerechtelijke achterstand vanaf 2000 lichtjes aangroeit. Vanaf 2007 doet er zich een inhaalmanoeuvre voor en kan men hypothetisch stellen dat de gerechtelijke achterstand wordt weggewerkt. Aangezien men niet over het aantal hangende zaken beschikt, kan men niet met zekerheid over de situatie van de gerechtelijke achterstand gesproken worden, maar beperken we ons tot voorgaande hypothesen.

Grafiek 21 tracht een beeld te scheppen over de gerechtelijke achterstand wat betreft de protectionele zaken op het niveau van de jeugdrechtbank. Ook hier dient men zich te beperken tot de in- en uitstroom aangezien men niet beschikt over exacte aantallen wat betreft het aantal hangende zaken.

Grafiek 21: Evolutie van de gerechtelijke achterstand met betrekking tot de protectionele zaken op het niveau van de jeugdrechtbank (index)

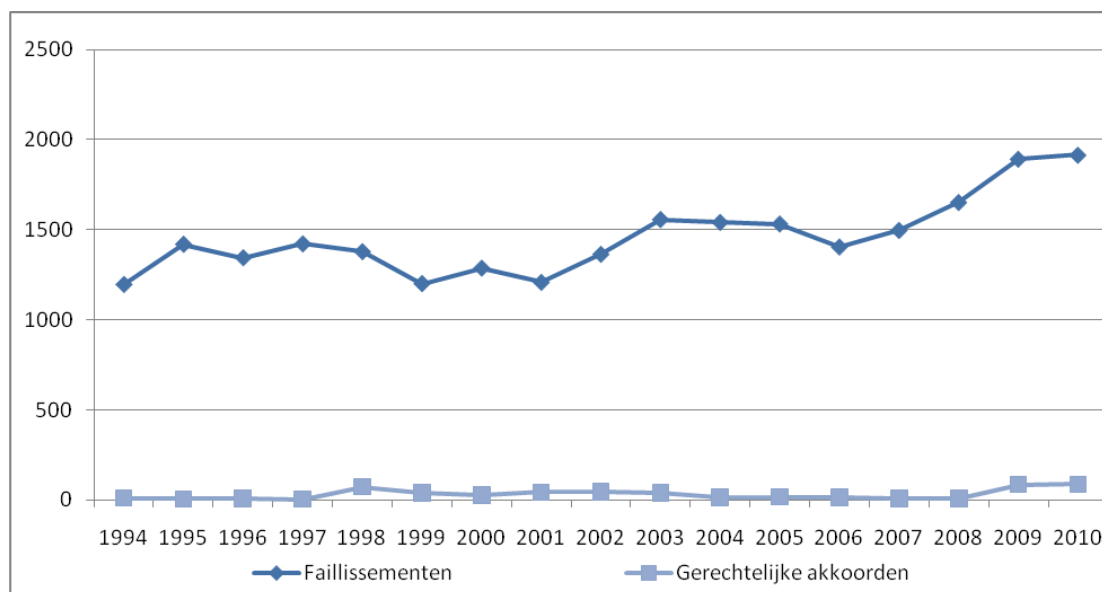
Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de stijging wat betreft de instroom zich voordoet vanaf 2001 tot 2003. De daaropvolgende stijging tekent zich af van 2006 tot 2008. Het gaat hier om een stijging van 96,05%. Deze stijging valt grotendeels samen met de wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming in 2006 naar een herstelgericht jeugdsanctierecht. Na 2008 daalt het aantal ingeleide protectionele zaken opnieuw met 47,17%.

De vonnissen kennen daarentegen een aanzienlijke stijging in vergelijking met 1994. Globaal kan gesteld worden dat het aantal vonnissen met bijna het driedubbele gestegen is. Het grootste aantal vonnissen worden uitgesproken tijdens de periode 2001 tot 2003.

4.1.2 De gerechtelijke achterstand binnen de rechtbank van koophandel

Doorgaans kenden de rechtbanken van koophandel weinig tot geen achterstand.. De rechtbanken van koophandel staan naast de traditionele opdrachten omschreven in het gerechtelijk wetboek en het wetboek van koophandel, o.m. in voor de afhandeling van faillissementen en gerechtelijke akkoorden. Op 1 januari 1998 trad de nieuwe faillissementswet (8 augustus 1997) in werking en werd zij opgenomen in Deel II van het wetboek van koophandel. In deze nieuwe wetgeving lag de klemtoon op het instrument van het gerechtelijk akkoord dat aangeboden werd aan bedrijven in moeilijkheden om over te gaan tot een duurzaam herstel. Het was de bedoeling van de wetgever het aantal faillissementen op deze manier te drukken.

Grafiek 22: Evolutie van de faillissementen en gerechtelijke akkoorden op het niveau van de rechtbank van koophandel (n)

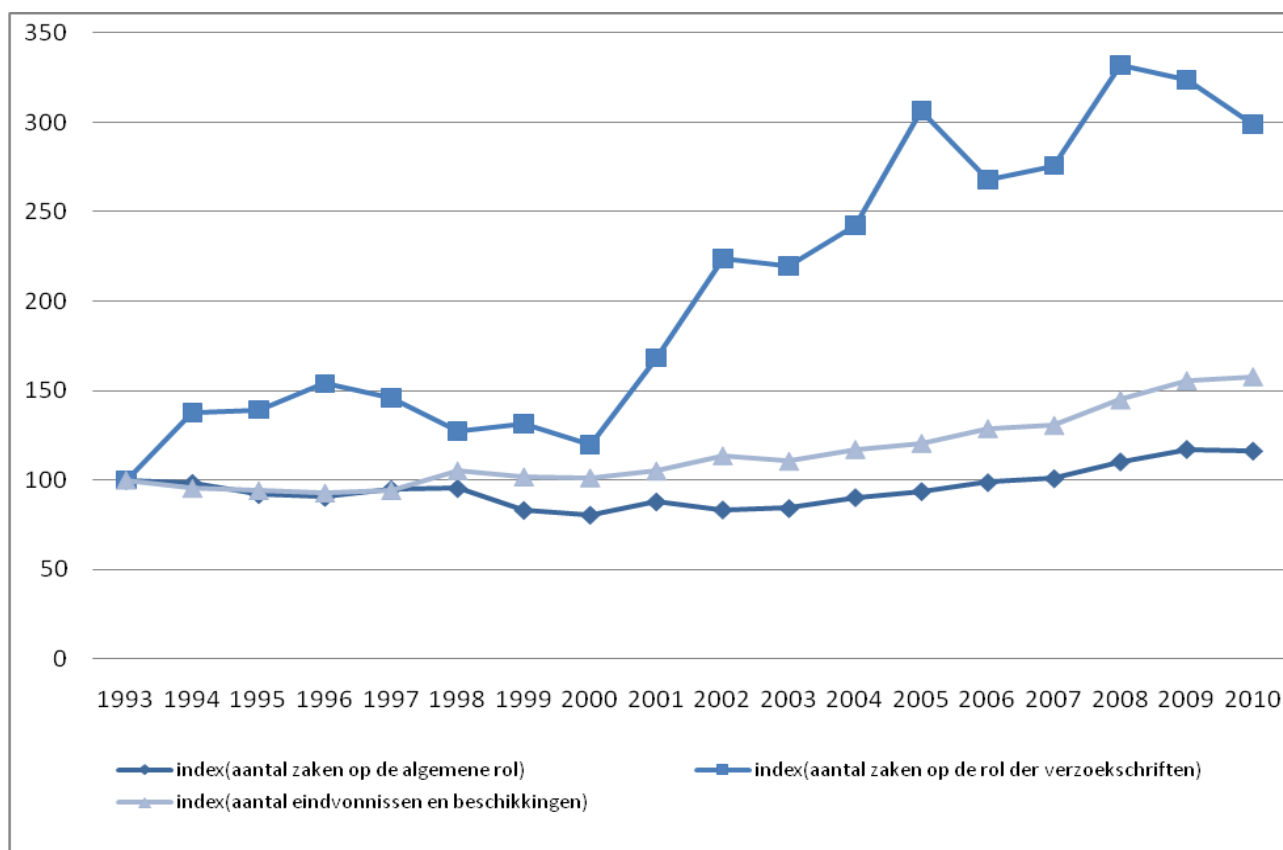

Uit het beschikbare cijfermateriaal blijkt dat er zich na 1998 een lichte daling voordoet van 12,40% tot 2001. In 2002 stijgt het absolute aantal faillissementen opnieuw tot hetzelfde niveau als in 1998. Tussen 2001 en 2003 doet zich een stijging voor van 28,97%. In 2010 ligt het aantal faillissementen 48,87% hoger dan tien jaar voordien. Het aantal gerechtelijke akkoorden kent in 1998 een kleine toename, maar blijft nagenoeg stabiel voor de overige jaren, evenwel met een betekenisvolle stijging in 2009 en 2010.

4.1.3 De gerechtelijke achterstand binnen de vredegerichten

Onderstaande grafiek presenteert de evolutie van de instroom en de uitstroom op de vredegerichten. De instroom wordt gedefinieerd als het aantal zaken ingeschreven op de algemene rol en het aantal zaken ingeschreven op de rol der verzoekschriften. De uitstroom wordt gedefinieerd als het aantal eindvonnissen en beschikkingen uitgesproken in het jaar. De jaartallen in de grafiek verwijzen voor de instroom naar het jaar waarin de zaak is binnengekomen en voor de uitstroom naar het jaar waarin de beslissing werd genomen. De evoluties worden weergegeven op basis van een indexcijfer met 1993 als referentiejaar.

Grafiek 23: Evolutie van de gerechtelijke achterstand op het niveau van de vredegerichten (index)

Bij de vredegerichten doet zich vanaf 2000 een opmerkelijke stijging voor van het aantal zaken die op de algemene rol worden ingeschreven en vooral van het aantal zaken op de rol der verzoekschriften. In 2010 kan wat betreft de zaken op de algemene rol gesproken worden van een stijging van 44,34% tegenover het jaar 2000. Wat betreft de zaken op de rol der verzoekschriften doet zich een stijging voor van 149,87%. Concreet gaat het voor deze laatste categorie om meer dan een verdriedubbeling van het aantal dossiers op 10 jaar tijd. Analoog met de stijging bij het aantal zaken op de algemene rol en het aantal zaken op de rol der verzoekschriften stijgt eveneens het aantal eindvonnissen en -beschikkingen. Vanaf 2000 stijgt deze rubriek immers met 55,90%.

4.2 Een kwaliteitsvolle behandeling van de zaak binnen het correctioneel parket

Naast het inperken van de gerechtelijke achterstand blijft een adequate en kwaliteitsvolle behandeling van de zaak belangrijk voor alle justitiële actoren, met de nadruk op verdachten en slachtoffers.

Binnen het rechtsgebied Gent werd dan ook aandacht besteed aan één van de belangrijkste aanbevelingen van de commissie Verwilghen, met name de opvang en bijstand van slachtoffers²³. Tijdens een vergadering met de procureurs des Konings werd voordien reeds op 24 april 1995 aandacht besteed aan het sepotbeleid. Er werd gesteld dat het gevoerde sepotbeleid enerzijds de demotivering van de politiediensten niet mocht aanwakkeren en anderzijds rekening diende te houden met de belangen van het slachtoffer. Het seponeringsmotief diende steeds aan de benadeelde meegedeeld te worden. Het vooraf vastleggen van een lijst met seponeringsmotieven vermindert de werklast van de correctionele parketten. Dit initiatief is een voorloper van de Franchimont-wetgeving van 12 maart 1998 waarin ten eerste in het art. 28 quater al. 1 SW de motiveringsplicht van de procureurs des Konings wordt vastgelegd en ten tweede in het art. 5 bis al. 3 Voorafg. Titel SV bepaald is dat de benadeelde personen op de hoogte gebracht worden van de seponering en de reden daartoe. Deze motiveringsplicht biedt de benadeelden de kans, indien deze motivering in hun ogen ontoereikend zou zijn, verdere stappen te overwegen, zoals bijvoorbeeld een klacht met burgerlijke partijstelling bij een onderzoeksrechter. Uit onderzoek blijkt dat dit slechts in geringe mate voorkomt. Na een zondergevolgstelling werd slechts 3 keer een gerechtelijk onderzoek opgestart binnen het rechtsgebied Gent tijdens de periode 1 januari 2006 en 10 juli 2010²⁴.

Niet enkel bij seponeren diende men extra aandacht te schenken aan de benadeelde, maar ook in de strafbemiddelingsprocedure. Het openbaar ministerie heeft immers een positief opsporings- en vervolgingsbeleid. Het negatieve seponeren is er slechts het correlarium van.²⁵ Tijdens deze procedure overeenkomstig art. 216 ter SV wordt aan de verdachte en het slachtoffer de mogelijkheid geboden hun visie over het misdrijf en de gevolgen uiteen te zetten. Op 1 september 1997 werd, drie jaar na het invoegen van het befaamde artikel 216ter, tijdens het verslag over de rechtsbedeling aandacht besteed aan een eerste evaluatie van de wet van 10 februari 1994 binnen het rechtsgebied Gent. Nu...14 jaar later, staan we nogmaals stil bij de toepassing van die procedure. Uit de cijfers uit dat toenmalige verslag bleek dat in 1995 1.346 dergerlijke procedures werden opgestart. Vijf jaar later, in 2000, bleek het om 1.135 dossiers te gaan. Tien jaar later, in 2005, om 898 dossiers en vijftien jaar later, in 2010 werden er nog 931 zulke procedures opgestart. Er kan aldus een dalende tendens vastgesteld worden van ongeveer 31% tegenover het jaar na de inwerkingtreding.

Zowel via omzendbrieven²⁶ als via evaluatievergaderingen, die jaarlijks gehouden werden zolang een bemiddelingsadviseur of adjunct-adviseur bemiddeling in strafzaken werkzaam was bij het parket-generaal werd die procedure gepromoot en werd gestreefd naar een eenvormige toepassing. Niettegenstaande die inspanningen waren er in realiteit grote verschillen tussen de parketten. De selectie van de zaken waarin die procedure opgestart werd verschilt niet alleen naar de aard van de misdrijven, maar ook naar de zwaarwichtigheid ervan.

De dalende trend moet dus grotendeels gekaderd worden binnen het geheel van tenlasteleggingen. Sommige inbreuken lenen er zich immers beter toe het voorwerp uit te

²³ Kamer 713/6, 1996-97, p. 160

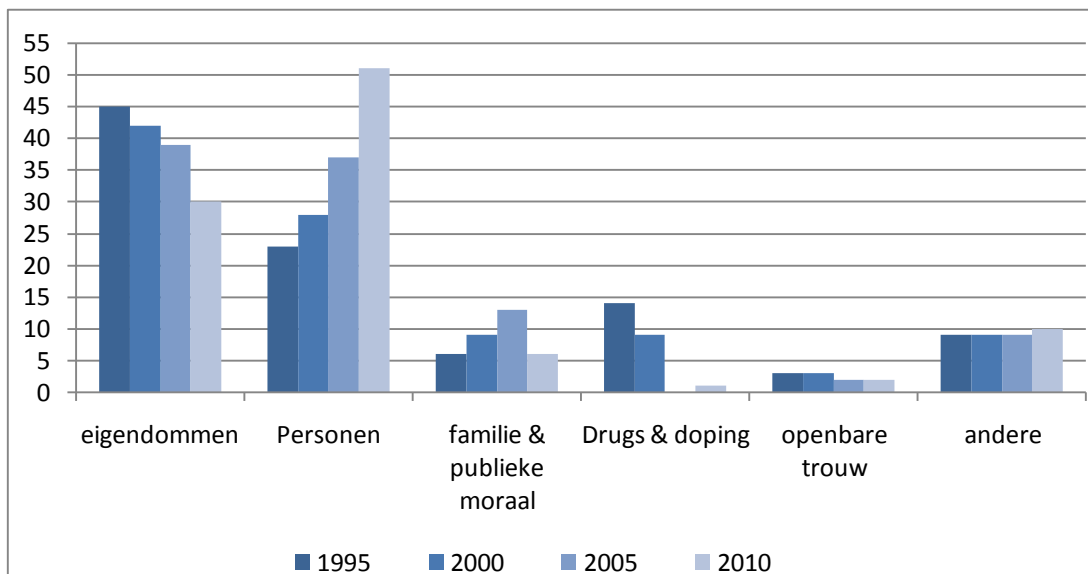
²⁴ Men dient hier uiteraard rekening te houden met mogelijke registratiefouten in het REA/TPI-systeem. Zo zou men kunnen aannemen dat een nieuw notitienummer werd gecreëerd op basis van deze burgerlijke partijstelling, doch dit is slechts een hypothese.

²⁵ R 87/93 dd. 09/12/1993

²⁶ onder meer R 53/94 dd. 07/11/1994, R 8/96 dd. 20/02/1996, R 11/96 dd. 05/03/1996, R 17/96 dd. 25/03/1996, R 18/1996 dd. 09/04/1996, COL 8/99 dd. 07/05/1999 en R 7/04 dd. 13/02/2004

maken van een voorstel tot strafbemiddeling dan andere. Wellicht hebben de ervaringen die door de parketten in de loop der jaren werden opgedaan bij het al dan niet succesvol voorstellen of afronden van een procedure ‘bemiddeling in strafzaken’ hun rol gespeeld bij de keuze van de zaken waarin dergelijke procedure werd voorgesteld aan de dader. Grafiek 24 toont de evolutie van het aantal voorgestelde strafbemiddelingen voor 1995, 2000, 2005 en 2010.

Grafiek 24: Evolutie van de strafbemiddelingsprocedure op de correctionele parketten, volgens de tenlasteleggingsrubriek (%)

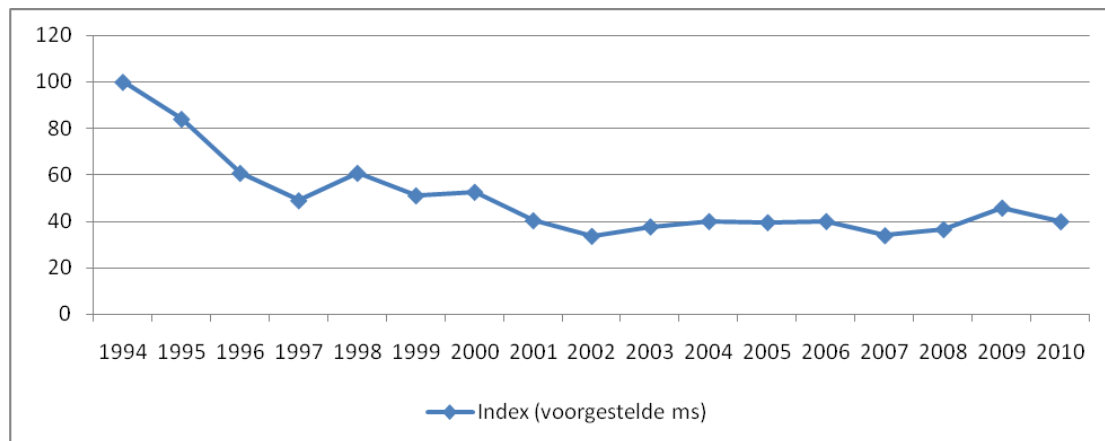
Indien we de tenlasteleggingsrubrieken waarvoor een strafbemiddeling voorgesteld is over de jaren met elkaar vergelijken zien we een duidelijk dalende tendens wat betreft de eigendomsdelicten en een stijgende wat betreft de persoonsdelicten. De rubriek drugs & doping daalt eveneens procentueel. De rubriek familie & publieke moraal stijgt tot 2005, maar neemt af tussen 2005 en 2010.

Een andere alternatieve maatregel die een gevolg kan verlenen aan een zaak is het voorstel tot verval van de strafvordering door betaling van een geldsom (VSBG, gemeenzaam ook minnelijke schikking genoemd). Bij de implementatie van het voorstellen van een VSBG in de wetgeving werd de VSBG beschouwd als een instrument om de gerechtelijke achterstand in te dijen. Een andere doelstelling die door de wetgever werd beoogd was het tegengaan van het gevoel van straffeloosheid. Hierdoor werd de VSBG een alternatief voor het (veelvuldig) seponeren en voor het niet toepassen van korte gevangenisstraffen. Het ultieme voorbeeld van “netwidening”. Voor zaken die vroeger in een aantal gevallen niet werden vervolgd, is er met de VSBG een volwaardig alternatief. Dit alternatief brengt echter wel een belasting van het correctionele parket met zich mee. Het was echter niet de bedoeling om een VSBG toe te passen op alle misdrijven, maar enkel op de ‘werkelijk kleine misdrijven’.

Om tegemoet te komen aan enige uniformiteit bij het toepassen van deze maatregel werden gelijklopende omzendbrieven uitgevaardigd door de procureurs-generaal tijdens de periode 1984-1986. In 2007 nam het College van Procureurs-generaal het initiatief om de praktijk van de VSBG in de correctionele parketten te onderzoeken met het oog op het eventueel creëren van een nieuwe richtlijn. Hiervoor werd een werkgroep opgericht in de schoot van het College. In concreto werd aan de statistisch analisten gevraagd een beeld te schetsen van de toepassing van de voorstellen tot verval van de strafvordering door betaling van een

geldsom op correctioneel niveau. Deze statistieken werden, na een presentatie in de verscheidene rechtsgebieden in het jaar 2009, via een enquête voorgelegd aan de verschillende procureurs des Konings met de vraag hun lokaal beleid toe te lichten inzake deze alternatieve maatregel. Het resultaat van deze analyse met bijhorende bevraging werd opgenomen in een nieuwe omzendbrief die op 1 maart 2011 in werking trad.

Grafiek 25: Aantal door de correctionele parketten voorgestelde minnelijke schikkingen (index)

Bovenstaande grafiek toont een opmerkelijke daling van 51,09% van het aantal voorgestelde VSBG's tussen 1994 (n=7.501) en 1997 (n=3.669). Een nieuwe daling doet zich voor tussen 2000 en 2002. Nadien volgt er een stabilisatie van het aantal voorgestelde VSBG's. Het lijkt ons nodig hier nogmaals te wijzen op de verschillende bronnen waarvan de gegevens werden verkregen over de jaren heen en bijgevolg de vrees voor onbetrouwbaarheid van het cijfermateriaal te uiten. Er kan immers vòòr 2000 geen gebruik gemaakt worden van REA/TPI omdat niet alle arrondissementen in 1994 reeds geïnformatiseerd waren.

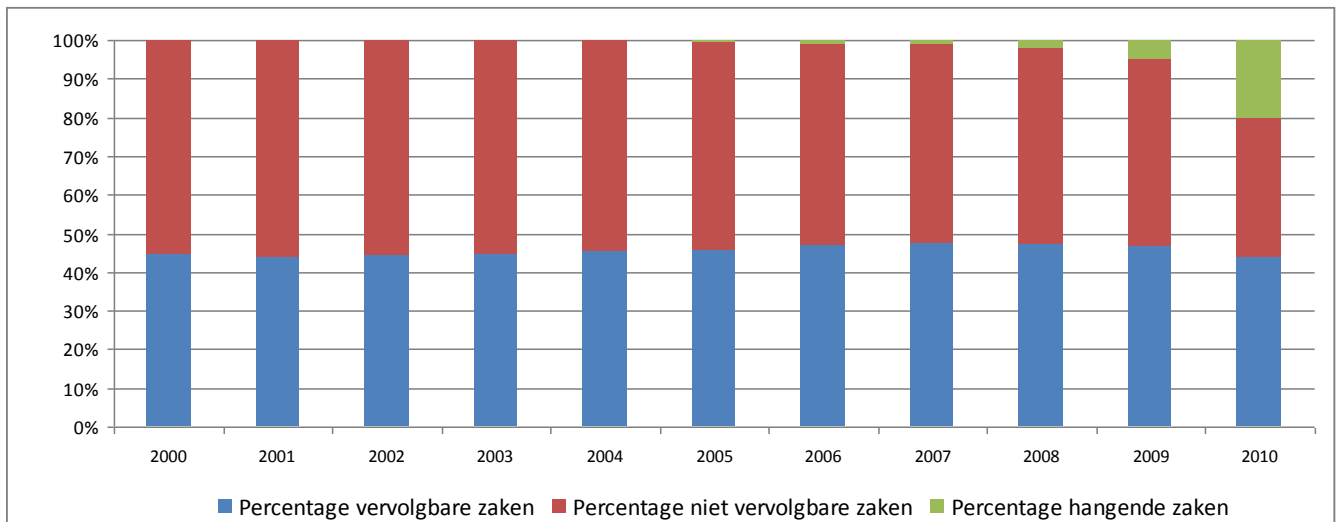
Vanaf het jaar 2000 kan men een lichte daling vaststellen om tussen 2008 en 2009 opnieuw een stijging vast te stellen. Men kan zich misschien de vraag stellen of de lichte stijging tussen 2008 en 2009 niet te maken heeft met het feit dat de procureurs meer gesensibiliseerd raakten omwille van de lokale bevragingen en besprekingen naar aanleiding van de toekomstige omzendbrief, en aldus meer gebruik maakten van het instrument van de VSBG.

4.3 Gevolgverlening door de correctionele parketten

Indien er effectief sprake is van enige vorm van netwidening, zou men over de jaren heen een grotere gevolgverlening moeten kunnen vaststellen.

Het percentage zaken waaraan een gevolg wordt gegeven dient uiteraard bekeken te worden in relatie tot het aantal vervolgbare zaken binnen het rechtsgebied.

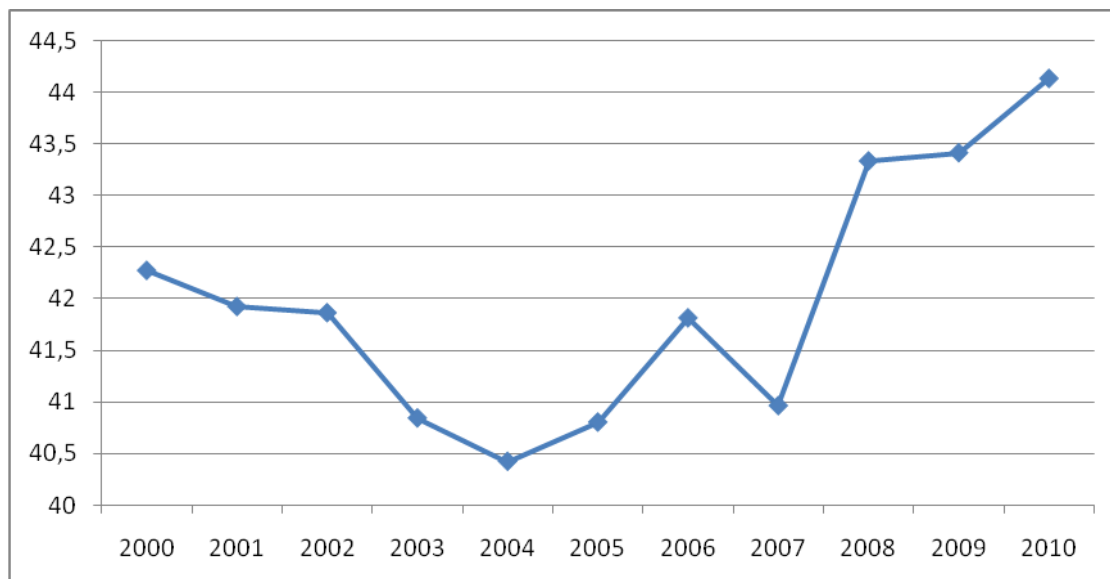
Grafiek 26 presenteert de vervolgbaarheid binnen het rechtsgebied Gent voor de periode 2000-2010.

Grafiek 26: Vervolgbaarheid binnen het rechtsgebied Gent (%)

Grafiek 26 presenteert het aantal binnengekomen zaken ingedeeld in vervolgbare zaken, niet vervolgbare zaken en nog hangende zaken. Het aantal hangende zaken zijn de zaken waaraan door het correctionele parket nog geen richting werd gegeven. Met het aantal vervolgbare zaken wordt het aantal zaken bedoeld die wel reeds in een bepaalde richting werden georiënteerd, los van het technische sepot of een terbeschikkingstelling. De beslissingen inzake technisch sepot of terbeschikkingstelling houden immers in dat de zaak niet vervolgd kan worden, hetzij om technische redenen, hetzij om redenen van territoriale bevoegdheid. Deze twee beslissingen worden gegroepeerd in de categorie “niet vervolgbare zaken”.

Uit bovenstaande grafiek kan afgeleid worden dat het aantal vervolgbare zaken van 2001 tot 2008 stijgt. Voor zaken binnengekomen in 2000 kon 44,62% van de zaken vervolgd worden. Voor zaken binnengekomen in 2008 ging het om 47,51% vervolgbare zaken. Deze stijging kan gedeeltelijk verklaard worden door de toepassing (en uitbreiding) van de VPV-praktijk. In een arrondissement waar door de politiediensten voor relatief eenvoudige inbreuken en inbreuken waarbij de verdachte niet gekend is een vereenvoudigd proces-verbaal wordt opgesteld, zal immers een kleinere instroom plaatsvinden van dit type dossiers en zal dus een kleiner aantal technische sepots toegepast moeten worden. Het percentage vervolgbare zaken zal hier bijgevolg hoger liggen.

Onderstaande grafiek geeft het percentage vervolgbare zaken weer waar een effectief gevolg werd aan gegeven.

Grafiek 27: Gevolgverlening binnen het rechtsgebied Gent (%)

Bijvoorbeeld: van het aantal binnengekomen zaken in 2000 waar mogelijk een gevolg kon aan gegeven worden, werd daadwerkelijk aan 42,27% effectief een gevolg gegeven. De rest van de vervolgbare zaken werd geseponeerd om opportuniteitsredenen of andere motieven. Het aantal zaken waar een gevolg werd aan gegeven daalt tot 2004 om vervolgens opnieuw te stijgen. In 2010 werd aan 44,13% van de vervolgbare zaken een gevolg gegeven.

We kunnen besluiten dat de gevolgverlening door het Openbaar Ministerie de goede richting uitgaat. Toch moet er dag na dag aan transparantie en communicatie worden gewerkt als essentiële waarden van de organisatie. Een organisatie kan immers vinden dat ze een stap in de goede richting heeft gezet, doch zolang deze stap niet waarneembaar lijkt voor de klanten, wordt het vertrouwen in de organisatie niet gevoed.

T. Van Der Elst en J. Moors,
statistisch analisten

Ph. Gysbergs,
advocaat-generaal

De rechtsbedeling in het rechtsgebied van het
Hof van beroep te Gent in 2008, 2009 en 2010

HOF VAN BEROEP²⁷**BURGERLIJKE ZAKEN**²⁸

		2008	2009	2010
<u>Input</u>	Hangende zaken op 1/1	9.162	8.851	8.632
	Nieuw ingeleide zaken	3.843	3.974	4.112
	Totaal	13.005	12.825	12.744
<u>Tussenarresten</u>		650	666	608
<u>Output</u>	Eindarresten	3.279	3.348	3.326
	Weggelaten zaken	713	698	509
	Voegingen	108	119	148
	Beschikking einde zaak	0	0	0
	Totaal	4.100	4.165	3.983
<u>Stock</u> ²⁹		8.905	8.660	8.761

²⁷ Het is van belang te wijzen op het feit dat er verschillen mogelijk zijn met de cijfers die gepresenteerd worden in het werkingsverslag van het Hof van beroep. Deze zijn enkel te wijten aan verschillend gehanteerde telregels die bij elke tabel verduidelijkt worden.

²⁸ Alle cijfers van de burgerlijke zaken van het Hof van beroep, met inbegrip van fiscale zaken, zijn gebaseerd op de statistiek Agora, een databank van de burgerlijke griffies van de Hoven van Beroep bij F.O.D. Justitie. Het verschil met de cijfers van het werkingsverslag van het Hof van beroep (bijlage I) is te wijten aan het feit dat daar de jeugdzaken wel worden bijgeteld (15-JK-B).

²⁹ In de realiteit zal men zien dat de hangende zaken per 31 december meestal verschillen van het aantal hangende zaken per 1 januari van het daaropvolgende jaar. Als voorbeeld: wat de statistieken van de parketten van eerste aanleg betreft, wordt er ieder jaar een automatische opkuis gedaan waarbij hangende zaken ouder dan 10 jaar, waar niets meer mee is gebeurd, worden afgeboekt en dus niet langer bij de hangende zaken worden gerekend. Dit zal vermoedelijk ook in overige rechtsinstanties gebeuren.

CORRECTIONELE ZAKEN³⁰

2010		Gemeen recht	Sociaal recht	Voorrecht rechtsmacht	Totaal
Input	Hangende zaken op 1/1	1.737	73	4	1.814
	Nieuw ingeleide zaken	1.461	48	14	1.523
	Uitsluitend burgerlijke belangen	119			
	Beroepen tegen afwijzing VI	54			
	Verzetten	62			
	Totaal	3.510			
Tussenarresten		72	0	0	72
waarvan burgerlijke belangen		18	0	0	18
Output	Eindarresten	1.318	75	10	1.403
	waarvan voegingen	16			
	Arresten uitsluitend burgerlijke belangen	130	0	1	131
	Arrest tegen beroep afwijzing VI	48			
	Totaal	1.582			
Stock³		1.928			

2009		Gemeen recht	Sociaal recht	Voorrecht rechtsmacht	Totaal
Input	Hangende zaken op 1/1	1.681	128	5	1.814
	Nieuw ingeleide zaken	1.377	58	4	1.439
	Uitsluitend burgerlijke belangen	155			
	Beroepen tegen afwijzing VI	10			
	Verzetten ³¹	76			
	Totaal	3.494			
Tussenarresten		114	0	0	114
waarvan burgerlijke belangen		12	0	0	12
Output	Eindarresten	1.271	108	8	1.387
	waarvan voegingen	14			
	Arresten uitsluitend burgerlijke belangen	87	0	1	88
	Arrest tegen beroep afwijzing VI	14			
	Totaal	1.489			
Stock³		2.005			

³⁰ De cijfers m.b.t. de nieuw ingeschreven zaken en hangende zaken op 1/1 zijn afkomstig van het parket-generaal en auditorsaat-generaal, de cijfers m.b.t. verzetten, tussenarresten en eindarresten van de griffie van het Hof van beroep.

³¹ De verzetten worden niet bij het totaal geteld omdat het hier nog altijd over dezelfde zaak gaat.

2008		Gemeen recht	Sociaal recht	Voorrecht rechtsmacht	Totaal
Input	Hangende zaken op 1/1	1.947	142	5	2.094
	Nieuw ingeleide zaken	1.114	80	9	1.203
	Uitsluitend burgerlijke belangen	177			
	Beroepen tegen afwijzing VI	7			
	Verzetten	63			
	Totaal	3.481			
Tussenarresten		126	0	0	126
waarvan burgerlijke belangen		14	0	0	14
Output	Eindarresten	1.289	99	10	1.398
	waarvan voegingen	32			
	Arresten uitsluitend burgerlijke belangen	115	0	0	115
	Arrest tegen beroep afwijzing VI	7			
	Totaal	1.520			
Stock³		1.961			

JEUGDZAKEN³²

2010		Burgerlijk	Protectioneel
<u>Input</u>	Hangende zaken op 1/1	450	25
	Hangende zaken burgerlijke belangen op 1/1 ³³	n.v.t.	58
	Nieuw ingeleide zaken	262	147
	Uitsluitend burgerlijke belangen	n.v.t.	3
	Totaal	712	233
<u>Tussenarresten</u>		263	1
waarvan burgerlijke belangen		n.v.t.	2
<u>Output</u>	Eindarresten	233	135
	Weggelaten zaken	0	n.v.t.
	Voegingen	7	0
	Beschikking einde zaak	0	n.v.t.
	Arresten uitsluitend burgerlijke belangen	n.v.t.	13
	Totaal	240	148
<u>Stock³</u>		472	85

2009		Burgerlijk	Protectioneel
<u>Input</u>	Hangende zaken op 1/1	432	24
	Hangende zaken burgerlijke belangen op 1/1 ⁷	n.v.t.	59
	Nieuw ingeleide zaken	248	139
	Uitsluitend burgerlijke belangen	n.v.t.	12
	Totaal	680	234
<u>Tussenarresten</u>		215	7
waarvan burgerlijke belangen		n.v.t.	1
<u>Output</u>	Eindarresten	257	144
	Weggelaten zaken	0	n.v.t.
	Voegingen	1	0
	Beschikking einde zaak	0	n.v.t.
	Arresten uitsluitend burgerlijke belangen	n.v.t.	16
	Totaal	258	160
<u>Stock³</u>		422	74

2008		Burgerlijk	Protectioneel
<u>Input</u>	Hangende zaken op 1/1	426	24
	Nieuw ingeleide zaken	220	172
	Uitsluitend burgerlijke belangen	n.v.t.	30
	Totaal	646	226
<u>Tussenarresten</u>		153	5
waarvan burgerlijke belangen		n.v.t.	0
<u>Output</u>	Eindarresten	235	164
	Weggelaten zaken	0	n.v.t.
	Voegingen	2	0

³² Inzake de protectionele zaken zijn de cijfers m.b.t. de nieuw ingeschreven zaken en hangende zaken op 1/1 afkomstig van het parket-generaal. De rest van het cijfermateriaal is afkomstig van de griffie van het Hof van beroep.

³³ Sinds 2009 zijn er ook gegevens beschikbaar inzake het aantal hangende zaken burgerlijke belangen.

	Beschikking einde zaak	0	n.v.t.
	Arresten uitsluitend burgerlijke belangen	n.v.t.	4
	Totaal	237	168
Stock³		409	58

KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING: EINDARRESTEN³⁴

alle eindarresten exclusief arresten inzake eerherstel ³⁵ :	
2010	1.689
2009	1.812
2008	1.767
inzake eerherstel :	
2010	545
2009	547
2008	439

Bron: griffie van het Hof van Beroep

HOF VAN ASSISEN

		Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Totaal
2010	Hangende zaken op 1/1	10	6	16
	Door de KI verwezen naar het Hof van Assisen	10	7	17
	Arresten	13	5	18
2009	Hangende zaken op 1/1	8	8	16
	Door de KI verwezen naar het Hof van Assisen	11	6	17
	Arresten	7	8	15
2008	Hangende zaken op 1/1	9	8	17
	Door de KI verwezen naar het Hof van Assisen	8	7	15
	Arresten	9	7	16

Bron: parket-generaal

HOF VAN CASSATIE

Aantal arresten van het Hof van Beroep waartegen Cassatieberoep werd aangetekend en de beslissing in Cassatie (zonder Cassatieberoepen tegen arresten van de Kamer van Inbeschuldigingstelling)

Arresten Hof van Beroep	Beslissing in Cassatie							Totaal
	Verworpen	Vernietigd	Gedeeltelijk vernietigd	Afstand	Afstand + verwerping	Regeling rechtsgebied	Nog geen uitspraak ³⁶	
2010	223 72,2%	6 1,9%	3 1,0%	12 3,9%	3 1,0%	0 0,0%	62 20,1%	309 100,0%

³⁴ Het betreft hier cijfers op vorderingsniveau, hetgeen inhoudt dat meerdere arresten (bvb. inzake voorlopige hechtenis) betrekking kunnen hebben op eenzelfde zaak.

³⁵ Inclusief de verwijzingen naar het hof van assisen. Tevens zijn de tussenarresten en de arresten VI niet inbegrepen.

³⁶ Toestand op 16/06/2011.

2009 ³⁷	220 84,3%	12 4,6%	5 1,9%	8 3,1%	9 3,4%	0 0,0%	7 2,7%	261 100,0%
2008	216 77,1%	16 5,7%	11 3,9%	15 5,4%	1 0,4%	0 0,0%	21 7,5%	280 100,0%

Bron: griffie van het Hof van Beroep

³⁷ In vergelijking met het verslag van vorig jaar zijn er 2 cassatieberoepen voor 2009 bijgekomen, hetgeen rekening houdend met de beroepstermijn van 3 maanden na betekening van het arrest wat betreft de civiele zaken in principe mogelijk is.

RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG

BURGERLIJKE ZAKEN

			Gent	Dendermonde	Oudenaarde	Brugge ³⁸	Kortrijk	Ieper	Veurne	Totaal Ressort
Input	Hangende zaken op 01/01	2010	19.727	7.921	3.140	7.573	5.164	6.984	1.882	52.391
		2009	20.280	8.339	2.971	9.558	6.014	7.068	1.986	56.216
		2008	20.453	8.185	2.742	9.859	6.162	7.061	2.074	56.536
	Nieuwe zaken ³⁹ <i>waarvan dagvaarding</i> <i>waarvan verzoekschrift</i>	2010	8.139	6.442	2.423	7.840	4.681	1.250	1.420	22.195
			4.151	3.233	1.187	3.897	2.399	575	671	16.113
			2.244	1.592	644	2.421	1.479	362	469	9.211
	Nieuwe zaken <i>waarvan dagvaarding</i> <i>waarvan verzoekschrift</i>	2009	8.065	6.261	2.275	7.598	4.602	1.293	1.502	31.596
			4.193	3.032	1.189	3.507	2.449	573	714	15.657
			2.194	1.703	617	2.611	1.798	407	455	9.785
	Nieuwe zaken <i>waarvan dagvaarding</i> <i>waarvan verzoekschrift</i>	2008	8.190	5.478	2.418	7.717	4.596	1.280	1.433	31.112
			3.994	2.807	1.212	3.694	2.175	571	760	15.213
			2.698	2.009	762	2.710	1.764	488	494	10.925
	Beroepen	2010	353	388	141	272	250	74	94	1.572
		2009	434	382	148	373	257	91	111	1.796
		2008	471	403	132	398	265	76	83	1.828
	Totaal	2010	28.219	14.751	5.704	15.685	10.095	8.308	3.396	86.158
		2009	28.779	14.982	5.394	15.264	10.873	8.452	3.599	86.766
		2008	29.114	14.066	5.292	17.974	11.023	8.417	3.590	89.476
Tussenvonnissen		2010	1.195	1.185	252	995	497	173	217	4.514
		2009	1.496	945	296	1.025	682	169	248	4.861
		2008	1.625	1.020	268	1.036	682	178	299	5.108
Output	Eindvonnissen ⁴⁰	2010	4.371	3.077	1.243	3.512	2.180	590	688	15.661
		2009	4.702	3.147	1.145	3.487	2.166	625	747	16.019
		2008	4.612	2.855	1.170	3.639	2.214	508	799	15.797
	Zaken beëindigd door samenvoeging, doorhaling, afstand geding, weglating	2010	532	1.151	1.167	1.018	618	141	189	4.816
		2009	543	936	64	2.389	716	139	262	5.049
		2008	392	549	72	895	674	125	183	2.890
	Eindvonnissen in hoger beroep ⁴¹	2010	443	352	145	387	246	85	83	1.741
		2009	472	415	139	401	339	89	97	1.952
		2008	380	391	142	383	222	72	94	1.684
	Beschikkingen	2010	4.436	4.376	1.301	3.084	2.355	676	828	17.056
		2009	4.396	3.986	1.088	3.028	2.228	720	728	17.227
		2008	4.713	6.720	1.058	4.335	2.794	953	871	21.444
	Totaal	2010	9.782	8.956	3.856	8.001	5.399	1.492	1.788	39.274
		2009	10.113	8.484	2.436	10.358	5.449	1.573	1.834	40.247

³⁸ Voor het arrondissement Brugge was er voor 2008 in de vorige versies sprake van een fout in sommige gegevens. Deze fout werd dan ook gecorrigeerd in de huidige versie.

³⁹ Nieuwe zaken van alle rollen samen (algemene rol, rol van verzoekschriften, rol van kortgedingen, aanvragen rechtsbijstand, rol van de arrondissementsrechtbank) met uitzondering van de beroepen.

⁴⁰ De samenvoegingen, doorhalingen (art. 730 Ger. W.), afstand van geding (art. 820 e.v. Ger. W.) en weglatingen (art. 730 § 2a Ger. W.) worden apart weergegeven.

⁴¹ In navolging van de aparte categorie van de beroepen, worden de eindvonnissen in hoger beroep ook apart weergegeven.

		2008	10.097	10.515	2.442	9.252	5.904	1.658	1.947	41.815
Stock³		2010	18.437	5.795	1.848	7.684	4.696	6.816	1.608	46.884
		2009	18.666	6.498	2.958	7.171	5.424	6.879	1.765	49.361
		2008	19.017	3.551	2.850	8.722	5.119	6.759	1.643	47.661

CORRECTIONELE ZAKEN

			Gent	Dendermonde	Oudenaarde ⁴²	Brugge	Kortrijk	Ieper	Veurne	Totaal Ressort ⁴³
Input	Hangende zaken op 01/01	2010	628	875	255	349	437	122	130	2.796
		2009	452	763	340	361	339	150	159	2.564
		2008	521	641	170	358	377	123	125	2.315
	Nieuw ingeschreven zaken ⁴⁴	2010	3.182	2.443	693	1.684	1.749	509	474	10.734
		2009	3.020	2.887	705	1.601	1.718	465	405	10.801
		2008	2.351	3.092	879	1.601	1.625	453	451	10.452
	Beroepen	2010	938	966	150	1.560	272	128	142	4.156
		2009	999	893	118	1.943	252	136	151	4.492
		2008	832	838	136	1.267	222	114	118	3.527
	Totaal	2010	4.748	4.284	1.098	3.593	2.458	759	746	17.686
		2009	4.471	4.543	1.163	3.905	2.309	751	715	17.857
		2008	3.704	4.571	1.185	3.226	2.224	690	694	16.294
Tussenvonnissen ⁴⁵		2010		207	39	213	306			765
		2009	366	260	34	161	574	74	106	1.575
		2008		243	27	106	506			882
Output	Eindvonnissen	2010	3.469	2.433	809	1.606	1.668	498	465	10.948
		2009	3.136	2.678	801	1.616	1.601	474	424	10.730
		2008	2.465	2.875	803	1.601	1.647		395	9.786
	Vonnissen in hoger beroep	2010	926	889	134	1.608	286	114	130	4.087
		2009	961	904	132	1.876	234	130	152	4.389
		2008	848	779	103	1.298	247		100	3.375
	Totaal	2010	4.395	3.322	943	3.214	1.954	612	595	15.035
		2009	4.097	3.582	933	3.492	1.835	604	576	15.119
		2008	3.313	3.654	906	2.899	1.894		495	13.161
Stock ³ - 46		2010	353	962	155	379	504	147	151	2.651
		2009	374	961	230	413	474	147	139	2.738

⁴² Voor het arrondissement Oudenaarde was er voor 2008 in de vorige versies sprake van een fout in de gegevens van de tussenvonnissen, eindvonnissen en vonnissen in hoger beroep. Deze fout werd dan ook gecorrigeerd in de huidige versie.

⁴³ Door het ontbreken van gegevens van sommige arrondissementen, geven de ressorttotalen geen correct beeld. Vandaar dat deze ressorttotalen in vet worden weergegeven.

⁴⁴ Met inbegrip van de arbeidszaken.

⁴⁵ Voor de arrondissementen Gent, Ieper en Veurne zijn er geen gegevens omtrent de tussenvonnissen voor 2008 en 2010 beschikbaar.

⁴⁶ Er werd gekozen om negatieve getallen niet weer te geven in de tabel. Deze negatieve cijfers ontstaan door het ontbreken van de output-gegevens van het arrondissement Ieper in 2008.

	2008	391	917	279	327	330		199	3.133
--	------	-----	-----	-----	-----	-----	--	-----	--------------

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Statistiek van de rechtbank van eerste aanleg – correctionele zaken"

JEUGDZAKEN⁴⁷

			<u>Gent</u>	<u>Dendermonde</u>	<u>Oudenaarde</u>	<u>Brugge</u>	<u>Kortrijk</u>	<u>Ieper</u>	<u>Veurne</u>	<u>Totaal</u> <u>Ressort</u> ⁴⁸
<u>Input</u>	Ingeleide burgerlijke zaken	<i>2010</i>	674	839	242	645	442	176	169	3.187
		<i>2009</i>	696	824	231	645	459	173	113	3.141
		<i>2008</i>	665	788	222	632	368	154	119	2.948
	Ingeleide protectionele zaken	<i>2010</i>	432	534	156	351	314	113	105	2.005
		<i>2009</i>	412	748	168	326	318		149	2.121
		<i>2008</i>	332	659		930	343		212	2.476
<u>Tussenvonnissen</u>		<i>2010</i>	275	301	109	158	155	90	140	1.228
		<i>2009</i>	260	329	71	172	152	41	138	1.163
		<i>2008</i>	291	453	85		141	62	144	1.176
<u>Output</u>	Vonnissen in burgerlijke zaken ⁴⁹	<i>2010</i>	751	1.018	268	653	542	159	165	3.556
		<i>2009</i>	863	1.118	239	720	568	160	162	3.830
		<i>2008</i>	895	1.135	298	691	511	219	266	4.015
	Vonnissen in protectionele zaken	<i>2010</i>	878	1.351	154	408	326	258	234	3.351
		<i>2009</i>	775	1.314	107	416	406		237	3.255
		<i>2008</i>	779	1.297	110	387	323		207	3.103

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Statistiek van de rechtbank van eerste aanleg – jeugdzaken" en bijkomend opgevraagde gegevens over nieuw ingeleide strafzaken en vonnissen in strafzaken

⁴⁷ Door de extreem lage cijfers van de voorgaande jaren wat zaken t.a.v. ouders betreft, werd besloten om dit onderscheid niet meer op te nemen. Er zijn hier geen gegevens omtrent de hangende zaken op 1/1 en de stock omwille van de specifieke materie. Een hangende zaak kan immers een eindrichting hebben gekregen, doch blijft hangend omdat de uitgesproken maatregel jaarlijks herzien dient te worden.

⁴⁸ Door het ontbreken van gegevens van sommige arrondissementen, geven de ressorttotalen geen correct beeld. Vandaar dat deze ressorttotalen in vet worden weergegeven.

⁴⁹ Eindvonnissen over de grond van de zaak, zonder doorhalingen, verbeterende vonnissen, weglatingen, e.d.

PARKET BIJ DE RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG***CORRECTIONELE AFDELING (deel 1: algemeen overzicht van doorstroom)***

		Gent	Dendermonde	Oudenaarde	Brugge	Kortrijk	Ieper	Veurne	Totaal ressort		
Vereenvoudigde Processsen-Verbaal		2010	49.627	32.240	8.187	32.641	22.201	3.080	5.110	153.086	
		2009	48.480	30.975	8.776	33.372	21.781	2.966	5.151	151.501	
		2008	46.283	31.400	9.385	33.354	21.944	3.375	5.606	151.347	
Input	Hangende zaken op 01/01	2010	10.335	8.821	4.538	9.846	5.808	1.766	2.357	43.471	
		2009	11.348	11.433	4.138	9.515	5.741	1.938	2.482	46.595	
		2008	14.635	12.900	4.373	10.146	5.899	1.908	2.130	51.991	
	Nieuw ingeschreven zaken*	2010	40.410	38.898	9.734	30.518	20.547	6.304	5.902	152.313	
		2009	40.773	36.971	9.633	28.971	21.004	6.361	6.029	149.742	
		2008	39.504	37.440	9.602	27.512	21.530	6.433	5.895	147.916	
	Heropende zaken	2010	893	1.307	140	1.438	296	120	56	4.250	
		2009	1.087	1.193	206	1.437	337	122	56	4.438	
		2008	846	1.070	188	1.440	316	68	62	3.990	
	Politieberoepen	2010	947	902	136	1.352	326	121	149	3.933	
		2009	959	869	116	1.906	253	112	144	4.359	
		2008	807	939	69	1.257	216	129	112	3.529	
	Totaal	2010	52.585	49.928	14.548	43.154	26.977	8.311	8.464	203.967	
		2009	54.167	50.466	14.093	41.829	27.335	8.533	8.711	205.134	
		2008	55.792	52.349	14.232	40.355	27.961	8.538	8.199	207.426	
	Output	Seponering	2010	31.111	26.411	5.626	21.667	14.267	3.883	3.747	106.712
			2009	30.357	26.182	6.140	19.904	14.531	3.682	4.135	104.931
			2008	30.274	25.008	6.565	19.067	14.994	3.956	3.746	103.610
Voeging		2010	4.892	5.434	761	6.330	2.173	1.097	569	21.256	
		2009	5.072	6.541	1.158	6.220	2.159	1.082	598	22.830	
		2008	4.847	6.102	1.177	6.289	2.071	869	512	21.867	
Ter beschikking		2010	3.043	3.604	1.112	2.224	1.678	913	861	13.435	
		2009	3.512	4.135	1.341	2.143	2.052	1.009	882	15.074	
		2008	3.707	4.459	1.301	2.110	2.367	971	810	15.725	
Betaalde MS		2010	374	766	215	159	442	25	57	2.038	
		2009	546	917	176	175	430	62	55	2.361	
		2008	494	618	67	140	361	63	66	1.809	
Voltooide SB		2010	221	71	52	41	114	46	22	567	
		2009	120	88	58	32	80	57	36	471	
		2008	104	69	83	46	97	40	45	484	
Raadkamer voor regeling rechtspleging		2010	882	463	228	663	309	123	148	2.816	
		2009	995	618	212	591	342	158	123	3.039	
		2008	911	587	194	725	272	144	109	2.942	
Dagvaarding		2010	1.675	1.790	390	900	1.346	290	351	6.742	
		2009	1.799	2.032	354	763	1.257	341	289	6.835	
		2008	1.463	1.882	530	569	1.179	296	260	6.179	
Totaal		2010	42.198	38.539	8.384	31.984	20.329	6.377	5.755	153.566	
		2009	42.401	40.513	9.439	29.828	20.851	6.391	6.118	155.541	
		2008	41.800	38.725	9.917	28.946	21.341	6.339	5.548	152.616	

<u>Stock</u>	2010	10.387	11.389	6.164	11.170	6.648	1.934	2.709	50.401
	2009	11.766	9.953	4.654	12.001	6.484	2.142	2.593	49.593
	2008	13.992	13.624	4.315	11.409	6.620	2.199	2.651	54.810

CORRECTIONELE AFDELING (deel 2: Detailbeeld van de seponeringen)

		<u>Gent</u>	<u>Dendermonde</u>	<u>Oudenaarde</u>	<u>Brugge</u>	<u>Kortrijk</u>	<u>Ieper</u>	<u>Veurne</u>	<u>Totaal Ressort</u>
<u>Seponering- Technisch</u>	<i>2010</i>	19.630	15.967	3.431	11.911	9.118	2.762	2.471	65.290
	<i>2009</i>	18.749	15.771	3.324	10.534	8.577	2.717	2.821	62.493
	<i>2008</i>	17.996	15.216	3.331	9.911	9.057	2.849	2.533	60.893
<u>Seponering- Opportuniteit</u>	<i>2010</i>	10.530	9.341	1.833	9.209	4.316	944	1.130	37.303
	<i>2009</i>	11.270	9.243	2.354	9.079	5.310	857	1.218	39.331
	<i>2008</i>	11.880	8.707	2.731	8.898	5.429	890	1.116	39.651
<u>Seponering- andere</u>	<i>2010</i>	921	1.087	360	514	824	174	143	4.023
	<i>2009</i>	492	1.154	456	272	634	106	93	3.207
	<i>2008</i>	375	1.058	501	239	497	211	75	2.956

Bron: gegevensbank van het College van procureurs-generaal - statistisch analisten

CORRECTIONELE AFDELING (deel 3: Doorlooptijden naargelang de afsluitende beslissing)

DOORLOOPTIJDEN VAN DEZE DOSSIERS: GEMIDDELD AANTAL DAGEN, VAN BINNENKOMST DOSSIER TOT:																	
		Gent		Dendermonde		Oudenaarde		Brugge		Kortrijk		Ieper		Veurne		Totaal Ressort	
		aantal	duur	aantal	duur	aantal	duur	aantal	duur	aantal	duur	aantal	duur	aantal	duur	aantal	duur
Seponering	2010	31.111	88	26.411	96	5.626	170	21.667	121	14.267	96	3.883	108	3.747	119	106.712	104
	2009	30.537	100	26.182	145	6.140	176	19.904	136	14.531	91	3.682	90	4.135	125	105.111	122
	2008	30.274	146	25.008	126	6.565	227	19.067	112	14.994	123	3.956	81	3.746	142	103.610	134
Voeging	2010	4.892	168	5.434	173	761	180	6.330	249	2.173	110	1.097	99	569	142	21.256	184
	2009	5.072	204	6.541	232	1.158	161	6.220	251	2.159	103	1.082	50	598	137	22.830	204
	2008	4.874	231	6.102	209	1.177	304	6.289	252	2.071	134	869	68	512	132	21.894	217
Ter beschikking	2010	3.043	50	3.604	43	1.112	56	2.224	47	1.678	67	913	47	861	46	13.435	50
	2009	3.512	59	4.135	42	1.341	49	2.143	46	2.052	51	1.009	32	882	49	15.074	48
	2008	3.707	66	4.459	47	1.301	34	2.110	63	2.367	46	971	30	810	42	15.725	51
Betaalde Minnelijke Schikking	2010	374	295	766	192	215	194	159	193	442	235	25	355	57	193	2.038	223
	2009	546	269	917	212	176	200	175	202	430	274	62	304	55	224	2.361	238
	2008	494	300	618	265	67	256	140	177	361	236	63	340	66	158	1.809	260
Voltooide Bemiddeling in Strafzaken	2010	221	569	71	707	52	387	41	875	114	478	46	511	22	604	567	570
	2009	120	573	88	683	58	505	32	1.004	80	406	57	394	36	683	471	573
	2008	104	603	69	735	83	588	46	729	97	435	40	535	45	781	484	608
Raadkamer voor regeling rechtspleging	2010	882	234	463	329	228	557	663	483	309	412	123	248	148	702	2.816	379
	2009	995	266	618	414	212	575	591	503	342	427	158	300	123	541	3.039	395
	2008	911	333	587	349	194	596	725	528	272	456	144	376	109	478	2.942	420
Dagvaarding	2010	1.675	296	1.790	211	390	300	900	233	1.346	190	290	265	351	223	6.742	239
	2009	1.799	326	2.031	233	354	268	763	275	1.257	196	341	265	289	265	6.834	260
	2008	1.463	343	1.882	244	530	279	569	268	1.179	194	296	284	260	249	6.179	265

Bron: gegevensbank van het College van procureurs-generaal - statistisch analisten

CORRECTIONELE AFDELING (deel 4: Detailbeeld van de hangende zaken op 1 januari 2010)⁵⁰

jaar van instroom	<u>Gent</u>		<u>Dendermonde</u>		<u>Oudenaarde</u>		<u>Brugge</u>		<u>Kortrijk</u>		<u>Ieper</u>		<u>Veurne</u>		<u>Totaal Ressort</u>	
	aantal	kolom %	aantal	kolom %	aantal	kolom %	aantal	kolom %	aantal	kolom %	aantal	kolom %	aantal	kolom %	aantal	kolom %
(1) <1996	2	0,02	0	0	0	0	5	0,05	1	0,02	0	0	4	0,17	12	0,03
(2) 1996	0	0	0	0	0	0	24	0,24	0	0	0	0	2	0,08	26	0,06
(3) 1997	3	0,03	1	0,01	0	0	37	0,38	0	0	7	0,4	2	0,08	50	0,12
(4) 1998	3	0,03	6	0,07	4	0,09	31	0,31	2	0,03	14	0,79	3	0,13	63	0,14
(5) 1999	2	0,02	2	0,02	12	0,26	32	0,33	10	0,17	33	1,87	5	0,21	96	0,22
(6) 2000	9	0,09	19	0,22	15	0,33	31	0,31	6	0,1	43	2,43	6	0,25	129	0,3
(7) 2001	6	0,06	22	0,25	7	0,15	59	0,6	3	0,05	35	1,98	10	0,42	142	0,33
(8) 2002	8	0,08	10	0,11	28	0,62	84	0,85	1	0,02	22	1,25	17	0,72	170	0,39
(9) 2003	29	0,28	16	0,18	49	1,08	91	0,92	21	0,36	27	1,53	34	1,44	267	0,61
(10) 2004	48	0,46	54	0,61	52	1,15	130	1,32	27	0,46	33	1,87	41	1,74	385	0,89
(11) 2005	340	3,29	155	1,76	86	1,9	193	1,96	127	2,19	27	1,53	58	2,46	986	2,27
(12) 2006	326	3,15	177	2,01	214	4,72	317	3,22	129	2,22	26	1,47	124	5,26	1.313	3,02
(13) 2007	604	5,84	382	4,33	395	8,7	611	6,21	255	4,39	89	5,04	205	8,7	2.541	5,85
(14) 2008	1.467	14,19	1.217	13,8	886	19,52	1.400	14,22	971	16,72	240	13,59	430	18,24	6.611	15,21
(15) 2009	7.488	72,45	6.760	76,64	2.790	61,48	6.801	69,07	4.255	73,26	1.170	66,25	1.416	60,08	30.680	70,58
TOTAAL	10.335	100	8.821	100	4.538	100	9.846	100	5.808	100	1.766	100	2.357	100	43.471	100

Bron: gegevensbank van het College van procureurs-generaal - statistisch analisten

⁵⁰ De oudste hangende zaken hebben vaak betrekking op langdurige gerechtelijke onderzoeken of materies die lang kunnen aanslepen (bvb. stedenbouw).

AFDELING POLITIEZAKEN (deel 1: Algemeen overzicht)

		GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	KORTRIJK	IEPER	VEURNE	TOTAAL RESSORT
1. Strafzaken gedurende het jaar ingeleid ⁵¹	2010	132.841	70.026	23.225	77.259	39.842	15.156	13.962	372.311
	2009	130.710	60.332	20.429	83.129	39.578	16.043	13.509	363.730
	2008	91.896	64.249	21.357	82.181	37.280	14.579	13.509	325.051
2. Onmiddellijke inningen, boetezegels en waarschuwingen ⁵²	2010	240.497	168.217	61.920	250.512	97.448	47.276	46.010	911.880
	2009	244.503	151.740	56.750	281.545	68.351	37.325	36.090	876.304
	2008	203.934	154.209	51.393	291.602	72.829	30.642	34.565	839.174
3. Beslissingen genomen in het betreffende jaar, ongeacht de datum van invoering van de dossiers :									
a) geseponeerd	2010	67.292	21.095	7.267	32.947	18.258	3.111	6.363	156.333
	2009	43.270	15.435	7.142	30.031	13.487	4.150	5.302	118.817
	2008	23.136	16.557	8.702	35.020	14.029	3.428	6.085	106.957
b) Door het openbaar ministerie gedagvaard voor de politierechtbank	2010	16.262	18.816	5.341	15.382	9.084	2.759	2.640	70.284
	2009	13.182	15.834	4.859	17.772	6.999	2.589	2.089	63.324
	2008	13.745	14.581	4.090	17.221	7.338	2.439	2.553	61.967
c) beëindigd door minnelijke schikking ⁵³	2010	38.033	22.627	6.573	23.103	15.110	7.607	4.113	117.166
	2009	41.507	23.891	5.551	24.599	12.806	8.394	3.852	120.600
	2008	30.811	24.670	5.403	22.157	10.474	4.900	4.471	102.886

⁵¹ Voor Veurne werd in 2009 hetzelfde formulier als 2008 aangeleverd.

⁵² De cijfers in het vet duiden op het feit dat niet alle gegevens konden aangeleverd worden door de lokale politiezones (aantal waarschuwingen). Eventuele verschillen zijn te wijten aan het later aanleveren van deze gegevens.

⁵³ Het verschil met de cijfers van het vorige verslag ligt aan het feit dat de volledige procedure minnelijke schikking vaak een zekere periode kan aanslepen vooraleer ze afgewerkt is. Bijvoorbeeld: minnelijke schikkingen die in 2010 werden voorgesteld zijn mogelijk pas midden of eind 2011 beëindigd door volledige betaling.

4. Doorlooptijden⁵⁴ van deze dossiers : gemiddeld aantal dagen, van de datum van registratie tot :

a) beslissing tot seponering	2010	43	58	44	63	267	122	43	77
	2009	38	119	57	44	220	97	39	74
	2008	44	96	68	52	229	76	52	82
b) dagvaarding door het openbaar ministerie voor de politierechtbank	2010	263	280	196	235	289	249	218	257
	2009	246	313	236	231	267	248	272	261
	2008	219	320	210	245	230	236	322	256
c) betaling van een minnelijke schikking	2010	26	31	34	50	41	47	40	36
	2009	31	62	38	43	78	59	37	47
	2008	50	73	45	44	95	61	53	59

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Statistiek van de rechtbank van eerste aanleg – parket – afdeling politieparket" en bijkomende opgevraagde gegevens bij de politieparkette

⁵⁴ Eventuele verschillen inzake de doorlooptijden zijn vaak te wijten aan het feit dat bepaalde zaken pas later geregistreerd of eventueel gecorrigeerd worden.

AFDELING POLITIEZAKEN (deel 2: Overzicht op basis van de feiten in jaartal x)

		GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	KORTRIJK	IEPER	VEURNE	TOTAAL RESSORT
Beslissingen over dossiers met feiten in ^{55 56} :									
Totaal aantal zaken	2010	114.533	63.891	22.341	69.302	40.341	16.537	13.816	340.761
	2009	143.085	65.510	21.976	82.671	39.390	16.797	12.392	381.821
	2008	101.805	65.023	22.334	84.293	39.365	15.739	13.589	342.148
Onmiddellijke inningen en boetezegels na aanmaning door parket (laattijdig betaalde)	2010	4.568 4,0%	3.812 6,0%	2.880 12,9%	3.536 5,1%	4.168 10,3%	791 4,8%	1.113 8,1%	20.868 6,1%
	2009	8.488 5,9%	4.614 7,0%	2.635 12,0%	6.020 7,3%	3.587 9,1%	986 5,9%	707 5,7%	27.037 7,1%
	2008	6.846 6,7%	4.446 6,8%	2.382 10,7%	5.615 6,7%	3.622 9,2%	898 5,7%	868 6,4%	24.677 7,2%
Minnelijke schikkingen	2010	39.048 34,1%	24.220 37,9%	6.953 31,1%	20.050 28,9%	15.253 37,8%	8.249 49,9%	4.256 30,8%	118.029 34,6%
	2009	56.648 39,6%	24.272 37,1%	6.060 27,6%	25.751 31,1%	14.129 35,9%	7.857 46,8%	3.958 31,9%	138.675 36,3%
	2008	47.225 46,4%	23.638 36,4%	5.450 24,4%	22.852 27,1%	11.196 28,4%	6.350 40,3%	4.310 31,7%	121.021 35,4%
Bemiddeling in strafzaken	2010	0 0,0%	65 0,1%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	65 0,0%
	2009	0 0,0%	103 0,2%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	103 0,0%
	2008	0 0,0%	61 0,1%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	61 0,0%
Gedagvaard of gevonnist voor de politierechtbank (06+07+08+09)	2010	9.527 8,3%	11.162 17,5%	3.595 16,1%	5.963 8,6%	6.004 14,9%	1.150 7,0%	1.771 12,8%	39.172 11,5%
	2009	16.071 11,2%	16.004 24,4%	4.442 20,2%	15.132 18,3%	8.157 20,7%	2.553 15,2%	1.809 14,6%	64.168 16,8%
	2008	14.508 19,2%	15.382 24,6%	4.581 25,5%	17.450 21,7%	8.451 24,3%	2.800 22,9%	2.175 22,0%	65.347 22,3%
Seponering	2010	54.238 47,4%	16.794 26,3%	6.242 27,9%	26.180 37,8%	8.509 21,1%	2.359 14,3%	5.288 38,3%	119.610 35,1%
	2009	57.751 40,4%	16.041 24,5%	7.116 32,4%	29.250 35,4%	11.859 30,1%	3.513 20,9%	5.378 43,4%	130.908 34,3%

⁵⁵ Het is van belang hier op te merken dat deze tabel niet het aantal beslissingen per jaar weergeeft zoals alle andere tabellen, maar dat er hier een beeld gegeven wordt van wat er gebeurd is met zaken binnengekomen in een specifiek jaar met een stand van zaken van midden mei 2011.

⁵⁶ De percentages zijn gebaseerd op het aantal zaken zonder onmiddellijke inningen, boetezegels en waarschuwingen.

	2008	24.793	15.039	8.235	33.228	14.726	3.828	5.512	105.361
		24,4%	23,1%	36,9%	39,4%	37,4%	24,3%	40,6%	30,8%

Bron: gegevens opgevraagd bij de politieparketten

AFDELING POLITIEZAKEN (deel 3: Seponeringspercentage op basis van de feiten)

op basis van feiten in referentieperiode	GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	KORTRIJK	IEPER	VEURNE	TOTAAL RESSORT
Seponeringen verkeerszaken 2009								
A. Aantal feiten in referentieperiode	143.085	65.510	21.976	82.671	39.390	16.797	12.392	381.821
B. Onmiddellijke inningen, boetezegels en waarschuwingen ⁵⁷	244.503	151.740	56.750	281.545	68.351	37.325	36.090	876.304
C. Totaal A + B	387.588	217.250	78.726	364.216	107.741	54.122	48.482	1.258.125
D. Waarvan bijzondere wetgeving	3.090	7.623	920	4.806	1.176	275	17	17.907
Seponeringen (met bijzondere wetgeving)	57.751	16.041	7.116	29.250	11.859	3.513	5.378	130.908
Percentage op A	40,36%	24,49%	32,38%	35,38%	30,11%	20,91%	43,40%	34,29%
Percentage op C	14,90%	7,38%	9,04%	8,03%	11,01%	6,49%	11,09%	10,41%
Seponeringen (zonder bijzondere wetgeving)	55.491	14.482	6.635	26.431	11.056	3.487	5.374	122.956
Percentage op C – D	14,43%	6,91%	8,53%	7,35%	10,37%	6,48%	11,09%	9,91%

Bron: gegevens opgevraagd bij de politieparketten

⁵⁷ De cijfers in het vet duiden op het feit dat niet alle gegevens konden aangeleverd worden door de lokale politiezones (aantal waarschuwingen).

RECHTBANKEN VAN KOOPHANDEL

			<u>Gent</u>	<u>Dendermonde</u>	<u>Oudenaarde</u>	<u>Brugge</u>	<u>Kortrijk</u>	<u>Ieper</u>	<u>Veurne</u>	<u>Totaal Ressort</u>
<u>Input</u>	Hangende zaken op 01/01 ⁵⁸	<i>2010</i>	14.117	15.706	1.885	3.262	6.349	673	1.719	43.711
		<i>2009</i>	14.024	15.558	1.994	3.088	6.825	732	1.794	44.015
		<i>2008</i>	13.848	15.913	2.329	3.235	7.759	811	1.889	45.784
	Nieuwe zaken ⁵⁹	<i>2010</i>	6.699	5.488	1.658	5.052	5.294	1.025	1.229	26.445
		<i>2009</i>	6.596	5.386	1.555	5.380	5.839	951	1.191	26.898
		<i>2008</i>	6.049	4.749	1.453	3.253	5.118	879	1.083	22.584
	waarvan beroepen tegen vredegerechten	<i>2010</i>	6	6	1	13	18	1	4	49
		<i>2009</i>	48	17	1	9	24	1	3	103
		<i>2008</i>	11	n.g.	2	9	12	2	1	37
	Totaal	<i>2010</i>	20.816	21.194	3.543	8.314	11.643	1.698	2.948	70.156
		<i>2009</i>	20.620	20.944	3.549	8.468	12.664	1.683	2.985	70.913
		<i>2008</i>	19.897	20.662	3.782	6.488	12.877	1.690	2.972	68.368
<u>tussenvonnissen</u>		<i>2010</i>	2.661	2.582	690	2.192	2.080	349	469	11.023
		<i>2009</i>	2.983	2.765	699	2.079	1.947	363	461	11.297
		<i>2008</i>	3.313	2.375	744	2.036	1.825	328	393	11.014
<u>Output</u>	Vonnissen en beschikkingen <i>2010</i> <i>waarvan faillissementen</i> <i>waarvan gerechtelijke akkoorden</i>		6.366	4.826	1.911	4.985	7.456	1.120	1.425	28.089
			476	513	110	369	310	55	83	1.916
			0	1	0	50	36	0	0	87
	Vonnissen en beschikkingen		6.092	4.882	1.625	5.069	6.258	1.00	1.313	26.239

⁵⁸ Enkel hangende zaken op de algemene rol⁵⁹ Nieuwe zaken en vonnissen van alle rollen samen (algemene rol, rol van de eenzijdige verzoekschriften, niet op de rol der verzoekschriften ingeschreven verzoekschriften rol van kort geding, Pro Deo).

	<i>2009</i>						0		
	<i>waarvan faillissementen</i>	403	521	92	398	337	59	84	1.894
	<i>waarvan gerechtelijke akkoorden</i>	39	2	1	16	28	0	0	86
	Vonnissen en beschikkingen	4.955	4.727	1.673	4.424	5.981	947	1.289	23.996
	<i>2008</i>	430	429	88	350	227	45	84	1.653
	<i>waarvan faillissementen</i>	1	6	0	1	1	0	0	9
Stock^a	<i>2010</i>	14.450	16.368	1.632	3.329	4.187	578	1.523	42.067
	<i>2009</i>	14.528	16.062	1.924	3.399	6.406	683	1.672	44.674
	<i>2008</i>	14.942	15.935	2.109	2.064	6.896	743	1.683	44.372

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Rechtbank van koophandel" en bijkomend opgevraagde gegevens over faillissementen en gerechtelijke akkoorden.

VREDEGERECHTEN

			GENT	DENDERMONDE	OUDENAARDE	BRUGGE	KORTRIJK	IEPER	VEURNE	TOTAAL RESSORT
Input	Hangende zaken op 1/1	2010	11.264	5.118	2.141	9.772	9.372	1.318	1.499	40.484
		2009	6.669	3.864	1.859	8.331	8.583	1.000	1.669	31.975
		2008	6.805	5.367	1.901	7.850	8.966	1.844	1.513	34.246
	Ingeleide zaken	2010	12.960	15.434	4.035	12.178	11.600	2.554	2.237	60.998
		2009	14.381	14.345	3.848	12.495	11.531	2.534	2.350	61.484
		2008	13.885	13.039	3.845	12.301	10.154	2.283	2.334	57.841
	Zaken op de rol der verzoekschriften	2010	4.176	2.822	960	3.902	2.071	567	672	15.170
		2009	5.158	2.824	1.144	4.323	1.449	932	596	16.426
		2008	5.480	3.255	1.213	3.788	1.696	872	539	16.843
	Totaal	2010	28.400	23.374	7.136	25.852	23.043	4.439	4.408	116.652
		2008	26.208	21.033	6.851	25.149	21.563	4.466	4.615	109.885
		2007	26.170	21.661	6.959	23.939	20.816	4.999	4.386	108.930
Tussenvonnissen		2010	1.838	1.458	637	1.015	733	129	162	5.972
		2009	1.638	1.570	723	961	720	112	112	5.836
		2008	1.535	1.243	696	901	554	133	180	5.242
Output	Eindvonnissen	2010	18.381	19.008	5.259	16.884	13.157	3.697	3.044	79.430
		2009	18.657	18.075	5.009	16.987	12.658	3.365	3.575	78.326
		2008	18.598	16.659	5.108	15.521	11.143	3.151	2.726	72.906
Stock³		2010	10.019	4.366	1.877	8.968	9.886	742	1.364	37.222
		2009	7.551	2.958	1.842	8.162	8.905	1.101	1.040	31.559
		2008	7.572	5.002	1.851	8.418	9.673	1.848	1.660	36.024

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Statistiek vredegerichten"

POLITIETRECHTBANKEN**STRAFZAKEN (1ste deel van de tabel)**

				<u>Gent</u>	<u>Aalst</u>	<u>Dendermonde</u>	<u>Sint-Niklaas</u>	<u>Arrondissement Dendermonde</u>
<u>Input</u>	Inleidingen	Door Openbaar ministerie	<i>2010</i>	13.747	5.443	5.330	5.093	15.866
			<i>2009</i>	14.382	5.305	5.988	4.898	16.191
			<i>2008</i>	12.789	4.598	4.900	4.549	14.047
		Verzetten	<i>2010</i>	307	175	231	108	514
			<i>2009</i>	319	149	219	196	564
			<i>2008</i>	257	131	191	167	489
		rechtstreekse dagvaardingen	<i>2010</i>	43	12	22	32	66
			<i>2009</i>	67	27	16	22	65
			<i>2008</i>	72	26	14	14	54
		Afhandeling burgerlijke belangen	<i>2010</i>	164	20	17	14	51
			<i>2009</i>	141	20	16	25	61
			<i>2008</i>	130	17	23	13	53
		Visitatiebevelen	<i>2010</i>	54	22	10	25	57
			<i>2009</i>	42	14	9	11	34
			<i>2008</i>	52	32	57	41	130
<u>Tussenvonnissen</u>			<i>2010</i>	156	187	279	245	711
			<i>2009</i>	179	174	228	231	633
			<i>2008</i>	154	135	110	232	477
<u>Output</u>		Eindvonnissen	<i>2010</i>	14.013	5.529	5.430	5.150	16.109
			<i>2009</i>	14.639	5.440	6.180	5.084	16.704
			<i>2008</i>	13.001	4.704	5.070	4.665	14.439

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Jaarlijkse statistiek van de politierechtbanken" en bijkomend opgevraagde gegevens over inleidingen in strafzaken.

STRAFZAKEN (2de deel van de tabel)

				<u>Oudenaarde</u>	<u>Brugge</u>	<u>Kortrijk</u>	<u>Ieper</u>	<u>Veurne</u>	<u>Totaal Ressort</u> ⁶⁰
<u>Input</u>	Inleidingen	Door Openbaar ministerie	<i>2010</i>	4.919	16.820	7.798	2.465	2.329	63.944
			<i>2009</i>	4.228	17.132	7.472	2.521	2.354	64.280
			<i>2008</i>	3.982	18.591	7.077	2.472	2.227	61.185
		Verzetten	<i>2010</i>	88	585	128	31	80	1.733
			<i>2009</i>	61	600	95	41	66	1.746
			<i>2008</i>	58	473	100	48	62	1.487
		rechtstreekse dagvaardingen	<i>2010</i>	18	12	32	13	10	194
			<i>2009</i>	26	20	34	19	24	255
			<i>2008</i>	23	35	23	23	12	242
		Afhandeling burgerlijke belangen ⁶¹	<i>2010</i>	34	123	37	48		457
			<i>2009</i>	29	128	35	45		439
			<i>2008</i>	43	134	32	95		487
		Visitatiebevelen	<i>2010</i>	16	39	132	9	7	314
			<i>2009</i>	15	32	107	1	6	237
			<i>2008</i>	17	32	88	21	8	348
<u>Tussenvonnissen</u>			<i>2010</i>	2	11	73	7	22	982
			<i>2009</i>	2	14	80	9	41	958
			<i>2008</i>	9	14	43	31	18	746

⁶⁰ Door het ontbreken van gegevens van sommige arrondissementen, geven de ressorttotalen geen correct beeld. Vandaar dat deze ressorttotalen in vet worden weergegeven.

⁶¹ Voor het arrondissement Veurne zijn er voor 2008, 2009 en 2010 geen gegevens beschikbaar inzake het aantal afhandelingen burgerlijke belangen.

<u>Output</u>	Eindvonnissen	2010	4.782	16.731	7.965	2.487	2.434	64.521
		2009	4.137	17.696	7.370	2.579	2.416	65.541
		2008	3.856	19.047	6.876	2.320	2.199	61.738

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Jaarlijkse statistiek van de politierechtbanken" en bijkomend opgevraagde gegevens over inleidingen in strafzaken.

BURGERLIJKE ZAKEN⁶²

			<u>Gent</u>	Aalst	Dendermonde	Sint-Niklaas	<u>Arrondissement Dendermonde</u>	<u>Oudenaarde</u>	<u>Brugge</u>	<u>Kortrijk</u>	<u>Ieper</u>	<u>Veurne</u>	<u>Totaal Ressort</u> ⁶
<u>Input</u>	Inleidingen	2010	553	142	168	151	461	188	550	322	122	76	2.272
		2009	547	136	191	188	515	178	591	322	122	70	2.345
		2008	577	167	192	182	541	162	554	393		83	2.310
Tussenvonnissen		2010	226	20	34	30	84	7	80	34	13	6	450
		2009	259	33	36	36	105	30	86	34	13	10	537
		2008	252	24	31	25	80	34	97	29		6	498
<u>Output</u>	Eindvonnissen	2010	576	152	213	186	551	222	668	404	120	83	2.624
		2009	683	238	165	184	587	276	588	404	120	67	2.725
		2008	904	188	161	234	583	250	702	468		74	2.981

Bron: statistisch formulier 2010 voor FOD Justitie "Jaarlijkse statistiek van de politierechtbanken"

⁶² Voor het arrondissement Ieper zijn er door problemen met de informaticamodule geen gegevens beschikbaar voor 2008. Voor 2010 werden dezelfde gegevens als 2009 verschaft.

⁶³ Door het ontbreken van gegevens van sommige arrondissementen, geven de ressorttotalen geen correct beeld. Vandaar dat deze ressorttotalen in vet worden weergegeven.

9000 Gent, Savaanstraat 11 bus 101

www.openbaarministerie.be